

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ

ΕΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΝ. ΦΥΛΛ. Η΄.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1872.

ΜΕΛΕΤΑΙ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΡΑΓΙΚΩΝ

(ὕπὸ Μ. Patin)

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

Ἐνόμισα κατάλληλον ν' ἀρχίσω τὰς μελέτας μου ἐκ τῆς *Ιφιγενείας ἐν Αὐλίδι*, διότι οὐ μόνον εἶναι ἐν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐντελέστερον τοῦ Εὐριπίδου δράμα· καὶ διότι περιέχει σὺν τῇ τελείᾳ καλλονῇ ἣν κατεῖχεν ἤδη ἡ τραγωδία, σχεδὸν ἄνευ ἴχνους ἐπιτηδεύσεως καὶ παρακμῆς τινος ἐκ τῶν νέων χαρακτήρων δι' ὧν ὁ Εὐριπίδης ἐζήτησε ν' ἀναζωπυρήσῃ αὐτήν.

Ἐκτὸς τούτου ἰδιαιτέρα περιέργεια μᾶς ἔλκει πρὸς τὰ ἔργα ἐκεῖνα, ἅτινα ἡ τέχνη τοῦ Ῥακίνα, οὕτως εἰπεῖν κατέκτησεν, καὶ ἅτινα ἀνήκοντα εἰς διαφόρους φιλολογίας καὶ ἦθη ἐκίνησαν τὸ ζῶηρόν ἡμῶν ἐνδιαφέρον καὶ οἶκτον.

Ἡ περιέργεια αὕτη ὤφειλε πρὸ πολλοῦ νὰ ἐξαντληθῇ ἕνεκα τῶν πολυαρίθμων παραλληλισμῶν οὓς παρήγαγεν. Ἀλλ' ὑπάρχουσι ζητήματα ἀναεῶντα ἀκαταπόστως τὴν ἐνυμετάβλητον διάθεσιν τῶν

πνευμάτων καὶ τὴν ἀστασίαν τῶν συστημάτων. Ὁ Λουδοβίκος Ῥακίνας καὶ ὁ Βrumont οἵτινες πρῶτοι καὶ σχεδὸν ταυτοχρόνως ¹⁾ ἠσυχολήθησαν εἰς τὴν ἀντιπαράθεσιν τῆς Γαλλικῆς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἴφιγένειαν, ἔδειξαν ἐν τῇ συγκρίσει ταύτῃ, ἧτις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀνέπτυξε τὰ πάθη τῆς κριτικῆς καὶ τὴν λατρείαν ἢ περιφρόνησιν τῆς ἀρχαιότητος, μέγαν ἐνθουσιασμόν, ἀμεροληψίαν ἀδρανῆ καὶ ταλαντευομένην. Ὁ Βολταῖρος ²⁾ καὶ ὁ μαθητῆς του Λαχάρπιος ³⁾ ἤττον ἐπιφυλακτικοί, ἐνόμισαν ὅτι ταπεινοῦντες τὸν Εὐριπίδην ἤθελον παράσχει ἐκδοῦλευτιν εἰς τὴν δόξαν ἡμῶν καὶ τοῦ Ῥακίνα. Ἡ ἀναφροσύνη τῆς ἀξίας τῆς ἐρευνήσεως τοῦ ἀρχαίου ποιητοῦ οὐδόλως ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν· εἶχε μόνον χορηγήσει τὸ ἀκατέργαστον μάρμαρον ἐξ οὗ ὁ νεώτερος κατεσκεύασε τὸ ἀγαλμᾶ του, τὸ χονδροειδὲς κανάβιον ἱφασμα ὅπερ οὗτος ἐκέντησεν. Περιφρόνησις τοσοῦτον ἀχάριστος καὶ ἀδικὸς ὤφειλε κατ' ἀναπόφευκτον ἀντίδρασιν, νὰ

1) Ὁ Ῥακίνας κατὰ τὸ 1727 εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν κτλ. τόμ. 8 σελ. 288, καὶ ὁ Βrumont κατὰ τὸ 1752 εἰς τὰς παρατηρήσεις του εἰς τὰς τραγωδίας τοῦ Ῥακίνα καὶ κατὰ τὸ 1730 εἰς τὰ Ἑλλην. δράματα.

2) Φιλοσοφικὸν Λεξικὸν εἰς τὸ ἄρθρον *Art dramatique*.

3) Εἰς τὸ Λύκειόν του, παρατηρήσεις εἰς Ῥακίνα.

ἐξεγείρη ὑπερασπιστὰς μὲν τοῦ Εὐριπίδου καὶ ἐπικριτὰς τοῦ Ῥακίνα. Ὁ Μαρμοντέλος¹⁾ εθεώρησεν ἀξιόμειπτον ὁ μὲν νὰ ἐκθειάζεται ἀπολύτως καὶ νὰ κατακρίνεται ἐπίσης ἀπολύτως ὁ ἕτερος. Βραδύτερον ὁ Αἰσσιγγ²⁾, ὁ Σγλέγγελ³⁾, ὁ Γουόφροϋ⁴⁾, καὶ ὁ Μαντζόντι⁵⁾ ἀπέδωσαν εἰς τὸν Εὐριπίδην δικαιοσύνην μὴ ἐλευθέρων πικρῶν κατὰ τοῦ Ῥακίνα μομφῶν.

Εἰς δὲ σημεῖον περιήλθεν ἡ φιλολογικὴ αὐτῆ διαμάχη μετὰ τοσαύτας ἀντιφατικὰς γνώμας, οὐδὲς δύναται λογικῶς σκεπτόμενος νὰ ὑποέσῃ, ὅτι δύναται νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν συζήτησιν μίαν μόνην νέαν ιδέαν. Ἐπιτρέπεται ὅμως εἰς τὴν διὰ πολλῶν συζητήσεων φωτισθεῖσαν κριτικὴν τὴν διατελοῦσαν μακρὰν τῶν ἀμοιβαίων ἐκείνων ἐπαίνων καὶ δυσφημιῶν, αἰτινες ὑψοῦσιν ἢ καταβιβάζουσι τὰ προϊόντα τῆς μεγαλοφυΐας ἀναλόγως τῶν μικρῶν φιλολογικῶν παθῶν ἢ ὅπως ὑπερετήσωσι, πρὸς βλάβην τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν ξένων ἐθνῶν, κακῶς ἐνοούμενον πατριωτισμὸν, ἐπιτρέπεται λέγω αὐτῇ νὰ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην τῆς μετὰ πλείονος ἀνεξαρτησίας καὶ πεποιθήσεως καὶ νὰ προέλθῃ εἰς συμπέρασμα ἥπτον ἀπόλυτον καὶ μᾶλλον δίκαιον.

Αἱ καλλοναὶ καὶ τ' ἀμαρτήματα τοῦ Εὐριπίδου καὶ Ῥακίνα εἰς τὴν σήμερον ἀνεγνωρισμένα καὶ ἀναμφισβήτητα τὸ κανὸν καὶ παιδαριῶδες ζήτημα τῆς ὑπεροχῆς τῆς μιμήσεως ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου ἢ τοῦ πρωτοτύπου ἐπὶ τῆς μιμήσεως ἐπίσης ἀπεσκορακίσθη ἀφίνοντες εἰς δύο ἀριστουργήματα τὴν ἴσιν σχεδὸν θέσιν εἰς τὴν τὰ ἐθεσε γενικὴ ἐπιδοκιμασία δὲν ἔχομεν ἢ νὰ καταδειξώμεν τὰς διαφορὰς ἃς ἐνέβαλλον καὶ ὄφειλον νὰ παρεμβάλωσι μεταξὺ αὐτῶν ὁ χρόνος, ἡ μεταβολὴ τῶν ιδεῶν καὶ ἡθῶν καὶ τὸ διάφορον τῶν δραματικῶν θεωριῶν.

Εἰς οὐδένα κίνδυνον ἐμβάλλομεν τὴν

1) Στοιχεῖα τῆς φιλολογίας εἰς τὸ ἄρθρον convenance.

2) Περὶ Δραματογραφίας.

3) Περίοδος τῆς δραματικῆς φιλολογίας.

4) Cours de Littérat. dramatique τόμ. Β', σελ. 90—418.

5) Ἐπιστολὴ περὶ δραματικῆς ἐνότητος.

δοξάν τοῦ Ῥακίνα παρατηροῦντες εἰς τὰ ὠραία ταῦτα ἔργα, ἐξ ὧν οὗτος ἐνεπνεύσθη τό τε διαλάμπον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀγνόν καὶ ἀληθές τοῦ καλοῦ αἰσθημα καὶ τὴν λεκτικὴν εὐγένειαν, τὴν χρίσσει ἐκείνην κομψοπρέπειαν ἧς τὸν τύπον παρεῖχεν αὐτῷ ἡ αὐλὴ τοῦ δεκάτου τεταρτοῦ Λουδοβίκου, τὴν ἐπὶ τοῦ πνεύματός του ἀναπόδραστον ἐπιρροὴν τοῦ αἰῶνος του. Ἐὰν τὰ ἦθη τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων δὲν παρεστάθησαν πάντοτε ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἴριγενείᾳ μετὰ τῆς ἀπλότητος καὶ τραγυτικῆς αὐτῶν ἔάν ὁ πρὸς τὴν σημερινὴν ἔθιμοταξίαν σεβασμὸς ἀνεμύθη ἐσίγη μετὰ τὴν εὐγλωττον τοῦ πάθους ἐκφρασίαν ἔάν ἡ γλῶσσα τοῦ ἐρωτος καὶ αἱ λεπτότητες τῆς φιλοσοφίας, ἔάν ἡ ἐντέλεια αὐτῆ τῆς φράσεως καὶ τοὺς ὕφους ἤμιστα φαίνονται συμβιβάζομενοι πρὸς τὸ πνεῦμα ἀντικειμένου ἔχοντος ὡς λύσιν τὴν θυσίαν ἀνθρωπίνου θύματος, δὲν πρέπει διὰ τὴν ἀνάμιξιν ταύτην, εὐστοχον ἀναμφισβήτως ἀλλὰ ψευδῆ, καθὼ ἔχουσαν τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς ὅλους διαφόρους πολιτισμοὺς, νὰ αἰτιώμεθα τὸν ποιητὴν ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς. Αἱ συνήθειαι ἡμῶν, αἱ διαθέσεις μας, αἱ ιδέαι μας τὸν ἠνάγκασαν νὰ παραμελήσῃ, ἐνῶτε μάλιστα καὶ ν' ἀλλοιωσῇ τὴν ἀλήθειαν, ἣν ἐθαύμαζεν ἐν τῷ Εὐριπίδῃ, ἀλλ' ἦν δὲν ἠθέλομεν δυνηθῆ ν' ἀνεχθώμεν ἡμεῖς.

Δι' ὃν λόγον ἀπαλλάττομεν τῆς κατηγορίας τὸν Ῥακίναν διὰ τὸν αὐτὸν ὀφείλομεν βεβαίως νὰ δικαιώσωμεν τὸν Εὐριπίδην διὰ τὸ μοναδικὸν ἔγκλημα τοῦ ὅτι παρέστησε τὰ ἦθη τῆς πατρίδος του, ἣν εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν, ἀντὶ νὰ προτιμήσῃ τὰ ἡμετέρα ἢ δὲν ἠδύνατο ποσῶς τότε νὰ προμαντεύσῃ. Μὴ λησμονώμεν, ὡς ὁ Βολταίρος καὶ Λαχάρπιος, ὅτι ὁ Εὐριπίδης ἦτο Ἕλληνας καὶ ὅτι ἔγραφε δι' Ἕλληνας.

Κρινόντες οὕτω κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς των τὰς δύο Ἴριγενείας δὲν θέλομεν ἐκπλαγῆ εὐρίσκοντες αὐτὰς τοσοῦτον ὀλίγον ὁμοιαζούσας· διότι δὲν διαφέρουσιν οὐδ' ὄφειλον νὰ διαφέρωσι μόνον κατὰ τὴν παράστασιν τῶν ἡθῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν φύσιν τῆς συνθέσεως. Τὸ ἀντικείμενον εἶνε τὸ αὐτὸ καὶ ἡ μῦθος σχεδὸν ὁμοίος αἱ σκηναὶ καὶ ὁ διάλογος κατὰ πάντα συμφωνοῦσι· καὶ ὅμως ὁποῖα διαφορὰ!

Ὅτι παρὰ τῷ μὲν εἶε ἀφελές λαμβάνει παρὰ τῷ ἑτέρῳ σοφικότητα καὶ εὐγένειαν ἢ ἀρθρονία τῷ ἀναπτύξεων ἀντικαθίσταται ὑπὸ γλαφυρᾶς συμπτῆσεως, ἀντὶ ἀπλῆς πλοκῆς ἀπαντᾶται μεγάλη περιπλοκὴ ἐνδιαφερόντων, ζωηρὸν θέλημα τῆς περιγραφείας· ἀντὶ τῆς βραδείας καὶ ἡρέμου προσόδου κινήσις ζωηρὰ καὶ ταχεῖα, προσδικαί, ἐκπλακίς, θεατρικὴ ἐντύπωση (effet), τελευταῖον εἰς τοῦτον μὲν ὑπάρχει τι μᾶλλον θεωρητικὸν καὶ θερησκευτὸν, εἰς δὲ τὸν ἄλλον περισσοτέρως παραχρῆ καὶ πάθος. Ἀναγνωρίζομεν ἐκ τούτων αὐτοὺς τοὺς χαρακτῆρας, τὰ διακριτικὰ προσόντα τῶν δύο σκηνῶν ὧν ἡ καθαρὰ πρωτοτύπα ἀμφισβητήσασα ὑπὸ τῆς ἀμαθείας ἢ κακῆς πίστεως δὲν καταδεικνύεται ἐλαττωτέρον ἢ ὅτε ἡ ταυτοῦ τῶν ἀντικειμένων φαίνεται συγγένητα αὐτά.

Δύο μόνον Ἴριγενεῖαι ἐν Αὐλίδι ὑπάρχουσι σήμερον δύναμεν νὰ παράσχωσιν ὕλην εἰς τοιοῦτου εἴδους παραλληλισμὸν. Ἀλλὰ πρὸ καὶ μετὰ τὸν Εὐριπίδην, πρὸ καὶ μετὰ τὸν Ῥακίναν ὑπῆρξαν καὶ ἕτεραί, ὧν θέλω μνημονεύσει ἐπιτροχάδην, ἐπιφυλαττόμενος νὰ ἐπανέλθω εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν ὅταν τὸ καλέσῃ ἡ περίστασις.

Ὁ περὶ τῆς Ἴριγενείας μῦθος, ζητηθείσης ὡς θύματος ἐξίλαστηρίου τῆς Ἀρτέμιδος, ὀδηγηθείσης μέχρι τοῦ βωμοῦ ἐπὶ προφάσει τοῦ μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως ὕμνου τῆς σωθεῖσης τέλος κατὰ τὴν στιγμήν τῆς θυσίας ὑπὸ τῆς Θεᾶς ἥτις μεταφέρει αὐτὴν εἰς τὸν ἐν Ταυρίδι ναὸν τῆς καὶ καθιστᾶ ἱερεῖάν τῆς, ἀπὸ προηγουμένως ἀντικατέστησε τὸ θύμα ὑπὸ τὴν μάχῃ ρην εὐρισκόμενον δι' ἐλάφου· ὁ μῦθος οὗτος, ὅστις ἦν ἀγνωστος τῷ Ὀμήρῳ, ὡς παρετήρησεν ὁ Ῥακίνας¹⁾ καὶ ὃν ἀναφέρει ὁ Πλάτων²⁾ καὶ ὁ συγγραφεὺς τῶν Κυπριῶν³⁾ ἐπέσεισε τοὺς δύο προκλήτους τοῦ Εὐριπίδου. Ὁ Αἰσχύλος ὅστις περιγράφει τοσοῦτον παθητικῶς τὴν ἀρχὴν ἐν τινὶ χορῶ τοῦ Ἀγαμέμνονος αὐτοῦ⁴⁾ ἐπραγματεύθη

1) Ἐν προλόγῳ τῆς ἐν Αὐλίδι Ἴριγενείας.

2) Πλάτων. Ἰτακ. 1, 43.

3) Φωτίου Βιβλιοθ. Κώδ. 239. Ἰγίνου μῦθ. 98.

4) Στίχ. 179 καὶ ἐπ.

ἴσως ὁλόκληροι αὐτῶν ἐν τριλογία συγκειμένη ἐκ δραμάτων περὶ τῆς τάξεως τῶν ἰδιαίτερον ὑποθέσεων τῶν ὁποίων δὲν ὁμοφωνοῦσι σήμερον οἱ κριτικοί¹⁾. Ἐν μόνον δράμα ὡς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τοῦ ὀνόματός του θαλασσοποιοὶ ἀναφέρεται πιθανῶς εἰς τὸν ὑποτιθέμενον ὕμναιον τῆς Ἴριγενείας μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως²⁾. Εἶναι δυσκολώτερον νὰ μαντεύσωμεν τί ἐπραγματεύοντο τὰ δύο ἕτερα τὰ ἐπιγραφόμενα ἐπιμᾶλλον ἀρίτως Ἴριγενεῖαι καὶ αἱ Ἰέρειαι. Ἡ σκηνὴ τοῦ τελευταίου τούτου ἐπέθη ὑπὸ τῶν κριτικῶν ὅτε μὲν ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὅτε ἐν Ταυρίδι, πάντοτε δὲ διὰ λίαν εὐπροσώπων λόγων. Ἐπίσης καὶ ὁ Σοφοκλῆς συνέταξε Ἴριγενεῖαν, ἐξ ἧς διεσώθη ὡς καὶ ἐκ τῶν τριῶν δραμάτων τοῦ Αἰσχύλου ἐλάχιστα ἀποσπάσματα καὶ ἐξ ἧς οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν ἢ ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς εἶχεν ἐν αὐτῇ μέρος καὶ ἐχρησίμευσεν ὅπως ἀπατήσῃ τὴν Κλυταιμνήστραν³⁾. Πραγματευθεῖς τὸν μῦθον τῆς Ἴριγενείας μετὰ τὸν Αἰσχύλον καὶ ἴσως μετὰ τὸν Σοφοκλέα ὁ Εὐριπίδης ἐμενε κ' ἴσως ταύτης τῆς τοσοῦτον ὠραίας ὑποθέσεως. Τούτου κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Νέβιος καὶ κατόπιν ὁ Ἐννίος ἐμιμήθησαν εἰς δράματα τὰ μέγιστα συντελέσαντα εἰς τὴν ἴδρυσιν τῆς τραγωδίας ἐν Ῥώμῃ. Ἐκ τοῦ Εὐριπίδου ἐπίσης κατάγονται πᾶσαι αἱ νεώτεραι Ἴριγενεῖαι, ἡ Ἴριγενεῖα τοῦ Dolce, ἀνατυπωθεῖσα ἐν Βενετίᾳ μετὰ τῶν ἑπτὰ ἑτέρων τραγωδιῶν τοῦ αὐτοῦ συγγραφῆως εἰς τὰ 1560· οὐ μόνον ἡ τοῦ Ῥακίνα ἥτις βασιλεύει ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἡμῶν ἀπὸ τοῦ 1674 ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ τὸ 1640 μετ' ἐπιτυχίας παρασταθείσα τοῦ Ροτρώ⁴⁾ καὶ ἐκείνη ἦν μετὰ τὴν πτώσιν τῆς κατὰ τὸ 1675 δὲν ἠθέλησαν ν' ἀναπαραστήσωσιν ἦτοι τὴν τοῦ Λεκλέρκ καὶ Κορᾶς καθαρῶν

1) Βίλκερ τριλογ. σελ. 408 καὶ ἐπ. παράρτημα σελ. 158 καὶ ἐπ. Remus. 1837 σελ. 446. Ahrens, Αἰσχ. ἀποσπασμ. ἐκδ. Φερμ. Didot 1842 σελ. 233. Bode, Ἱστορία τῆς Ἑλλην. ποιήσεως, τραγ. τόμ. Γ'. σελ. 344.

2) Ὁ Ἑρμάνος φρονεῖ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἑτέρου ὕμναιου, τοῦ τῶν Ουγατέρων τοῦ Δαναοῦ.

3) Σουίδας π ε ν θ ε ρ α. Ὅρα περὶ τῶν ἀποσπασμάτων τῆς τραγωδίας ταύτης Hagens αὐτὸ σελ. 253 καὶ ἐπ. A. Nauch, αὐτόθι σελ. 156 καὶ ἐπόμε.

ἀντιγραφῶν τοῦ Ῥοτρού¹⁾ καὶ φθονερῶν ἀνταγωνιστῶν τοῦ Ῥακίνα. Κατευθεῖαν ἐκ τοῦ Ῥακίνα μᾶλλον ἢ τοῦ Εὐριπίδου προῆλθε τὸ βιβλίον ὑπερκατὰ τὸ 1774 ἀνεξωγοῦν τὸ πνεῦμα τοῦ Gluck. Εἰς τὰς μιμήσεις ταύτας δεόν νὰ προσθέσωμεν μεταξύ τῶν πολλῶν μεταφράσεων δύο μάλιστα ἀξίας μνήμης ἕνεκα τοῦ ὀνόματος τῶν συγγραφέων τῶν, τὴν τοῦ Ἐρασμου κατὰ τὸ 1524 καὶ τὴν τοῦ Σχιλλέρου κατὰ τὸ 1790. Τοσαῦται πολυειδεῖς προσπάθειαι ἀποδεικνύουσι τὴν φήμην καὶ καλλονὴν τοῦ ἔργου καθ' ὃν τοσοῦτον ἐδόξως ἀντιγωνίσαστο ὁ Ῥακίνας.

Ὅποῖον τὸ ἀληθὲς ἀντικείμενον τῆς Ἑλληνικῆς ἢ Γαλλικῆς Ἰφιγενείας ἐν Αὐλίδι; Περὶ τούτου οὐδόλως ἀμφιβάλλουσιν ὅσοι ἀνέγνωσαν ἢ εἶδον αὐτὴν παριστανομένην. Ἐντούτοις ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν ἐφάνη τοσοῦτον σαφῆς εἰς ἀξιόλογόν τινα μεταφραστὴν τοῦ Εὐριπίδου²⁾, ὅστις ἀνέλαβε τὴν λίαν ἀνωφελῆ καὶ ἀτυχεῖ φροντίδα νὰ τὴν ἐρμηνεύσῃ διὰ μιᾶς σημειώσεως. Ἡ πρᾶξις τῆς Ἰφιγενείας ἐν Αὐλίδι, λέγει οὗτος, ἀποκρίνεται εἰς τὴν ἐρώτησιν «Οἱ Ἕλληνες ἐπιθυμοῦσι τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας; θὰ τὴν ἐπιτύχωσιν;» Ὁ Πρεβόστ ἐφρόνει ὅτι πᾶν δρᾶμα ἦτον ἡ λύσις ὠρισμένου τινος ζητήματος ἀπαίτησις ματαία ἰδίως ὅτε πρόκειται περὶ τῶν τοσοῦτον ἀπλῶν Ἑλληνικῶν δραμάτων καὶ ἥτις παρέσυρε τὴν κριτικὴν νὰ ἐκλάβῃ συγχρότατα, ὡς ἐνταῦθα, ὡς ἀντικείμενον τοῦ δράματος ἦτοι ὡς τὸ ἀποτελοῦν τὸ διαφέρον αὐτοῦ ὅ,τι δὲν εἶνε ἢ ἀπλοῦν συμβεβηκός. Ἀρὰ γε δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Λεσάζ ἔσκωψε προκαταβολικῶς τὰς σκοτεινὰς διασαφήσεις τοῦ Πρεβόστ καὶ ἐν γένει τὴν λεπτολογίαν τῶν σχολιαστῶν εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο τοῦ Ζιλβλάς (Κεφ. 11 § 14) δι' οὗ ἐπιτραπήτω μοι νὰ τέρψω ἐπ' ὀλίγον τὴν διδασκτικὴν σοβαρότητα τῆς παρούσης πραγματείας;

¹⁾ Ἱστορ. Γαλλικοῦ Θεάτρου τόμ. ΙΑ'. σελ. 144 καὶ ἐπόμε. Ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἔργων τοῦ Ῥοτρού ὑπὸ Viollet Leduc 1820 ὄρα τὴν σημείωσιν περὶ Ἰφιγενείας τόμ. 4 σελ. 255.

²⁾ Ρενοσι, σημειώσεις εἰς τοὺς Ἕλληνας δραματικούς.

Ὁ Σαντιλλὰν ἀποδίδων ἐπίσκεψιν εἰς παλαιὸν του φίλον, τὸν ποιητὴν Φαβρίκιον Νουμέζ τὸν εὐρίσκει γευματίζοντα μετὰ πέντε ἕως ἕξ συγγραφέων. Ἡ ἀπρόοπτος ἀφίξις του διακόπτει φιλολογικὴν συζήτησιν, ἥτις μετὰ μικρὸν ἐπαναλαμβάνεται.

Οἱ κύριοι οὗτοι λέγει ὁ Φαβρίκιος πρὸς τὸν Ζιλβλάς ὠμίλου περὶ τῆς Ἰφιγενείας τοῦ Εὐριπίδου. Ὁ προλύτης Μελχιὸρ Βιλλεγγάς, ἄνθρωπος σοφώτατος, ἠρώτησε τὸν Κύριον Δὸν Ἰάκωθον Δεζομαράτ τί τὸ ἐν τῇ τραγωδίᾳ ταύτῃ κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον. «Ναί, εἶπεν ὁ Δὸν Ἰάκωθος, καὶ ἐγὼ τῷ ἀπεκρίθην ὅτι τὸ κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον ἦν ὁ κίνδυνος τῆς Ἰφιγενείας. — Καὶ ἐγὼ, εἶπεν ὁ προλύτης, τῷ ἐπανελάθον (ὅπερ εἰμὶ ἔτοιμος καὶ ν' ἀποδείξω) ὅτι ὁ κίνδυνος οὗτος δὲν εἶνε τὸ ἰδίως κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον ἐν τῷ πρᾶντι δρᾶματι. Ὅποῖον λοιπὸν εἶνε τοῦτο; ἀνεκράξεν ὁ παλαιὸς τελειοδιδάκτος Γαβριὴλ Δελεόν; Εἶνε ὁ ἄνεμος, ὑπέλαθεν ὁ προλύτης.

«Σὺμπασα ἡ συναναστροφὴ ἀνακαγχάζει ἀκούσασα τὴν ἀπάντησιν ταύτην ἦν ἐγὼ δὲν ἐνόμισα σπουδαίαν» ἐφρόνου ὅτι ὁ Μελχιὸρ ἀπάντησεν οὕτως ὅπως παράσχη τέρψιν τινὰ εἰς τὴν ὀμιλίαν. Δὲν ἐγνώριζον τὸν σοφὸν τοῦτον ἦτο ἐξ ἐκείνων οἵτινες δὲν εὐχαριστοῦνται ν' ἀστεϊεύονται. «Γελάσατε ὅσον θέλετε, κύριοι, ἐπνεύλαθεν οὗτος ψυχρῶς ἐπιμένω ὑποστηρίζων ὅτι μόνος ὁ ἄνεμος εἶνε τὸ ὄφειλον νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον, νὰ καταπλήξῃ καὶ συγκινήσῃ τὸν θεατὴν. φαντάσθητε, ἐξηκολούθησε, πολυάριθμον στρατὸν συναθροισθέντα ὅπως μεταβῆ πρὸς πολιορκίαν τῆς Τροίας ἐνοεῖτε τὴν μεγάλην ἀνυπομονησίαν τῶν ἀρχηγῶν καὶ στρατιωτῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐκστρατείας τῶν, καὶ ὅπως ἐπιστρέψωσιν ταχέως εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς ἣν εἶχον ἐγκαταλεψεῖ ὅ,τι εἰς αὐτοὺς προσφιλέστερον, τοὺς ἐρεσίους θεοὺς, τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα τῶν. Ἐντούτοις κατάρματος ἄνεμος ἐναντίος τοὺς κρατεῖ ἐν Αὐλίδι, φαίνεται προσηλώσας αὐτοὺς εἰς τὸν λιμένα καὶ ἐὰν δὲν μεταβληθῇ δὲν θα δυνήθωσι νὰ μεταβῶσι ὅπως πολιορκήσωσι τὴν πόλιν τοῦ Πριάμου. Ἐπομένως ὁ ἄνεμος διεγεί-

ρει τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἐν λόγῳ τραγωδίας. Συμμερίζομαι τὸ φρόνημα τῶν Ἑλλήνων, παραδέχομαι τὸ σκεδὸν των. Ἐπιθυμῶ τὸν ἐκπλοῦν τοῦ στόλου των καὶ βλέπω μετ' ἀδιαφορίας τὸν κίνδυνον τῆς Ἰφιγενείας, διότι ὁ θάνατός της εἶνε μέσον ὅπω, ἐπιτύχωσι παρὰ τῶν θεῶν οὐριον ἀνεμον».

Ἀληθῶς ὁ Πρεβόστ δὲν ἐκφράζεται ὡς ὁ Μελχιὸρ Βιλλεγγάς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ τῆς Ἰφιγενείας; λέγει μάλιστα ὅτι ἂν καὶ ἡ ἐκστρατεία των ἀποτελῇ τὸ ἀντικείμενον τῆς τραγωδίας, ὁ θεατὴς ἀντιτῆ ἐνδιαφερόμεν περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῶν εἰχθῶν των, τὸν θάνατον ἐπιθυμεῖ κατὰ τὴν ἰδίαν ἀποτηρητικὰς διὰ τῆς σωτηρίας τῆς Ἰφιγενείας. Ἐν τούτοις ἂν καὶ ἐκφράξῃ τὴν γνώμην του μετ' ἐμφρόνων ἐπιφυλάξεων δυστυχῶς αὕτη ἰσοιάζει πολὺ πρὸς τὴν τοῦ σοφοῦ προλύτου.

Τὸ τοσοῦτον παραδόξως σκοτισθὲν ὑπὸ τοῦ Πρεβόστ ἀντικείμενον ἀρὰ γε ἠεμπεύετο κατ' ἀρχάς, ἐν τινι πρώτῃ ἐκδόσει ἢ οἱ σοφοὶ¹⁾ νομιζοῦσιν ὅτι εὐρον τῆδε κακείσε²⁾ ἴχνη διὰ τινος προλόγου, κατὰ τὴν σταθερὰν σχεδὸν τοῦ ποιητοῦ συνθήκην³⁾; Πάντες γενικῶς συμφωνοῦσι περὶ τούτου, καὶ μόνον φαίνονται διαφωνοῦντες

¹⁾ Musgrave, Markland, Beck. Boeckh Graec. trag. princ. 17 καὶ ἐπόμε. Eichtaedti de Dramate Graecorum comico-satyrico κτλ.

²⁾ Ἀριστοφ. Βάτρ. 1318 καὶ ἐπόμε. Σχολ. Αἰλιαν. Ἱστορία τῶν ζώων Ζ'. 39. Πσύχιος λέξ. ἄθραυστα. Τὸ ἐν Βατράχοις χωρίον καὶ ὑπερκατὰ τὸν σχολιαστὴν ἐλήφθη ἐκ τῆς ἐν Αὐλίδι Ἰφιγεν. (ὡς κατὰ τὸν Μαθίαν, Δινδόρφ. καὶ λοιποὺς διορθωτὰς τοῦ κειμένου ἐκ τῆς ἐν Ταυρ. δι. Ἰφιγενείας Α. 1089) καὶ ἡ ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πσυχιου λέξις ὡς ἀνήκουσα εἰς τὴν αὐτὴν τραγωδίαν ὡς καὶ οἱ ὑπὸ τοῦ Αἰλιανου διατηρηθέντες στίχοι δὲν εὐρίσκονται πλέον ἐν τῇ τραγωδίᾳ ταύτῃ τούτου ἕνεκα πολλοὶ ἐσυμπεράναν ὅτι ὑπῆρξε προγενεστέρα ἐκδοσις τῆς διὰ τῶν φροντιδῶν τοῦ νεωτέρου Εὐριπίδου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ εἰσαχθεῖσας πρὸς παράστασιν.

³⁾ Ἐκ τῶν περιελθόντων μέχρις ἡμῶν δραμάτων τοῦ Εὐριπίδου μόνῃ ἡ ἐν Αὐλίδι Ἰφιγενεία καὶ ὁ Πρίσος στεροῦνται προλόγου.

περὶ τοῦ τρόπου τῆς κατὰ τὸν Εὐριπίδου ἀποκαταστάσεως τοῦ ἀπολεσθέντος προλόγου. Τινὲς¹⁾ μετεχειρίσθησαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον στίχους τινὰς ἀναφερομένους ὑπὸ τοῦ Αἰλιανου²⁾ ὡς ἀνήκοντες εἰς τὴν ἐν Αὐλίδι Ἰφιγενείαν, ἀλλ' οἵτινες δὲν ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ πλέον. Κατ' αὐτοὺς ἡ Ἀρτεμις ἀντήγγελεν, ἀναμνηστικῶς ἀφοῦ προηγουμένως εἶπεν ὅτι ἡ ἰδία ἐζήτησε τὴν Ἰφιγενείαν ὡς θύμα, τὴν πρόθεσιν τοῦ νὰ τὴν ὑφαρπάσῃ ἐκ τῆς θυσίας ἀντικαθιστῶσα αὐτὴν δι' ἐλάσσου. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο ὠμίλει πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα, ἀλλ' ἀπὸ ἀποστρεφῆς σχήματι³⁾, χωρὶς νὰ ἦνε αὐτὸς παρὼν καὶ τῷ ἀποτείνῃ κατευθεῖαν ἐκμυστήρευσιν, ἥτις ἠδύνατο νὰ καταστρέψῃ τὸ δρᾶμα. Εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, δὲν πρέπει νὰ παραμελησωμεν νὰ τὸ εἴπωμεν, ἀντέταξαν⁴⁾ ἑτέραν πολὺ διάφορον, καθ' ἣν ὅ,τι ἐφάνη ἀπόσπασμα προλόγου τὸνναντίον ἀνεφέρετο εἰς εἶδός τι ἐπιλόγου. Κατὰ τὸν νέον τοῦτον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι οἱ ὑπὸ τοῦ Αἰλιανου διατηρηθέντες λόγοι τῆς Ἀρτέμιδος ἀπευθύνοντο ἐν τέλει τοῦ δράματος εἰς τὴν Κλυταιμνήστραν μεινασαν εἰς τὴν σκηνὴν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς θυγατρὸς της καὶ ἦν ἡ ἐκ ἧλθε νὰ παραμυθήσῃ διὰ τῆς ἀγγελίας τῆς εὐτυχούς λύσεως.

Μακρὰ τις περικοπὴ⁵⁾ διακόπτουσα ἀποτέμνω τὸς ἀναπαιστικούς στίχους τῆς πρώτης σκηνῆς διὰ πολλῶν ἰαμβικῶν, προσέτι ἡ ὄλως ἀνωφελὴς πρὸς τὸν γηραιὸν ὑπὸ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Ἀγαμέμνονος διὰ τῆς διηγήσεως συμβάντων παλαιῶν ἄτινα οὐχ' ἦττον τοῦ κυρίου του γινώσκει ὁ ὑπὸ τῆς ἐθεωρήθη ὑπὸ τινων κριτικῶν⁶⁾ ὡς τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ

¹⁾ Musgrave καὶ ἄλλοι.

²⁾ Ἱστορία τῶν ζώων Ζ'. 39.

³⁾ Musgrave ἐρείδεται ἐπὶ τῶν ἐξῆς χωρίων τοῦ Εὐριπίδου. Ἐκάβ. 55. Ἄνδρομ. 221. Ἰφιγεν. ἐν Ταυρ. 379.

⁴⁾ Ἐπὶ παραδείγματι God Hermann. "Ora Bode Ἱστορία τῆς Ἑλλ. ποιήσεως" τραγ. τόμ. Γ'. σελ. 512.

⁵⁾ Στίχ. 49 καὶ ἐπόμε.

⁶⁾ Ὅρα τὴν κατὰ τὰ 1843 ἐκδοσιν τῆς Ἰφιγενείας τοῦ Fix καὶ Lebas σελ. 73 καὶ ἐπόμε.

προλόγου δι' οὗ φρονούσιν ὅτι ἤρχιζεν ὡς πᾶσαι αἱ λοιπαὶ καὶ ἡ τραγωδία αὕτη.

Ὅποιοςδήποτε καὶ ἂν ἦτο ὁ ἐν λόγῳ πρόλογος, τίνι τρόπῳ ἀπώλετο ἢ παρενεβλήθη ἐν τῇ σκηνῇ ἢ προηγεῖτο; Ἐγένετο ἄρα γε ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν εἰς οὓς ἀποδίδουσι τὰς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπιτυχεῖς παρεμβολὰς εἰς τραγωδίαν ἐγκαταλειφθεῖσαν ἀτελῆ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τῆς; Ὁρῶμεν ἀνατρέχοντες ἀπωτέρω νὰ ψεζωμέν τὸν νεώτερον Εὐριπίδην ὡς ζητήσαντα νὰ ἐπωφελήθῃ τῶν ἐπιρρίσεων τοῦ Ἀριστοφάνους εἰσάγων πρὸς παράστασιν μετὰ πολλῶν ἄλλων δραμάτων τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ θεοῦ τὴν Ἰφιγένειαν ἐν Αὐλίδι; Ταῦτα πάντα εἰσὶ ζητήματα ἱκανῶς μὲν συζητηθέντα ἀλλ' ἐν τέλει μὴ λυθέντα. Εἶπον ἐπὶ παραδείγματι οὐχὶ ἐσφαλμένως, ὅτι θὰ ἦτο λίαν παράδοξον Εὐριπίδης ὁ νεώτερος εἰσάγων πρὸς ταυτόχρονον παράστασιν τὴν Ἰφιγένειαν ἐν Αὐλίδι καὶ τὰς Βάκχας, εἰς τὴν πρώτην τῶν δύο τούτων νὰ προβῇ εἰς ἀποκοπὴν ἣν δὲν ἐθεώρησεν ἀναγκαίαν διὰ τὴν δευτέραν.

Ἄλλως διὰ τῆς ἀποκοπῆς ταύτης ἡ Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι οὐδὲν ἀπώλεσε. Τούναντίον ἐκέρδισεν διότι χάρις εἰς αὐτὴν ἡ ἐκθεσις ἐφάνη ὡς πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἐκθέσεις τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, φυσικὴ καὶ πιθανή. Ὁ Εὐριπίδης κατ' οὐδὲν ὑπολείπεται τῶν προκατόχων του εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς τέχνης. Κατεγράθησαν ὑπὲρ τὸ δέον κατ' αὐτοῦ τὰ εἶδη ταῦτα τῶν προλόγων ἢ ποιητικῶν προγραμματικῶν ἄτινα βεβαίως, ὅπως βουλήσῃ τὴν δίκνοιν τῶν θεκτῶν, ἔκρινε κατ' ἀλλήλου νὰ προσθέσῃ εἰς τὰς τραγωδίας του, ἀλλ' ἄτινα οὐδόλως μετ' αὐτῶν συνδέονται καὶ ἐπομένως δύναται τις εὐκόλως νὰ τῆσκόψῃ. Τοιαῦτα προπρακτικαὶ, ἀπαντώμενα καὶ εἰς ἄλλων ἐθνῶν δράματα, δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὰς ἐλαττώματα. Οὐδέποτε ἔψεξαν αὐτὰς εἰς τὸν Λόπε δὲ Βέγγα καὶ Σεξοπῆρον. Ὅ,τι καλίστ' αὐτὰς ἐλαττω-

— Euripides restitutus de Hartung, 1844 τόμ. Β. σελ. 515 καὶ ἐπόμε. καὶ τέλος τὴν Ἱστορίαν τῆς κριτικῆς παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν τοῦ Egger 1849, τὴν παράγραφον VI τοῦ Α'. Κεφαλ.

ματικὰς παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ εἶνε ὅτι τὰς ἀναλαμβάνουσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὑποκριταὶ καὶ ὁμιλοῦντες διὰ τὸν ποιητὴν καὶ δι' ἑαυτοὺς ὑποκρίνονται δύο πρόσωπα ὅλως ἀσυμβίβαστα.

Ἡ ἐκθεσις τῆς Ἰφιγενείας ἐν Αὐλίδι δὲν ἔχει μόνον τὸ φυσικὸν καὶ πιθανὸν τῶν ἐκθέσεων τοῦ Αἰσχύλου καὶ Σοφοκλέους, ἀλλὰ καὶ τὸ διαφέρον εἶναι δὲ ἴδιον τῶν Ἑλλήνων πλεονέκτημα, ὅπερ ὤφειλον συχνότερα νὰ διαζητῶνται παρ' αὐτῶν οἱ νεώτεροι, τὸ νὰ κινῶσι τὸ ἐπίδηρον καὶ νὰ συγκινῶσι ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτι στίχων.

(Ἔπεται συνέχεια).

Π. Μ.

Ο ΙΕΟΣ ΤΗΣ ΔΡΥΟΣ

(Hégésippe Moreau).

Μιὰ τῶν ἡμερῶν — ἡ ἀκριβὴς χρονολογία μοὶ διαφεύγει, ἀλλ' ἦτο δύο περποῦ ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἡρακλεῖους — ὑπῆρχε μεγάλη πληθὺς καὶ θόρυβος ἐν Δελφοῖς. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτο ἡ τελευταία τῶν Πυθίων ἀγώνων, καὶ, πρῶτον ἀνήκουστον! ἡ πάλη καὶ ἡ πεζοδρομία ἐζέπνεον ἀνευ θεκτῶν, οἱ ἀθληταὶ καὶ οἱ ἀρματῆλατα: ἐβράχυνον ἀγνωστοί, καὶ λέγουσι μάλιστα ὅτι ὁ ποιητὴς Σιμωνίδης, ὅστις ἔψαλλε τότε ἐν ὑπαίθρῳ τῆς λαμπρότητος δὲν εἰξεύρω τίνας ἵππους, δὲν εἶχε σχεδὸν ἢ τὸν ἥρωά του ὡς ἀκροατὴν. Ἀλλ' ἂν ἡ κονίστρα ἦτο κενὴ, ἀντιθέτως τὸ πλῆθος κατεπλημμύρει περὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Λέξις, λέξις γόησσα εἶχεν ἐξαρκέσει νὰ τὸ συμπυκνώσῃ ἐς: Ἴδου οἱ Ἡρακλεῖδα! Καὶ ταύτην τὴν κίνησιν ὀλοκλήρου λαοῦ ἐγεγρέτερος ὑπὸ ἐνός ὀνόματος, τὴν καταλαμβάνεις εὐκόλως, ἀδελφὴ μου. Οὐδέμια Γαλλίς εἶνε, φρονῶ, ἥτις νὰ μὴ εἶχε θυσιάσει ἀπὸ γενναιοκαρδίαν θεωρεῖον εἰς τὸ θέατρον διὰ νὰ ἴδῃ τὸν υἱὸν τοῦ Ναπολέοντος (τὸν ὠχρὸν τοῦτον νεανίαν, ὅστις ἐπὶ τὸσον ὀλίγον μόνον ἀρέθη νὰ τὸν ἴδωσι) λοιπόν! Ὁ Ἡρακλῆς ἦτο ὁ Ναπολέων τῆς ἐποχῆς

ἐκείνης καὶ οἱ Ἡρακλεῖδα υἱοὶ του. Ἦνα μῆνα πρὶν, αἱ Ἀθηναὶ ἐξεγερθεῖσαι τοὺς εἶχον εὖρει ἐκπτώτους, προγεγραμμένους, ἀνευ ἀπύλου κ' ἐναγκαλιζομένους ἐπὶ τῆς δημοσίας πλατείας τὸν βουμὸν τῆς Ἀθηναίτικης. Τὸ παράπονον τῶν εἶχεν ἐκεῖ συγκινήσει ὅλα τὰ ξίφη, καὶ ἡ φιλοξείας πόλις, ὑπλισθεῖσα χάριν ἐκείνων, τοὺς ἐπέμπε τώρα ἐπὶ κεφαλῆς θεωρίας νὰ ἐρωτήσῃ, κατὰ τὸ σύνθηρος τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν περὶ τῆς ἐκβάσεως τοῦ πολέμου. Οἱ Δελφοὶ, ὡς τὸ γνωρίζετε ἀναμφιβόλως, ἦτο πόλις ἁγία καὶ πλήρης θαυμάτων, ἀλλ' ὅλος ὁ κόσμος διεπεξήρχετο τότε τὰ θαύματα ἐκεῖνα μετ' ἐδιαιρέροντες, κ' ἐγὼ θὰ πράξω, ὡς ὅλος ὁ κόσμος. Δὲν θὰ σᾶς περιφέρω ἀπὸ τοῦ Παρνασσοῦ εἰς τὸ Ἴπποδρόμιον, καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὸν τρίποδα, ὦν καλῶς πεπεισμένος ὅτι ἐκάματε πρὸ πολλοῦ τὸ ταξιδιον τοῦτο μετὰ τοῦ νέου Ἀναχδραϊδος, ὁδηγοῦ ἐπιτηδειότερου ἐμοῦ καὶ ἄλλως, θὰ τὸ ὁμολογήσω, ἐπισπεύδω ἐπίσης νὰ ἴδω τοὺς διαστήμους ἐκείνους Ἡρακλεῖδας.

Σύμπασα ἡ Ἑλλάς, ἐπὶ τῆς θέας τῶν ἐκινῆθη εἰς θαυμασμόν καὶ τὸ αἶσθημα τοῦτο ἐξεδηλώθη δι' ἀναφωνήσεως ὁμοφώνου καὶ ἑορυσώδους: «Θεοὶ ἀθάνατοι! πόσον εἶνε μεγάλοι καὶ ἰσχυροὶ!»

Εἰς γέρον ὑψηλοῦ ἀναστήματος, διὰ τῆς ἐπιγρύσου βλάβου τοῦ ὁποίου καὶ τοῦ ἐκ λευκοῦ ἐρίου διαδήματός του ἠδύνατό τις ν' ἀναγνωρίσῃ ἕνα τῶν εἰκοσι βασιλέων τῆς Ἑλλάδος, ἐκυψεν εἰς τὸ εὖς τοῦ ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις διήρχετο ἐκ τοῦ ναοῦ φέρων θυμιατήριον ἀρωμάτων.

— Ἐγνώρισα πολὺ τὸν Ἡρακλέα καὶ τὴν Δηϊάνειραν, εἶπε, καὶ δὲν γνωρίζω ἢ τρία τέκνα των. Ποία εἶνε λοιπὸν ἡ κεκαλυμμένη ἐκείνη παρθένος, ἢ μετὰ τῶν Ἡρακλεϊδῶν συγκαθημένη;

— Δὲν ἀπατάσθε, πάτερ μου! Ὁ Ἡρακλῆς δὲν εἶχεν ἢ τρία τέκνα ἐκ τῆς Δηϊάνειρας ἀλλ' ἡ τελευταία του σύζυγος, ἡ Ἰόλη...

— Δίκαιον ἔχετε! ἐπανελάθεν ὁ γέρον, πλήττων τὸ μέτωπον εἰς σημεῖον ἀναμνήσεως ὁ φιλοκλήτης εἰκοσάκις μοὶ δηγήθη τὰς λεπτομερείας αὐτὰς, ἀλλά... δύο αἰῶνες πίπτοντες ἐπὶ κεφαλῆς τινος δύνανται καλῶς νὰ κλονίσωσι τὴν μνή-

μην... Μάλιστα, ἐνθυμοῦμαι καλῶς τώρα, ὅτι κόρη τις ἐγενήθη ἐκ τοῦ γάμου ἐκείνου.

— Μία κόρη καὶ ἐν παιδίον, πάτερ μου, ἐπρόφερον ὀπισθεν τοῦ γέροντος βασιλέως γλυκεία φωνή. Ἔστραψε τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδε νεανίαν ὠχρὸν καὶ εὐθραστον γέροντα ἐνδυμασίαν Ἀργολικὴν.

— Μία κόρη καὶ ἐν παιδίον, ἐπανελάθεν ὁ διακόψας ἐρθεῖων: ὁ Ἰξὸς καὶ ἡ Μακαρία.

Καὶ ὁ γέρον ἐμειδίασε — Βλέπετε; λέγει εἰς τὸν ἱερέα, θαυμάζουσιν εἰς τὴν Πύλον τὴν σοφίαν μου, καὶ ἰδοὺ τώρα το Ἄργος μοὶ στέλλει τοὺς μαθητάς του νὰ με διδάξωσι.

Τίς σ' ἐδίδαξε τόσο καλῶς καὶ πῶς σε λέγουσι, καλὸν μου τέκνον;

Ἄλλ' ὁ νεανίας, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ, διέφυγεν ἐνῶ τὸν ἐθώπευεν ὁ Νέστωρ, διότι οὗτος ἦτο, κ' ἐλάθη εἰς τὸ πλῆθος.

Ὁ αὐτὸς ἐπαινος ἐβόμβη ἐκεῖ ἀδιακόπως: «ὅσοι πόσον εἶνε μεγάλοι καὶ ἰσχυροὶ!»

Ἐν Γαλλίᾳ, ἡ φιλοφρόνησις αὕτη σᾶς φαίνεται ἀναμφιβόλως πολὺ παράδοξος καὶ σχεδὸν εἰρωνική· ἀλλὰ σκεφθῆτε ὅτι ἐδῶ εἰσθε εἰς χώραν, τὴν ὁποίαν αἱ ἐπίγειοι ἰδιοτροπία καὶ ἡ φιλοδοξία διεμελίζον εἰς εἰκοσι μικρὰ Κράτη, τῶν ὁποίων τὰ ἀγέρωχα καὶ δύστροπα βασιλῆδια συνεσφίγγοντο τὰ μὲν κατὰ τῶν δὲ, καὶ ἀπωθῶντο βομβοῦντα, καὶ ὅπου ἡ συνήθεια, κοινὴ κατὰ πᾶσαν τὴν ἀρχαιότητα, τοῦ νὰ μάχωνται ἄνθρωπος πρὸς ἄνθρωπον καὶ σῶμα πρὸς σῶμα, ἀνεδείκνυε τὴν ἰσχὺν τῆς φυσικῆς ἀνδρίας σχεδὸν ὡς μόνην ἀρετὴν. Ἐμάντευσον τότε τὴν ἄξιαν εἰς τὴν πυγμὴν καὶ τοὺς ὄμους, ὡς τὴν ζητοῦσι τώρα ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. Τέλος ὁ Ἡρακλῆς, ἡ προσωποποίησις τῆς δυνάμεως, ὁ Ἡρακλῆς ἦτο θεός!

Ἡ Πυθία ἐβράδυνε πολὺ νὰ προπρακτικῶς, καὶ δὲν ἤκούετο ἐν τούτοις οὐδεὶς ἀνυπομονησίας ψιθυρισμός. Ἡ δημοσία περιέργεια εἶχε ποῦ νὰ στραφῇ. Ὁ Ὑλλος, ὁ πρεσβύτερος τῶν Ἡρακλεϊδῶν, ἀπέσπα πανταχόθεν τὰ βλέμματα. Ἦτο πολέμιστῆς γιγαντώσωμος, μὲ μυώδεις βραχίονας καὶ γυμνοὺς, μὲ ἀμέριμον καὶ εὐρείαν ὄψιν, καὶ, μὲ δέρμα λέοντος ἐπὶ τῶν ὤμων,

καὶ ῥόπαλον εἰς τὴν χεῖρα, ἐπετηδεύετο τὰς πικτικὰς στάσεις. Τὸν ἐθεώρησαν ὡς αὐτὸν τὸν Ἡρακλέα, Ἡρακλέα εἰκοσαετῆ. Ὁ Ἀντήνωρ, ὁ νεώτερος τοῦ Ἰλλου, εἶχε τελειότερα τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὸ σχῆμα μᾶλλον χυτὸν. Ἐκαλύπτετο μετ' αὐταρκειᾶς ὡς ἀρχαῖος θεός, ἐμειδίᾳ πρὸς τοὺς νέους Ἕλληνας, καὶ, μὲ τοὺς ῥώτωνας ἀνεσταλμένους, ἐρρόφα μεθ' ἡδυπαθείας τὰ μεθυστικὰ ἀρώματα. Ἐν συτόμῳ, ὁ βεῖος Ἀντήνωρ ἦτο, ὡς ἡμεῖς οἱ θνητοὶ κοινῶς καλοῦμεν, αὐτάρσλος. Ὅσον διὰ τὸν ἀδελφὸν τῶν Αἴγιθων, δὲν εἶχεν οὐδὲν, ἐκτὸς τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἀνδρίας, κοινὸν μετὰ τῶν μεγαλειτέρων του. Ἦτο διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ τὴν χώραν ἀληθὲς ἀναχρονισμός. Πράγμα παράδοξον! εἶχε τὴν κόμην ξανθὴν, καὶ ἡ μορφὴ του ἔφερε τὴν μελαγχολίαν, αἰσθητικῶς ὅλως νεώτερον καὶ χριστιανικόν. Ἐπανήρχετο εἰς τὸν οἶκον ἐκ τῶν φοβερωτέρων μαχῶν, γλυκὺς καὶ συεσταλμένος τὸν ἐκάλεσαν ὑπὸ τὸν ἥλιον τῆς Ἀττικῆς ἕνα τῶν λευκῶν ἐκείνων μαχητῶν τοῦ βορρᾶ, οἵτινες κατέβαλλον τοὺς γίγαντας καὶ τὰ θηρία, ἔπειτα ἔκλινον τὴν κεφαλὴν ἀνευ τινὸς ψιθυρισμοῦ ὑπὸ τὴν ῥάβδον μιμρᾶς Νηρηΐδος. Ἐφαίνετο ὅτι λυπούμενος τὸ Ἄργος, ἐθήρει ἀνώτερον πρᾶγμα θρόνου. Ποῦ λοιπὸν ἀφίπταντο οἱ στεναγμοὶ του; εἰς φιλικὴν ἐστίαν; εἰς τὸ μνήμα μητρός; Οὐδεὶς τὸ γνωρίζε, διότι εἰς οὐδὲν ποτὲ εἶπε τὸ μυστικόν του, οὐδ' εἰς τὴν νέαν του ἀδελφὴν Μακαρίαν, τὴν ἔμπιστον ἐν τούτοις τῶν θλῦσεων πάσης τῆς οἰκογενείας! Ἐγγὺς αὐτοῦ ἐδέετο ἡ Μακαρία. Σύγγνωμί μοι, ἀδελφὴ μου, ὅτι διὰ τοὺς ἥρωας ἐπιτοσούτον ἐλησμόνησα τὴν παρτένον. Δὲν πταίει ἡ ἰδίᾳ; Ἰδέτε! κεκρυμμένη ὑπισθεν τῶν ἀδελφῶν της, κάμνει τὸ πᾶν νὰ τὴν λησμονήσωσι δὲν ἤγειρεν εἰσέτι τὴν καλύπτραν της, καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ της σᾶς εἶνε ἄγνωστα· ἀλλὰ τὴν ἀγαπᾷτ' ἐκ τῶν προτέρων δὲν ἔχει οὕτως; διότι γνωρίζετε ἤδη πόσον εἶνε ἐνάρετος καὶ μετριόφρων.

Ἀγγέλλετ' ἐν τούτοις ἡ Πυθία ὅλως καταβεβλημένη ἀλόγη ἐκ τῶν τελευταίων προφητικῶν σπασμῶν της, σύρεται βραδέως μέχρι τοῦ τρίποδος, ἐρείδομένη ἐπὶ δύο ἱερέων τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἰδοὺ αἴρνης εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀδύτου θύρα ἀνοίγεται εἰς

τὰ δύο θυρόφυλλα, καὶ ῥιπὴ ἀνέμου τὴν ἐπιταχύνει, σφοδρὰ καὶ ἠχηρὰ, συναρπάζουσα τὸν καπνὸν τῶν θυσιῶν καὶ ἐπιβουλοῦσα τὴν ἐπὶ τὸ πλῆθος μυστηριώδη ταύτην ἀγγελίαν, ἀπαγγελλομένην ὑπὸ βροντοδῶν φωνῆς: ὁ θεός! ἰδοὺ ὁ θεός! Ἦδ' ἡ πρυγῆσις Ὀλιβομένη ταράσσεται ἐπὶ τοῦ τρίποδος καὶ τὴν ἀκούουσι. Κατ' ἀρχὰς ἠκούσθησαν ὀλολυγμοὶ, ἔπειτα συγκεχυμένα περὶ πονα, λέξεις ἀκατάληπτοι. Τέλος ὁ θεὸς ὠμίλησεν:

« Ἦ Ἀθηνᾶ θὰ ἐναντιωθῆ! ... Ἐπὶ τοῦ θεοῦ της κράνους ὁ βύας λέγει: διψῶ, καὶ ταράσσεται μάτην... Ἦ Ἀθηνᾶ προσκαλεῖ τὴν Νίκην... Ἦ Νίκη εἶνε ἀδελφὴ της καὶ οὐδέποτε τὴν ἀποφεύγει... Τὴν ἀκούων φθάνει, αἱ δὲ πτέρυγές της μεγάλως ἠχοῦσιν... ἀλλ' ὁ βύας λέγει: διψῶ, καὶ θέλει νὰ πῆ αἶμα. Τὸ Ἄργος ἀναμένει τοὺς βασιλεῖς του διὰ νὰ τοὺς θεοποιήσῃ. Τρέμε, Ἄργος, ὁ βύας ἐν τῇ ἀνθρωποκτόνῳ πτήτῃ του στρέφεται καὶ ζητεῖ μέτωπον καθῆρὸν, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ θυσιάσωσι, στρέφεται, στρέφεται καὶ ἐπιπίπτει... — Θεέ! — ἐπὶ υἱοῦ τοῦ Ἀλκίδου!»

Εἰς τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν τόσῳ μοιραίαν διὰ τοὺς Ἡρακλειδάς, δὲν ἦσαν εἰς ἐν τῷ ναῷ ἢ τρεῖς ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν ἐφρίζον! οἱ Ἡρακλειδαί.

— Δήλωσον τὸ θῦμα διὰ τοῦ ὀνόματός του, ἐφώνηται ὁ Ἰλλος εἰς τὴν Πυθίαν.

Ἄλλ' εἰ εἶνε ἐπνευστία σχεδὸν ἐπιθίνατος ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ τρίποδος.

— Ὁ θεός ὑπῆρξε πολὺ φρικώδης, καὶ δευτέρᾳ δοκιμασίᾳ ἤθελε τὴν φονεύσει, εἶπεν ἐπιστήμως ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων εἰς τῶν Ἡρακλειδῶν θ' ἀφιερωθῆ.

— Ἐγὼ ἀφιερῶμαι, ἀνεφώνησεν ἐν τῷ πλήθει γλυκεῖα φωνή, ἡ αὐτὴ ἡ πρὸ μικροῦ ὀπισθεν τοῦ Νέστορος ἀντηχήσασα.

— Τίς εἶ καὶ ποῖον τῶνομά σου; λέγει ὁ ἱερεὺς μὲ ἀυστηρὰν φωνήν.

— Εἰμι υἱὸς τοῦ Ἡρακλέους καὶ καλοῦμαι Ἰξός.

Βοή ἐκπλήξεως διέκοψε τὴν ἀπάντησιν ταύτην.

— Ἐάν λέγῃ ἀληθῆ ὠνομάσθη καλῶς, ἐψέθυσε φωνὴ εἴρων.

Γνωρίζεις, ἀδελφὴ μου ὅτι ὁ Ἰξός εἶνε

σχεδὸν λέξις Ἑλληνικὴ, σημαίνουσα ἰερεὺς *). Οἱ γονεῖς τοῦ παιδίου, κατὰ τὴν γέννησίν του, τῷ ἔδωσαν ἀναμφιβόλως τοῦτο τὸ ὄνομα ἐν τῇ ὑπεροφίᾳ των, καὶ πράγματι ἡ ἀσθενὴς ἐκείνη φύσις, κραταιωθεῖσα ὑπὸ τόσῳ ἰσχυροῦ γένους, ὠμοιάζε πολὺ πρὸς τὸ μικρὸν παράσιτον φυτὸν, τὸ ὅποιον φρίσσει πρὸ τοῦ ἀνέμου ὑπὸ τὰς μεγάλας δρῦς.

— Σ' εἶχομεν ἀπαγορεύσει νὰ μᾶς ἀκολοθήσῃς εἰς Δελφοὺς, λέγει ὁ Ἀντήνωρ, ὅστις ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Ἰξὸν ἀπειλῶν. Ἄλλ' ἡ κόρη τοῦ Ἡρακλέους ἀκίνητος ἐν τῷ πλῆθει ἕως τότε, εὐρέθη μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν, ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ νεωτέρου καὶ τὸν ἔσυρε πρὸς τὸν ναὸν, κωφὴ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Ἰλλου, ἀνακαλοῦντος αὐτήν, κωφὴ πρὸς τὸν θαυμασμόν, ὅστις ἠγείρετο εἰς τὴν διάβασίν της, διότι ἐν τῇ ταχείᾳ της πορείᾳ ἡ καλύπτρα της ἀφ' ἐαυτῆς διηγήθη, καὶ ἡ Μακαρία ἦτο ὠραία ἀπὸ καλλονὴν καὶ χάριν, καὶ ὠραία πρὸ πάντων κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἀπὸ τὸν οἶκτον, τὸν ὅποιον ἐνέπνεον οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ φωνή, ἥτις ἐκάλλυνε καὶ αὐτὴν τὴν ἀσχημίαν.

Ἀπὸ τῆς εἰς Ἀθήνας ἐπανόδου, ὅπου τὸ αὐτὸ ἄρμα ἐπανεφέρει ὅλην τὴν οἰκογένειαν, οἱ τρεῖς μαχηταὶ ἀπεφάσισαν νὰ κλίνωσιν εἰς τὴν τύχην τῆς ἐπαύριον ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀθηνᾶς, διὰ νὰ μάθωσιν ὁποῖος ἐξ αὐτῶν ὄφειλε ν' ἀποθάνῃ. Ἄλλ' ὅτε ὁ Ἰξός ἐφθασεν, ὅλως χαρίεις καὶ ἀγέρωχος, διὰ νὰ παρεμβάλη τῶνομά του εἰς τὴν κάλπην μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, τὸν ἀπώθησαν σκεπτόμενοι ὅτι θὰ ἦτο ὕβρις κατὰ τῶν θεῶν νὰ προσφέρωσιν εἰς τὴν εἴρωνα εἰμαρμένην τὸ ξηρὸν καὶ χλευστικὸν ἐκεῖνο ἀφιέρωμα. Ὅσον διὰ τὴν Μακαρίαν δὲν ἀνησύχουν πλέον ἢ διότι ἐκινδύνευε μετ' αὐτῶν ν' ἀποθάνῃ. Ἦτο μεμνηστευμένη μὲ τὸν Λύκον, ἕνα τῶν ἰσχυρότων ἀρχηγῶν τῶν Ἀθηνῶν (τῶν Ἀθηναίων, αἵτινες ὠπλιζόντο δι' ἐκείνους,) καὶ εἶτε διὰ πολιτικὸν λόγον, εἶτ' ἐξ εὐγνωμοσύνης ἀπήτησαν ὅπως αἱ προπαρασκευαί τῆς ὑπηρεσίας μὴ διακοπῶσιν κατὰ τοὺς γάμους ἐκείνους. Οὕτως

*) Ἰξός, εἶδος παρασιτικοῦ φυτοῦ, τὸ ὅποιον φέρεται ἐπάνω εἰς τὰς δρῦς.

ἡ Μακαρία εὗρεν ἐπανελθούσα τὸ δωμάτιόν της ὅλως ἀρωματισμένον ἀπὸ δῶρα τοῦ Λύκου. Ἄλλ' ἐν τῷ ἅμα αἱ σκέψεις της, πενθούσης ἕνα ἀδελφόν, δὲν ἦσαν σκέψεις Ἰμεναίου κ' ἐντοσοῦτω ὁ νυμφικὸς στέφανος ἦτο συνθεθειμένος ἀπὸ τόσον ὠραία ἰα, ὥστε ἡ Μακαρία, χωρὶς νὰ προσέξῃ, καὶ σχεδὸν ἀκουσίως τὸν ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ μετώπου της. Συγχρόνως ἤκουσε πεπνυγμένον στεναγμὸν ὀπισθεν αὐτῆς, κ' ἐστράφη... ἦτο ὁ Ἰξός, Ἰξός ὁ ἀδελφός της, τοῦ ὁποῖου αὕτη ἦτο μήτηρ καὶ ἀδελφὴ ὁ Ἰξός περὶ τοῦ ὁποῖου ἐφρόντιζε, διότι ἦτο ἀσθενὴς καὶ ἀπόβλητος ὁ Ἰξός, ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἐν βῆμα ἐν τῇ οἰκίᾳ χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ τὴν Μακαρίαν διὰ νὰ τῷ μειδιάσῃ καὶ εἰς τὸν ὅποιον ἡ οἰκία ἐφαίνετο πολὺ κενὴ καὶ μεγάλη, ἀφοῦ ἡ Μακαρία δὲν τὴν ἐπλήρου πλέον. Ἐθεώρει τὰ συμβολικὰ ἄνθη μὲ ὀφθαλμοὺς φλεγομένους ἀπὸ δάκρυα, καὶ ἡ μορφὴ του τότε ἔφερε τοιαύτην ὀδύνην, ὥστε ἡ ἀδελφὴ του, ἂν καὶ συνειθισμένη ἀπὸ δωδεκαετίας νὰ τὸν βλέπῃ νὰ πάσχη, ἐξεπλάγη.

— ὦ, πτωχὸν παιδίον, ἐφώνησε, συγχώρησόν με.

— Νὰ σε συγχωρήσω, Μακαρία! πῶς λοιπὸν; δι' ὅσα ἀγαθὰ μοι ἐπροξένησας;

— Μὴ μ' εὐχαρίστει πλέον διὰ τὰς περὶ σοῦ φροντίδας μου· εἶναι χρέος, εἰν' ἐξελασμός...

Τὰ βλέμματα τοῦ παιδίου ἐκπληκτα ἐπροκίλουν τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος ἐκεῖνου.

«— Ἀκουσον, εἶπε· πρὸ τεσσαρῶν ἐτῶν (σὺ ἦσο τότε ὀκτώ καὶ ἐγὼ δεκατεσσαρῶν), συνέβησαν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ μας θαυμαστὰ καὶ μοιραῖα, περὶ τῶν ὁποίων ὁ πατήρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου εὐρίσκοντο ἐν ἀγνοίᾳ.

«Ἐνθυμείσαι τὴν καλύβην ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν ὠκοδόμησαν εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης διὰ νὰ ὑπεκφύγωσι τοὺς πόλυαριθμούς καὶ ἰσχυροὺς διώκτας; Μίαν ἐσπέραν ὁ πατήρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου ἦσαν εἰς τὸ κυνήγιον ἀποκαμῶν ἐκ τῆς μακρᾶς εἰς τὰ δάση πορείας, ἤρχετο νὰ κοιμηθῆς βαθύτατα, λιχνζόμενος ὑπὸ τοῦ μονοτόνου ἤχου τῆς βροχῆς ἐπὶ τῆς καλύβης ἡ νύξ εἶχε περᾶλθῃ πρὸ πολλοῦ, καὶ

ὁ πατήρ μου καὶ οἱ ἀδελφοὶ δὲν ἐπανήρ-
χοντο ἀκόμη. Τέλος ἤκουσα νὰ κτυπῶσι
τὴν θύραν καὶ ἤνοιξα, νομίζουσα ὅτι ἀ-
νοίγω εἰς ἐκείνους.

Ἦτο ὁδῖτης ἐξαιτούμενος ἐπ' ὀλίγον
στέγην καὶ ἐστίαν. Εἰσῆλθεν. Ἐκάθησεν
ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου σου καὶ ἐξήραινεν τὰ
ἐνδύματά του πρὸ τοῦ πυρός· εἶδον μετ'
ἐκπλήξεως γλυκὺ καὶ συγκεχυμένον φῶς
νὰ ἐπιπλῆν εἰς τοὺς ξανθοὺς πλοκάμους
του. Ἀπέδωσα τοῦτο κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν
ἀνταύγειαν τῆς ἐστίας· ἀλλ' ἡ ἐστία ἐσβέ-
σθη, καὶ τὸ μέτωπον τοῦ ὁδοιπόρου ἔμει-
νε φωτεινόν. Τότε ἀνεγνώρισα τὸν Ἀπόλ-
λωνα· τὸν Ἀπόλλωνα ὅστις φυγαδευθεὶς
ἐκ τοῦ Ὀλύμπου, ἔτρεχε μετημφισμέ-
νος ἀνὰ τὴν οἰκουμένην, ἀλλ' ὅστις δὲν ἠδύ-
νηθη νὰ σβέσῃ ἐντελῶς τὴν θεῖαν του
λάμπριν.

«Μεγάλε θεέ! ἀνεφώνησα, ἐνοῦσα
τὰς χεῖρας, τί θέλετε ἀπὸ ἐμέ;

«Οὐδὲν, μ' ἀπεκρίθη, οὐδὲν ἢ στέ-
γην· ἀλλ' ὁ καιρὸς μετεβλήθη καὶ ἀπέρχο-
μαι· δέχθητι τὸ φίλημα τοῦτο τοῦ ἀπο-
χαιρετισμοῦ.

«Τότε ἐπροχώρησα τρέμουσα πρὸ τοῦ
θείου μου, καὶ ὁδηγοῦσα αὐτὸν διὰ τῆς
χειρὸς πρὸς τὴν κλίνην, ὅπου ἐκοιμάτο εἰ-
σέτι: θωπεύσατε ἐπὶ πλέον τὸ πτωχὸν
τοῦτο παιδίον, τῷ λέγω, διότι οὐδεὶς θεὸς
τὸ θωπεύει· ἐγγίσατε τὰς ὠχρῶσας του
παρεῖς ὅπως ἐπανθίσωσι, καὶ ἐμφυσήσατε
ἐπὶ τῶν χειλέων του διὰ νὰ ψάλλωσιν.

«Ὁ θεὸς ἐμειδίασεν εἰς τὴν πρόσκλησίν
μου· ἐκύψεν ἐπὶ σοῦ καὶ ἐνεφύσησεν ἐπὶ τοῦ
στόματός σου· ἀλλ' ἡ διάπυρος ἐκείνη
πνοὴ φθάσασα μέχρι τῆς καρδίας σου τὴν
ἐπλήρωσε καὶ ἰδοὺ διατὶ ἡ καρδιά αὕτη
φλέγεται καὶ πάλλιν αἰωνίως, ἰδοὺ διατὶ
τήκεσαι καὶ θνήσκεις, πτωχὸν παιδίον...
Καὶ τώρα, ὅτε γνωρίζεις τὸ πᾶν, εἶπέ,
μὲ συγχωρεῖς;

Ὁ Ἰξὸς τὴν ἐνηγκαλίσθη· οὕτως ἀπε-
κρίθη.

— Λοιπὸν! ἀπόδειξόν μοί το, ἀκολου-
θεῖν τὰς συμβουλὰς μου. Ἄφρων! ὑπὸ
ποῖον εὐτυχῆ οἰωνὸν δὲν ἀπέθανες τῆς πεί-
νης καὶ δίψης κατὰ τὴν ἐκτενῆ ἀπ' Ἀθη-
νῶν εἰς Δελφοὺς πορῆαν!

Ὡ, λέγει ὁ Ἰξὸς, ἐψάλλον ἀπὸ πρῶτας,
τὸ ὁδοιπορικόν μου ἄσμα. Ὅτι ἐβλεπον

ἐπί τινος οἰκίας τὸν καπνὸν δείπνου, ἔ-
κρουον τὴν θύρην καὶ πάντοτε μ' ἤνοιγον.

— Θαυμάσιον ἄσμα! λέγει ἡ Μακα-
ρία μειδιώσα· πρέπει νὰ μοὶ τὸ μάθῃς,
Ἰξέ, διὰ νὰ τὸ ψάλλω καὶ ἐγὼ ἐπίσης ὅ-
ταν θὰ ὑπάγω εἰς Δελφοὺς ἢ Ὀλυμπίαν.

Ὁ Ἰξὸς, ὑπὸ φιλαρέσκου μετριοφροσύ-
νης, κοινῆς συνήθως εἰς τοὺς σχεδιάζον-
τας ἄσματα καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς, ἀντέστη
ἐπὶ μικρὸν, ἔπειτα ἐνέδωκεν.

Τὸ ἄσμα τοῦ Ἰξοῦ. *)

I

Ἀνοίξατε! εἶμαι ὁ Ἰξὸς, ὁ πτωχὸς Ἰ-
ξὸς τῆς δρυός, τὸν ὅποιον πνοὴ ἀνέμου
δύναται νὰ καταβάλλῃ.

Μίαν ἡμέραν, πρὸ δώδεκα ἐτῶν, εἰς
πυγμαῖος ἐπεσεν ὑπὸ τὴν λεοντίν τοῦ
Ἡρακλέους· ὁ πυγμαῖος ἐκεῖνος ἦμην ἐγὼ.
Ὁ πατήρ μου δὲν μ' ἠγάπα, διότι ἦμην
ἀσθενὴς καὶ μικρὸς· καὶ ἀφοῦ, παιδίον,
προζέκρουον εἰς τὰ γόνατά του, ἤκουον
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου φωνὴν βροντώδη, ὡς
ἡ καταιγὶς. Οἱ ἀδελφοὶ μου μὲ κτυπῶσιν
ὅταν μεγαλοφώνως τοὺς καλῶ ἀδελφούς
μου, καὶ ἐν τούτοις θέλω νὰ ζήσω, διότι
ἔχω μίαν ἀδελφὴν ἣτις μ' ἀγαπᾷ.....
Εἶναι τόσον καλὴ ἡ Μακαρία!

Ἀνοίξατε! Εἶμαι ὁ Ἰξὸς, ὁ πτωχὸς Ἰ-
ξὸς τῆς δρυός, τὸν ὅποιον πνοὴ ἀνέμου
δύναται νὰ καταβάλλῃ.

II

Οἱ ἀδελφοὶ μου μ' εἶπον μίαν ἡμέραν:
«Γίνου κατὰλληλος εἰς τι· μάθε νὰ ὑψοῖς
ἀγάλματα καὶ βωμοὺς, διότι θὰ ἤμειθα
θεοὶ ἴσως.» Καὶ ἐδοκίμησα νὰ ὑπακούσω
τοὺς ἀδελφούς μου, ἀλλ' ἡ σμίλη καὶ ἡ
σφύρα ἦσαν πολὺ βαρῆα! Ἐπειτα ὁπτα-
σαίαι διάφοροι ἐπέρων, ἐπέρων ἀκαταπαύ-
στως μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ λίθου τῆς Πά-
ρου! καὶ οἱ ἀπρόσπεκτοι δάκτυλοί μου ἐ-
χάρασσον ἐπὶ τῆς κόνεως ἐν ὄνομα, πάν-
τοτε τὸ αὐτὸ, τὸ γλυκὺ ὄνομα τῆς Μα-
καρίας.

Ἀνοίξατε! εἶμαι ὁ Ἰξὸς, ὁ πτωχὸς Ἰ-
ξὸς τῆς δρυός, τὸν ὅποιον πνοὴ ἀνέμου
δύναται νὰ καταβάλλῃ.

*) Καὶ εἰς τὸ πρωτότυπον τὸ ἄσμα τοῦτο
φέρεται εἰς τὸ πεζόν.

ξὸς τῆς δρυός, τὸν ὅποιον πνοὴ ἀνέμου δύ-
ναται νὰ καταβάλλῃ!

III

Τότε οἱ ἀδελφοὶ μου μ' εἶπον: «Φιλο-
ξενούμεν εἰς τὰνάκτορα πολίων γέροντα
τῆς Καλδαίας, ὅστις γνωρίζει ν' ἀνα-
γινώσκῃ ἐν τῷ οὐρανῷ τὰ μέλλοντα·
ἄκουσον τῶν μαθημάτων του, καὶ εἶπέ
ἡμῖν ἐν βλέπτῃ εἰς τὰ νέφη μέλλοντας
θησαυροὺς καὶ νίκας.» Καὶ ἤκουσα τοῦ
γέροντος, διήλθον μακρὰς διαστέρους νύ-
κτας θεωρῶν τὸν οὐρανόν· ἀλλὰ δὲν εἶδον
οὔτε νίκας, οὔτε θησαυροὺς, δὲν εἶδον ἢ
ἀστέρας ὑγροῦς καὶ φεινοῦς, οἵτινες μ' ἠ-
τένιζον μετὰ ἔρωτος... Ὡς οἱ ὄφθαλμοὶ
τῆς Μακαρίας.

Ἀνοίξατε! εἶμαι ὁ Ἰξὸς, ὁ πτωχὸς Ἰ-
ξὸς τῆς δρυός, τὸν ὅποιον πνοὴ ἀνέμου δύ-
ναται νὰ καταβάλλῃ.

IV

Τότε οἱ ἀδελφοὶ μου μ' εἶπον: «Λάβε
τόξον καὶ βέλη, καὶ ὑπάγε νὰ κυνηγήῃς
εἰς τὰ δάση.» Καὶ ἔδραμον εἰς τὰ δάση μὲ
τόξον καὶ βέλη· ἀλλ' ἐλησμονήσα καὶ κυ-
νήγιον καὶ ἀδελφούς. Ἐνόσω ἤκουον νὰ
ψάλλωσιν οἱ ἀνεμοὶ καὶ αἱ ἀηδόνες, ἔλα-
φος ἔτρωγε τὸν ἄρτον μου ἐν τῇ ἐπιτι-
μου καὶ μικρὸν πτηνόν, κεκμηκὸς ἀπὸ
μακρὰν πτήσιν, ἤρχετο νὰ κοιμηθῇ εἰς
τὴν φαρέτραν μου. Τὸ ἔφερα εἰς τὴν Μα-
καρίαν.

Ἀνοίξατε! εἶμαι ὁ Ἰξὸς, ὁ πτωχὸς Ἰ-
ξὸς τῆς δρυός, τὸν ὅποιον πνοὴ ἀνέμου
δύναται νὰ καταβάλλῃ.

V

Τότε οἱ ἀδελφοὶ μου μ' εἶπον: «Δι' οὐ-
δὲν εἶσαι χρήσιμος» καὶ μ' ἐκτύπησαν·
ἀλλὰ δὲν ἐκλαυσα, διότι ἐνθυμήθη τὴν
ἀδελφὴν μου. Καὶ αὐρίον, θὰ μ' ἀρπάσωσι
τὴν ἀδελφὴν μου, καὶ αὐρίον, ὅταν ἡ Μα-
καρία, καθημένη ἐπὶ τοῦ νυμφικοῦ δείπνου,
εἶπη: Τίς εἶναι ὁ λευκὸς ἐκεῖνος καπνός,
ὅστις ἀναβαίνει ἐκεῖ κάτω, ὅπισθεν τοῦ
δάσου; ἐκεῖνου τῶν δαρνῶν; — Ὡς δὲν εἶναι
τίποτε, θ' ἀνακράξωσιν οἱ συνδαιτυμόνες.

— Εἶνε ἡ ἐπικηδεῖος πυρὰ τοῦ Ἰξοῦ,
τοῦ πτωχοῦ Ἰξοῦ τῆς δρυός, τὸν ὅποιον
πνοὴ ἀνέμου κατέβαλε.

— Ὅχι, θὰ ζήτης! ἀνεφώνησεν ἡ νέκ-
κὸρη συγκινηθεῖσα. Ὅχι σὲ προφυλάξω τό-
σον καλῶς ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ὥστε νὰ δι-
έλθωσιν ὅλαι αἱ τρικυμίαι χωρὶς ἡ ἐλαχί-
στη πνοὴ νὰ σὲ καταφθάσῃ. Ὁ Λύκος
εἶναι καθ' ἑαυτὸν εὐτυχὴς καὶ φαιδρὸς,
καὶ αἱ παρθέναι τῶν Ἀθηνῶν πολυάριθμοι.
Ἐπὶ σὲ, μόνον, καὶ ἀσθενῆ, πᾶσα ἡ ὑπαρ-
ξίς μου καὶ ἡ ἀγάπη! Πτωχέ Ἰξέ τῆς δρυός!
Ὅχι κοσμήτης τὸ στήθός μου κάλλιον τοῦ
νυμφικοῦ στεφάνου. Στήθι, ἀδελφέ μου,
στήθι ποιητά μου, ἰδοὺ ἡ ἀμοιβὴ τοῦ ἄ-
σματος σου... Καὶ ἀποσπῶσα τῆς κό-
μης τῆς τὸν νυμφικὸν στέφανον τὸν ἀπέρ-
ριψε πλήρης δακρῶν εἰς τοὺς πόδας τοῦ
Ἰξοῦ· ἀλλὰ τὸ πτωχὸν παιδίον, κεραυνό-
πληκτον ἀπὸ ἀπρόοπτος συγκινηθεῖς, μό-
λις ἠδυνήθη ν' ἀναφωνήσῃ: «Ὡς!» καὶ
φέρει τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας του κα-
τέπεσε. Πυρετὸς τὸν ἐτάραττεν ὄλην τὴν
νύκτα, ἡ Μακαρία ἐπηγρύπνει καὶ ἔκλαιε
παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀδελφοῦ τῆς.

Τὴν ἐπαύριον οἱ τρεῖς Ἡρακλεῖδαι ὤφρι-
λον νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸν ναὸν ὅπως ἐρω-
τήσωσιν ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ θύματος.
Παρουσιάσθησαν εἰς τὸν βωμόν, ὡς εἰς
μάχην: ἀπτόητοι καὶ ἀμέριμοι. Μετὰ
τὰς συνήεις διατυπώσεις ἐπανάληψιν σχε-
δὸν ἀκριβῆ ἐκείνων, ἃς εἶδομεν ἐν Δελφοῖς,
ιερεὺς τῆς Ἀθηναῖς παρεκύλιε τὰ ὀνόματα
ἐν τῇ κάλπῃ. Παιδίον προσήγγιστε μὲ
τοὺς ὀφθαλμοὺς κεκλυμμένους διὰ ται-
νίας. Ἡ χεῖρ του ἐκάλυπτεν ἤδη τὰ χεῖλη
τοῦ ἱεροῦ ἀγγείου, ὅπως ἐξέλη ἐκεῖθεν ἐν
τῷ ἅμα μετ' ἀποφάσεως θανάτου... ὅτ' ἐ-
ξίφνης φωνὴ γυναικεῖα ἀντήχησεν εἰς τὸ
κατώφλιον τοῦ ναοῦ.

— Σταματήσατε! ἰδοὺ τὸ θῦμα.

Ἦτο ἡ Μακαρία, ἣτις ἐπροχώρει βραδέως
τὸν βωμόν· ἡ Μακαρία ὡρᾷ καὶ ἐστολι-
σμένη, φέρουσα ἐπὶ τοῦ ὠραίου τῆς μετώ-
που τὰς ἐπικηδεῖους ταινίας. Ὁ Αἰγισθος
ἐπροχώρησε πρὸς αὐτήν: — Σὺ ἐδῶ, ἀ-
δελφὴ μου! Μοὶ ὑπεσχέθης νὰ μείνης ἐγ-
γὺς τοῦ Ἰξοῦ!

— Ὁ Ἰξὸς! εἶπεν ἐκείνη, καταπνίγου-
σα λυγμὸν, ἀπέθανε!... Καὶ τώρα οὐδὲν
μ' ἐμποδίζει ν' ἀποθάνω διὰ σᾶς.

Κ' ἐξηκολούθησε βραδέως τὴν πρὸς τὸν βωμὸν πορείαν της.

Τὸ πλῆθος ἐπευφήμησεν, οἱ Ἡρακλεῖ-
δαι ὑπετάχθησαν εἰς τὸ μοιραῖον. Εἰς ταύ-
την τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἐνόμιζον ὅτι
βλέπουσι τὴν χεῖρα τῶν θεῶν ὀπισθεν
τῶν παραδόξων πραγμάτων, ἀπέδωσαν
φυσικῶς εἰς ἔμπνευσιν ἀφιέρωσιν τόσῳ ὑ-
ψηλῆν, ὡς ἡ Μακαρία ἐγονυπέτησεν ἀνεμ-
πόδιστος πρὸ τοῦ βωμοῦ. Ἐστάθη πρὸ
τοῦ αἰωρουμένου τοῦ θύτου ξίφους, διὰ ν'
ἀφήσῃ τὸν τελευταῖόν της στεναγμὸν εἰς
τοὺς ἀδελφούς της· ἔπειτα ἔκλεισε τοὺς
ὀφθαλμούς κ' ἡμιηνοίχθη ἢ καλύπτουσα
τὸ στήθος της σκέπη...

Καὶ μετὰ τινος στιγμῆς τὸ σῶμά της
ἐπαλλεν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ.

Ἡ αὐτὴ πυρὰ ἀνήφθη διὰ τὸν Ἰζὸν καὶ
τὴν Μακαρίαν. Καὶ τότε, διὰ θαύματος
ἢ ἀπάτης, ἐπαναληφθεῖσας βραδύτερον εἰς
τὴν ποινὴν τῆς ἡμετέρας Ἰωάννης Δάρκ,
εἶδον ἢ ἐνόμισαν ὅτι εἰδόν τι, ὅπερ διε-
σκέδαζε τὰς φλόγας πρὸς τὰ νέφη μ' ἔ-
λαφρὸν πτερύγων κρότον.

Τὸ συντέλεσαν ἀναμφιβόλως νὰ πολλα-
πλασιάσῃ τὴν συγκινητικὴν ταύτην πα-
ράδοξον, εἶνε ὅτι μετὰ τὴν νίκην τῶν
Ἡρακλειδῶν, νίκην πωληθεῖσαν ἀκριβώτα-
τα, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ νὰ τὴν ἀναμεί-
νωσιν ἐπὶ πολὺ, οἱ κάτοικοι τῶν Μυκη-
νῶν, ἀφοῦ ἐνεκαινίασαν θριαμβευτικῶς τὸ
ἄγαλμα τοῦ Ἡρακλέους παρὰ τὴν ἀκτὴν,
συνέλαβον ἐκεῖ ποτε δύο ἀλκυόνας εἰς τὸ
δέρμα τοῦ Νεμαίου λέοντος.

Ἴδου πῶς παρῆλθον εἰς διάστημα μιᾶς
ἡμέρας, ἐν ἀρχαίῳ αἰῶνι, τὰ δύο ωραιότε-
ρα τοῦ κόσμου τούτου καὶ ὄλων τῶν αἰῶ-
νων: ἡ Ποίησις καὶ ἡ Ἀρετὴ!

ΕΥΓ. Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

Ἡ
ΚΑΡΛΟΤΤΑ ΚΟΡΔΑΙ
ΚΑΙ
Ἡ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΑ

(Ἐπεισόδιον τῆς Α' Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως.)

Ἡ Καρλόττα Κορδαί παρωρμήθη ἐκ
τοῦ κηρύγματος τῶν Γιρονδίνων τῆς Καέν

νὰ καταβάλλῃ δι' ἐνὸς καὶ μόνου κτυπή-
ματος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Μαρά τὸ Ὀ-
ρος.

Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο τῆς ἐπαναστάσεως
χαρακτηρίζει ἀρκούντως τὴν ἐποχὴν ἐκεί-
νην καὶ χρήζει περιγραφῆς· τούτου τὴν
ἐξιστήρησιν ἀφίνωμεν εἰς τὸν γλαφυρὸν
κάλαμον τοῦ συγγραφέως τῆς *Ἱστορίας*
τῶν Ὀρειῶν, Ἀλφόνσου Ἐσκιρῶ, οὗ ὁ ἐν-
θερμος καὶ γραφικὸς λόγος περιέγραψε τό-
σῳ καλῶς ἀπάσαι τὰς λεπτομερεῖας, αἴ-
τινες προέκυψαν ἐκ τῆς δίκης τῆς Καρ-
λόττας Κορδαί.

»Ἐπὶ τῆς διαμονῆς τῶν Γιρονδίνων ἐν
τῇ Καέν, λέγει οὗτος, ἡ Δεσποινὴς Κορδαί
ἐφαίνετο καταληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ
θυσιάσῃ ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἴδιον
τῶντι ἀγνοῦ καὶ μεγαλοψύχου ἔρωτος εἶ-
ναι τὸ θυσιάσειν τὴν ζωὴν, μείζον ὅμως
τὸ ρηθῆν ἀὸ γινώσκων ν' ἀγαπᾶ, ἢ ζεῦρει
ν' ἀποθάνῃ.» Ἄν καὶ ἡ ἐπαρχία τοῦ Καλ-
βαδῶ διέκειτο ὑπὲρ τῶν Γιρονδίνων καὶ
εἶδος δημοκρατικῆς Βανδέας ὀργανίζετο
ἐν τῇ βορείῳ Γαλλίᾳ, οὐχ ἥττον σίφη
ἀνθρώπων ἀγρίων διέτρεχον ἀπὸ τινων μη-
νῶν τὰς ὁδοὺς τῆς Καέν· οἱ ἄνθρωποι οὗ-
τοι διὰ τῶν ἀγρίων καὶ εἰδεχθῶν αὐτῶν
μορφῶν ἐνέβαλον τὸν τρόμον καθ' ὅλην
τὴν πόλιν ἄδοντες ἄσματα ἄσμενα καὶ χο-
ρεύοντες χοροὺς παρχόρους περὶ εἰκόνας
τοῦ Μαρά,

»Ὡς πᾶσαι, αἱ τὴν κοινωνίαν περιβαλ-
λόμεναι, εἰς τε τὰ μῖση καὶ τοὺς ἔρωτάς
των, ἰσχυραὶ ψυχαί, ἡ Καρλόττα Κορδαί
ἐφαντάσθη ν' ἀπαλλάξῃ τὴν Γιρονδίνην ἀπὸ
τῶν χειρῶν τῶν Ὀρειῶν, τούτέστι ν' ἀ-
πολυτρώσῃ τὴν πατρίδα της. Τὴν ἐπύριον
συνητήθη μετὰ τινων ἐκ τῶν προσφύγων
βουλευτῶν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Ἁγίου
Οὐίνου· ἡ δεσποινὴς Κορδαί ἐτήρησε τὴν
συνήθη αὐτῇ παθητικὴν σιωπὴν, προσε-
κτικῶς ἀκούουσα καὶ ἐναποθέτουσα ἐν τῇ
καρδίᾳ της ἕνα πρὸς ἕνα τῶν γιρονδίνων
ρήτόρων τοὺς λόγους. Ὁ Βαρβαρὸς παρέ-
στησεν εἰς τοὺς παρευρεθέντας ἐκεῖ διὰ
ζοφεράς καὶ ἀξιοθρηνήτου εἰκόνας τὰς συμ-
φορὰς τοῦ ἔθνους: »Ἄνευ νέας τινὸς Ἰω-
άννης Δ' Ἄρκ, ἀνέκραξε τελευταῖον τὸν
λόγον, ἀνευ τινὸς ἐλευθερωτρίας οὐρανό-
θεν ἀπεσταλμένης, καὶ ἀνευ τινὸς ἀπρο-
δοκῆτου θαύματος, οὐδὲν θὰ κατορθωθῇ

ὑπὲρ τῆς Γαλλίας! »Οἱ τελευταῖοι οὗτοι
λόγοι ἀμετακλήτως ὤρισαν τὴν τύχην τῆς
Καρλόττας Κορδαί, καθότι ἐπίστευσεν
ὅτι ὁ οὐρανὸς τὴν ἐλάλει διὰ τοῦ προσ-
φυλοῦς τούτου στόματος ν' ἀφιερῶσθαι ἐν-
τὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Τὸ κάλλος τοῦ
π.φιλημένου τούτου ρήτορος, ὁ μαγνήτης
οὗτος, λέγομεν, ὁ καταθέλων καὶ ὑπο-

τα αἰσθήματα, τὴν φιλανθρωπίαν, τὸν
πατριωτισμὸν καὶ τὸν ἔρωτα τῆς εἰρήνης·
ἡ Καρλόττα Κορδαί εἶδε τὴν διλοφονίαν
κατὰ τὴν ὥραϊν αὐτῆς ἔποψιν.

»Δὲν ὑπάρχει λέξις ἐν τῷ Ποινικῷ Κώ-
δικι, οὐδ' ἴσως ἐν τῇ γλώσσῃ, ὅπως κα-
ταστήσῃ τὴν πρόκλησιν ταύτην ὑπονοῦ-
μένην καὶ ἀμφίβολον.

ΚΑΡΛΟΤΤΑ ΚΟΡΔΑΙ

τάσων αὐτοὺς τούτους τοὺς ἄνδρας, δὲν
ἠδύνατο ἢ νὰ ἐλκύσῃ γυναῖκα νέαν ἔτι,
καὶ ὑποκειμένην, καὶ ἀκουσίως αὐτῆς, εἰς
τὰς κλίσεις τοῦ ἑαυτῆς φύλου.

Οὐδέποτε ἴσως φόνος ἔλαβεν, ὅπως πα-
ρεισδύσῃ εἰς κεφαλὴν ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ
πυρέσσοσαν, ὅψιν ἀθωωτέραν παρουσιάζε-
ται εἰς αὐτὴν ὑπὸ τὸ γόητρον τῆς εὐγλωτ-
τίας· ἐπανέρχεται εἰς τὴν διανοίαν της κα-
τὰ τὰς σιωπηρὰς ἐκείνας ὥρας, καθ' ἃς ἡ
σελήνη συμβουλευεῖ τὰς εὐγενεῖς ἀφωσιώ-
σεις· καὶ περικαλύπτεται μὲ τὰ ὑψηλότα-

»Ἡ μὲν Καρλόττα Κορδαί, καίτοι ἐμ-
μανῶς τοῦ Βαρβαρὸ ἐρώσα, ἐνόμισεν ὅτι
πρέπει νὰ πράξῃ κίνημά τι ἠρωϊκὸν καὶ
σώσῃ τὴν πατρίδα.

Ὁ δὲ Βαρβαρὸς ἠττηθεὶς ὑπὸ τοῦ
Μαρά δὲν ἔπαυε νὰ παριστᾷ τούτον ὡς
τὴν εἰδεχθῆ κεφαλὴν τοῦ Ὄρους.

»Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἔλεγεν, ἔχει τὴν
λέπραν εἰς τὴν ψυχὴν, πίνει τὸ αἷμα τῆς
Γαλλίας ὅπως παρατείνῃ τὴν γαγγραινώ-
δη καὶ μυσαρὰν αὐτοῦ ζωὴν. Ἐφόσον δὲ
ἡ Γαλλία δὲν ἀπαλλάσσεται τοῦ τέρα-

τος τούτου, ἡ ἀναρχία μεθ' ὅλων τῶν φρικαλέων αὐτῆς συνεπειῶν θὰ καταβροχθίζῃ τὰ τέκνα της.»

» Ἐκέρυσσε μάλιστα σταυροφορίαν κατὰ τοῦ ἀδικοῦ τούτου ἐχθροῦ.» Λίθ' ἡμερῶν τῶν γιρονδίνων δὲν ἐπαύοντο ἐπαναλαμβάνουσαι ὅτι ἡ Γαλλία κατέβη εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων ἀποκαλύπτει τὸν Μαρὰ ἀρχηγὸν τῶν στραγέων, καὶ ὅσον ἐνόμιζον πάντες οἱ ἐν Καέν ὅτι οὗτος ἐξέπροσώπει ὀλοκλήρον τὸ κόμμα τῶν Ὀρεινῶν, καὶ παρίστων αὐτὸν εἰδεχθέντατον. Ἐκ τούτων δὲ ἡ Καρλόττα Κορδαὶ καθ' ἑκάστην περνοχλουμένη ἐβλεπε διερχομένη καθ' ὑπνους τὴν κεφαλὴν τοῦ τέρατος ἐκείνου μὲ τοὺς ὀφθαλμούς ἡνεωγμένους. Ἢ δὲ φαντασιοπληξία αὐτῆς ἦν αὐτῆ ἐπίμονος καὶ λίαν ἐνοχλητικὴ φωνὴ δὲ τις ἔλεγεν πρὸς αὐτήν :

..... Εἰς σὲ ἀπόκειται νὰ σώσῃς τὴν Γαλλίαν.

» Τὴν 7 Ἰουλίου, στρατὸς ἐξ ἐθελοντῶν κατηρτίζετο, κρούοντο; τοῦ τυμπάνου, ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς Καέν ἡ δεσποινὴς Κορδαὶ παρευρίσκειτο ἐκεῖ εἰς τὴν κατάταξιν τῶν ὁμοσπόνδων.

» — Οἱ στρατιῶται οὗτοι μέλλουσι νὰ βραδίωσι κατὰ τῶν Παρισίων; ἠρώτησε τὸν Πετιῶν.

» — Θὰ δυσαρεστηθῆτε ἂν ἀναχωρήσωσιν; ἀπεκρίνατο ὁ Πετιῶν :

» — Ἀργότερα ἕως μετανοήσετε ἐπανελάβην ἡ Καρλόττα, διὰ τὴν ὑποψίαν, ἦν ἔχετε περὶ τῶν αἰσθημάτων μου.

» Ἐτα ἐσκέφθη ὅτι ἦτο παρὰ πολὺ, διότι τόσοι γενναῖοι ἄνδρες μέλλουσι νὰ βραδίωσι κατὰ τῶν Παρισίων, ὅπως ζητήσωσι τὴν κεφαλὴν ἀνθρώπου, μὴ ἀξίου τσακῆς τιμῆς; ἤρκει, ἐσκέφθη, πρὸς τοῦτο μόνον ἡ χεὶρ μιᾶς γυναικός.

» Διὰ τῆς σκέψεως ταύτης ἀπεφασίσθη τὸ πᾶν.

» Ἄλλοτε ἡ γλυκεία καὶ σοβαρὰ αὐτῆ νεᾶνις παρωργίσθη τοσοῦτον ἰδοῦσα δύο ἀστὺς τῆς γενεῆς αὐτῆς πόλεως καθυμένους ἐμπροσθεν τραπέζης καὶ χαρτοπαζοντας, ὥστε ἀνέκραξε :

» — Παίζετε σεις, ἐνῶ ἡ πατρίς σας πνέει τὰ λείψατα !»

» Ὀχ ἦτιον ὁμως εἰς οὐδένα ἐνεπίστεύθη τὸ σχέδιόν της. Τὴν τρίτην 9 Ἰουλίου,

μετέβη, κατὰ τὴν πρωΐαν, εἰς τὸ κατῆστημα τῆς Ἐφορίας, παρακολουθουμένη ὑφ' ἐνός ὑπηρετοῦ. Ἐζήτησε τὸν Βαρβαρὸν ἡ τελευταία αὐτῆ συνδιάλεξις ὑπῆρξε διὰ τὴν καρδίαν τῆς νεάνιδος σπαρακτικῆ. Ἐλάβε τὸ ψυχρότερον καὶ μάλλον ἀδιόφορον ὕφος, ὠμίλησεν εἰς τὸν Βαρβαρὸν περὶ τοῦ ταξιδίου της, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τῇ δώσῃ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Δουπερρέ, ἵνα λάβῃ ἐγγράφα τινα ἀναγκαῖα εἰς τινα φίλην της, καλουμένην Μαρὰν Φυρβίνου. Ἐνῶ δὲ ἠτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ μόνις ἐκράτει μετὰ κόπου, ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῶν χειλέων, τοῦ; τριφερωτέρους ἀποχαιρετισμούς, οὓς ὁ αἰώνιος ἀποχωρισμὸς, ὁ μέλλων νὰ ἐπέλθῃ, ἤθελεν ἀναμφιβόλως καταστήσει συγγνωστοῦς. Ἦδη τὸ φοβερὸν ἀπόκρυπον, ὅπερ περιεκλείετο ἐν τῷ εὐθραύστῳ ἐκείνῳ γυναικείῳ στήθει ἐμελλε ν' ἀποκαλυφθῇ, καθόσον ἡ Καρλόττα δὲν ἠσθάετο ἐαυτὴν σχεδὸν πλέον κυρίαν τῶν δακρύων της, καὶ τὰ δάκρυα βεβαίως ἤθελον μαρτυρῆσαι τὰ πάντα, καὶ ἡ γενναία τοῦ Βαρβαρὸν χεὶρ ἤθελεν ἀναμφιβόλως κρατῆσαι τὸν βραχίονα τῆς Καρλόττας Κορδαὶ ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ ἀρχῇ τῆς θανάσιμου ἀποφάσεώς της, ἐὰν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν δὲν εἰσῆρχετο ὁ Πετιῶν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐν ἣ συνδιελέγοντο.

» — Πῶς ! ἰδοὺ μία ὠραία ἀριστοκράτις, εἶπεν ὁ Πετιῶν, ἦτις ἔρχεται νὰ ἴδῃ δημοκράτας.

» — Μὲ κρίνετε σήμερον χωρὶς νὰ μὲ γνωρίζετε, πολῖτα Πετιῶν, ἀπεκρίνατο μίαν ἡμέραν ὁμως θὰ μάθητε ὅποιός εἰμι.

» Ὡς πάντοτε, ὁ Πετιῶν καὶ ὁ Βαρβαρὸν δὲν ἐνόησαν τὴν σημασίαν τῶν λόγων τούτων, εἰμὴ μετὰ τὸ συμβᾶν. Ἢ δεσποινὴς Κορδαὶ ἐξῆλθε τῆς Ἐφορίας ὅπως μεταβῆ εἰς τὴν οἰκίαν της ἀφοῦ ἐταξινόμησε τὰ βιβλία της καὶ παρέλαβε μεθ' ἑαυτῆς τὴν σχεδιοθήκην της, ἐλάβην ἄδειαν ἀναχωρήσεως παρὰ τῆς θείας αὐτῆς, ὑπὸ τὸ πρόσχημα νὰ ἴδῃ ψυχούμενον ἐν τῇ ἐξοχῇ τὸν χόρτον. Μετὰ ταῦτα κατέβη τὴν λιθίνην κλίμακα, τὴν ἄγουσεν εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἐπὶ τῶν τελευταίων βαθμίδων τῆς ἐστίας, εὔρε καθήμενον καὶ μειδιῶντα ξανθὸν τινα παῖδα, ἠδὴ γέροντα, ὅστις ἠγάπα τὰς ζωγραφίας : « Ἄβει

Ῥοβέρτε, εἶπεν αὐτῆ ἐγγειρίζουσα τούτω τὴν σχεδιοθήκην, ἔσο σώφρων καὶ ἐναγκαλισθήτι με, δὲν θὰ μὲ ἴδῃς πλέον.» Καὶ ἀνεχώρησεν.

» Τὴν πέμπτην 11 Ἰουλίου 1793, περὶ τὴν μεσημβρίαν, γυνή τις εἰσῆρχετο εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Προνοίας, κείμενον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν Παλαιῶν Ἀγγουστίνων, ἐν Παρισίοις. Ἢ γυνὴ αὕτη, εὐσαρκὸς πλὴν ἐλαφρὰ, ἦν ἡλικίας πλέον τῶν εἰκοσιπέντε ἐτῶν. Ἢ τὰ ἐν ἀταξία ἐνδύματά της καλύπτουσα κόνις ἐμαρτύρει ἀριδίλως ὅτι αὕτη ἦρχετο μακρόθεν καὶ ὅτι κατήρχετο ἐξ ἀμάξης. Ἢ ξενοδόχος, ὀνόματι Λουίζα Γραυλιέ, τῇ ἀπεκρίνατο ἐκ συνέσεως καὶ περιεργείας, διαφόρους ἐρωτήσεις :

» — Πόθεν ἔρχεσαι οὕτως, πολίτις;

» — Ἐκ τῆς Καέν, ἀπεκρίνατο αὕτη.

» — Τότε, παρετήρησεν ἡ ξενοδόχος, θὰ ἤξεύρης νέα.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἰσχυρὸν στράτευμα, ἀναχωρήσαν ἐκ τῆς πόλεώς σας βραδίξει τὴν στιγμὴν ταύτην κατὰ τῶν Παρισίων;

» — Ἦμην ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς Καέν, καθ' ἣν ἡμέραν ἔκρουσαν τὴν γενικὴν πρόσκλησιν, ἀπεκρίνατο ἡ ἄγνωστος ὑπομειδιῶσα δὲν ἦσαν ὁμως πλείονες τῶν τριακοῖτα.

» — Ἀλλὰ τί σὰς φέρει, πολίτις μόνην καὶ τόσον νέαν, εἰς τὴν πόλιν μας, ἐν μέσῳ τῶν τρομερῶν τούτων περιστάσεων;

» — Ἦλθον ἐδῶ δι' ὀλίγας μόνον ἡμέρας. Θὰ λάβω ἐγγράφα τινα, ἀναγκαῖα οὖντα εἰς μίαν φίλην μου. Καὶ κατόπι θὰ ἐπιστρέψω.

» — Γνωρίζεις λοιπὸν κανένα εἰς Παρισίους;

» — Ἔχω μίαν συστατικὴν πρὸς τὸν πολίτην Δουπερρέ.

» — Τὸν βουλευτὴν εἰς τὴν Σύμβουλον;

» — Μάλιστα, σκέπτομαι νὰ μεταβῶ εἰς τὴν οἰκίαν του αὔριον πολλὰ πρωΐ.

Ἐκ τῆς ἀνταλλαγείσης ταύτης ὁμιλίας ἡ ξενοδόχος ἀρκούντως ἐπέειπεν. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ πρόσωπον τῆς ἀγνώστου οὐδὲν εἶχε τὸν ὑποπτον ἀπεναντίας οἱ ἐλευθέριοι τρόποι καὶ τὸ ἀνεπιτήδευτον αὐτῆς ἦθος ἀπεμάκρυναν πᾶσαν ἀμφιβολίαν τῆς ξενοδόχου. Μετὰ ταῦτα εἶπεν ἡ ἄγνωστος ὅτι οὐσα κούρασμένα ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, εἶχεν ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Ὁ ὑπηρετὴς τοῦ

ξενοδοχείου ἀνέβη μετ' αὐτῆς εἰς τὴν δωμάτιον ἐν ᾧ ἦν προτομασμένον πᾶν ὅ,τι ἦν ἀναγκαῖον διὰ τὸν ὕπνον τῆς πολιτιδος, καὶ τὸν καλλωπισμὸν τῆς ἐπαύριον. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ὁ ὑπηρετὴς ἀπεχώρησε, ἡ ὠραία ὁδοιπόρος ἠρώτησεν αὐτὸν τί σκέπτονται διὰ τὸν μικρὸν Μαρὰ. — Οἱ πατριῶται, ἀπεκρίνατο οὗτος, πολὺ τὸν ἐκτιμῶσιν, ἀλλ' οἱ ἀριστοκράται τὸν ἀποστρεφονται. Κατόπι τὸν παρήγγειλε ν' ἀγοράσῃ πάντα τὰ εἰς γραφὴν ἀναγκαῖα οὖντα.

» Πρὸς τὰς πέντε ὥρας κατεκλίθη, ἀφοῦ ἐρημητικῶς ἐκλείσει τὴν θύραν, καὶ ἀπεκοιμήθη μέχρι τῆς ἐπομένης βραθύτατον ὕπνον. Περὶ τὰς ὀκτώ τὴν πρωΐαν ἀνηγέρθη καὶ μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Δουπερρέ, ὅστις ἀνῆκεν εἰς τὴν μερίδα τῆς Γιρονδῆς ὁ Δουπερρέ ἀπεποιήθη ν' ἀκολουθήσῃ τοὺς συναδέλφους του εἰς Καέν, καὶ ἔσχε τὸ θάρρος νὰ μείνῃ εἰς τὴν θέσιν του, παρὰ τοὺς περικυκλοῦντας τὴν κεφαλὴν του κινδύνους.

» Ἀνάγκη νὰ κάμωμεν λόγον περὶ τοῦ στολισμοῦ τῆς νεάνιδος ἔφερε κάλυμμα ἐν εἶδει χρυσαλλίδος, στηθόδεσμον κυανοῦν καὶ ἐσθῆτα ἐρυθρὰν μετὰ πρασίνης ταινίας περὶ τὴν κεφαλὴν. Ἀλλὰ πρὸ παντὸς τὸ πρόσωπόν της εἴλκυε τὰ βλέμματα ἀναπαυθεῖσα ἐκ τῶν κόπων τοῦ ταξιδίου διὰ τοῦ ὕπνου ἦν δροσερὰ καὶ θελητικὴ. Ἰσως, ἐπειδὴ ἦτο σωματώδης, κατὰ δὲ τὰς περιορισμένους ιδέας, ἃς ἔχομεν περὶ τῆς καλλονῆς, εἶχεν ὕφος λίαν ἀποφασιστικόν, ἀλλ' ἡ εὐσαρκία οὐδόλως παρηγόρει τὸ βᾶδισμά της, καὶ τὸ ἀποφασιστικὸν τῶν χαρακτήρων της παρεῖχεν εἰς τὸ σοβαρὸν ἅμα καὶ εὐγενεῖς πρόσωπόν της ὕφος ῥωμαίου πολίτου. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ ἄτομον αὐτῆς ἐνέφανε τὸ ἀρμονικὸν κράμα τῆς γυναικείας χάριτος καὶ τῆς ἐνεργείας καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ ἀνδρός.

Ὅτε ἡ νεάνις, φθάσα ἐκ τῆς Καέν, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν θύραν τοῦ Δουπερρέ, εὔρεν ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ βουλευτοῦ τούτου, ἦτις, εἰποῦσα αὐτῇ ὅτι ὁ πατὴρ της ἦν ἀπών, τὴν προσεκάλεσε νὰ ἐπανέλθῃ περὶ τὸ ἐσπέρας. Ἀπεσύρθη δυσαναγετοῦσα, ἀφοῦ ἐνεχείρισεν εἰς τὴν δεσποινίδαν Δουπερρέ φάκελλον διὰ τὸν πατέρα της. Τὸ ἐσπερας, ὁ Δουπερρέ

ἐκάθητο εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τινων φίλων του, ὅτε εἰσῆλθεν εὐτόλμως νεάνις τις, καὶ στραφεῖσα πρὸς τὸν βουλευτήν:

» — Εἰσθε ὁ πολίτης Δουπερρέ, μεθ' οὗ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὀμιλῶ;

» — Μάλιστα, τί ἀγαπᾶτε;

» — Ἡθέλον νὰ σᾶς ὀμιλήσω ἰδιαιτέρως περὶ μιᾶς ὑποθέσεως.

Ὁ Δουπερρέ ὠθήσας θύραν εἰσῆλθε μετὰ τῆς ἀγνώστου εἰς γειτνιαζόν τι δωμάτιον. Εἶχε λησμονήσει ν' ἀνοίξῃ τὸν κατὰ τὴν πρῶαν ἐγχειρισθέντα εἰς τὴν βυγατέρα του φάκελλον, ὥστε ἠγνῶει καθόλου τὸν σκοπὸν τῆς μυστηριώδους ταύτης ἐπισκεψέως. Ὁ φάκελλος ἔμεινεν ἐπὶ τῆς ἐστίας, ἦν δὲ περιτετιληγμένος διὰ λευκοῦ χάρτου καὶ ἔφερε σφραγίδα ἐξ ἐρυθροῦ κηροῦ. Ἡ νεάνις ἐξήγησεν ἐν ὀλίγοις ὅτι ἦλθεν εἰς Κιέν, ὅτι ὁ φάκελλος περιείχεν ἐπιστολὴν τοῦ Βαρβεροῦ καὶ τινὰ χειρόγραφον, καὶ ὅτι προσετρεχεν εἰς τὴν καλωσύνην τοῦ πολίτου ὅπως συστήσῃ αὐτὴν εἰς τὸν ὑπουργόν, Ὁ Δουπερρέ ἀπήντησεν ὅτι τῷ ἦν ἀδύνατον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην νὰ καταλίπῃ τοὺς φίλους του.

» — Αὔριον, ἐὰν ἀγαπᾶτε νὰ λάβητε τὸν κόπον διέλθετε κατὰ τὴν πρῶαν ἐκ τῆς οἰκίας μου, θὰ ὑπάγωμεν ὁμοῦ εἰς τοῦ ὑπουργοῦ.

» — Εὐχαρίστως, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο μοὶ χρειάζεται ἡ διεύθυνσίς σας.

» Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἡ Καρλόττα ἔτυρεν ἀπὸ τοῦ θυλακίου τῆς τετυπωμένον χάρτην, ἐφ' οὗ ἀνεγινώσκοντο κ' φλακίαις γράμμασι: **ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ, ὁδὸς τῶν Παλαιῶν Ἀγυουστίων.**

» — Καὶ τὸ ὄνομά σας, παρακαλῶ; ἡ ρώτησεν ὁ Δουπερρέ. Ἡ ἀγνώστου ἔτυρεν ἐκ νέου ἐκ τοῦ θυλακίου τῆς μολυβδοκόνδυλον δι' οὗ ἔγραψε τὸ ὄνομά της ἐπὶ τοῦ χάρτου **ΚΑΡΛΟΤΤΑ ΚΟΡΔΑΙ.**

» — Μίαν λέξιν θὰ σᾶς εἴπω ἀκόμη, προσέθετο σοβαρῶς καὶ ἐπισήμως ἡ Καρλόττα, πολῖτα Δουπερρέ, σᾶς προτρέπω ν' ἀπομακρυνθῆτε τῆς Συνελεύσεως, διότι ἐδῶ τίποτε δὲν κάμνετε, καὶ ὑπάγετε εἰς Κιέν, ἐνθα θέλετε εὔρει τοὺς ἀδελφούς σας.

» — Ἡ θέσις μου εἶναι εἰς Παρισίους, ἀ-

πεκρίνατο ἀγερώχως ὁ Δουπερρέ· δὲν θ' ἀφῆσω τοὺς Παρισίους.

» — Δὲν σκέπτεσθε καλῶς, πιστεύατέ με, φύγετε πρὸ τῆς ἐσπέρας τῆς αὔριον, διότι ἡ ὄργη τοῦ οὐρανοῦ μέλλει νὰ κατακλύσῃ τὴν πόλιν.

» Ὁ Δουπερρέ ὠδήγησε τὴν νεάνιδα μέχρι τοῦ διαδρόμου, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἐστιατώριον:

» — Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀστεῖον συμβάν! ἀνέκραξεν, ἐκ πεπληγμένος καὶ ἀνήσυχος· ἡ νέα αὕτη εἶχε τὸ ὕψος ραδιοῦργου καὶ μοὶ ἐράνη, ἕνεκα τῶν τρόπων καὶ τῶν λόγων της, λίαν παράδοξος...

» — Ξενοδοχεῖον τῆς Προνοίας, εἶπεν εἰς τῶν συνδαιτυμόνων μειδιῶν, ἀναγνόν; τὴν διεύθυνσιν, φυλάξου, φίλε Δουπερρέ, ὑποκρύπτεται εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν μυστηριώδες τι.

» Ὁ ὅτος δὲ ἀφοῦ ἐσκέφθη ἐπ' ὀλίγον.

» — Ἄλλως τε θὰ μάθω αὔριον, τί τρέχει.

» Τὴν 12 Ἰουλίου τὸ ἐσπέρας, ἐξελθούσα τῆς οἰκίας τοῦ Δουπερρέ, ὅπως μεταβῆ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἡ Καρλόττα Κορδαὶ διήλθε ἐκ τοῦ Palais Royal. Ἦν ἡ ὄμη ἐνωρίς· ὁ ἡλῖος ἔχρυστος κατὰ μῆκος τὰς στοὰς τῶν καταστημάτων δι' ὑπερμέτρου ἐρυθροῦ φωτός, ἀντανακλωμένου ἐπὶ τῶν ὑέλων. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἐμπορικόν, ἔχον διάφορα ὄπλα, εἰς τοῦ ὁποίου τὰ κρυσταλλώδη ὑκλώματα ἤρτηντο ἐξίσια χαλύβδινα ἐγχειρίδια· ἡ Καρλόττα Κορδαὶ ἔστη· ἀφοῦ δὲ ἐπὶ τινὰ στιγμὰς παρετήρησε πάντα τὰ φονικά καὶ ὀξέα ὄργανα, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κατάστημα, ἐν ᾧ εὔρε μέγα ἐγχειρίδιον με λαβιδὰ ἐβένειο, ὅπερ, ἐξετάσασα, διὰ τοῦ δακτύλου, ἠγόρασεν ἀντὶ τριῶν φράγκων. Κρύψασα αὐτὸ μετὰ τῆς θήκης ὑπὸ τὸ κάλυπτον τὸ στῆθός της ὑφασμα, ἐξῆλθεν.

» Ἐξερχομένη συναντᾷ ἀμαξηλάτην, οὐτινος οἱ ἵπποι ἀνεπαύοντο ἔμπροσθεν τῆς θύρας μιᾶς οἰκίας:

» — Πολῖτα ἀμαξηλάτα, εἶπε, ποῦ κοικεῖ ὁ πολίτης Μαρά;

» — Εἰς τὴν ὁδὸν τῶν Κορδελιέρων, ἀριθ. 30.

» Καὶ φοβηθεὶς μὴ ἡ νεάνις λησμονήσῃ τὴν διεύθυνσιν, τὴν ἔγραψεν ὁ ἴδιος διὰ τοῦ μολυβδοκονδύλου ἐπὶ χάρτου.

» Τούτου γενομένου, ἡ Καρλόττα Κορδαὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

» Τὴν ἐπαύριον, ὁ Δουπερρέ, ὡς ὑπεσῆθη, ἦλθεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ἀφοῦ δὲ συνωμίλησαν ἐπὶ ἐν τέταρτον περιπου, μετέβησαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Ἡ Καρλόττα, μὴ δυνηθεῖσα νὰ λάβῃ τὰ ἔγγραφα τῆς φίλης της, π' ἐχαρίστησε τὸν Δουπερρέ καὶ εἶπεν ὅτι μέλλει νὰ ἐπανέλθῃ τῇ ἐπαύριον.

» — Γνωρίζετε ὅτι σᾶς εἶπον χθές, προσέθηκε· φύγετε ὅσον τάχιον· φύγετε πρὸ τῆς ἐσπέρας, διότι αὔριον δὲν θὰ ἦναι καιρός.

» Ἀφοῦ δ' ἐνήργησε διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς φίλης της πᾶν ὅτι ἐδύνατο, ἡ Καρλόττα Κορδαὶ ἔστρεψε πᾶσαν αὐτῆς τὴν προσοχὴν πρὸς τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τοῦ ταξιδίου της, καὶ ἀπηύθυνε τὴν πρῶαν πρὸς τὸν Μαρά, διὰ τοῦ ταχυδρομείου, τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν.

» Πολῖτα,

» Φθάνω ἐκ τῆς Καέν. Ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη σας μοὶ δίδει τὸ ἐνδόξιμον νὰ πιστεύσω ὅτι θέλετε μετ' εὐχαρίστησεως νὰ μάθητε τὰ δυστυχῆ συμβάντα τοῦ μέρους τούτου τῆς Δημοκρατίας. Θὰ παρουσιασθῶ εἰς τὴν οἰκίαν σας μετὰ μίαν ὥραν. Λάβετε λοιπὸν τὴν καλωσύνην νὰ με δεχθῆτε καὶ παραχωρήσετε στιγμὰς τινὰς ἀκροάσεως· θὰ προσφέρω δι' ὑμῶν μεγάλην ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Γαλλίαν.

» ΚΑΡΛΟΤΤΑ ΚΟΡΔΑΙ.

» Ἐνυπῆρχεν εἰς τοὺς λόγους τούτους δολία προαίρεσις, καὶ εἰς τὴν τελευταίαν φράσιν ἐγχειρίδιον κεκρυμμένον. Ἐπειδὴ δ' ἡ δεσποινὶς Κορδαὶ δὲν ἔλαβεν ἀπάντησιν, ἔγραψε καὶ αὐτὴ πρὸς αὐτὸν, κατὰ τὰς τέσσαρας τῆς μεσημβρίας.

» Σᾶς ἔγραψα τὴν πρῶαν, Μαρά, ἐλάβατε τὴν ἐπιστολήν μου; Δὲν δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω, καθόσον μοὶ ἀπηγόρευσαν τὴν εἴσοδον. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι αὔριον θὰ μοὶ παραχωρήσετε ὅτι δι' ἐκείνης σᾶς ἐζήτουν. Σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω· φθάνω ἐκ Καέν· θὰ σᾶς ἀποκαλύψω σπουδαιότατα ἀπόκρυφα διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Δημοκρατίας. Ἄλλως τε καὶ κατεδιώχθη ὑπερτῆς ἐλευθερίας· εἰμὶ δυστυχῆς, ἐπομένως δι-

(ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ)

καὶ οὐμαι νὰ ἐκζητήσω τὴν προστασίαν σας.

» ΚΑΡΛΟΤΤΑ ΚΟΡΔΑΙ.

» Ἀφοῦ δ' ἔγραψε τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολήν, τὴν ἐδίπλωσε καὶ τὴν ἔθηκεν εἰς τὸν κόλπον της. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐμελλε νὰ ἐγγειοισθῇ εἰς τὴν οἰκονόμον τοῦ Μαρά, καθ' ἣν περίπτωσιν ἠθέλον καὶ πάλιν ἀπαγορεύσει, ὡς τὴν πρῶαν, τὴν εἴσοδον. Κατὰ τὰς ἐπτὰ παρὰ τέταρτον, ἡ Καρλόττα ἀνέβη ἐπὶ ὄχηματος, σταθμεύοντος εἰς τὴν πλατείαν τῶν Νικῶν:

» — Ποῦ θὰ ὑπάγωμεν; ἠρώτησεν ὁ ἠνίοχος.

» — Ὁδὸς Κορδελιέρων, ἀριθ. 30, ἀπεκρίνατο ἡ Καρλόττα μετὰ φωνῆς γλυκειᾶς καὶ διατόνου.

» Τὸ ὄχημα βαδίσαν κάλπην, ἔστη, μετὰ πορείαν ἐνὸς τετάρτου, ἔμπροσθεν ψυχροῦ καὶ σκοτεινοῦ οἰκίσκου, ἐν ᾧ κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν γιρονδίνων, διέμενε τὸ Τέρας τοῦ Ὄρους. Ἡ οἰκία αὕτη κειμένη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν Κορδελιέρων, ἀριθ. 30 (νῦν δὲ ὁδὸς τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς, ἀριθ. 18), διασώζεται ἐτι καὶ νῦν· ἡ Καρλόττα κατῆλθε τοῦ ὀχήματος ἐλαφρὰ καὶ εὐπάρμορος καὶ ἔστη πρὸ τῆς θύρας...

Δὲν προτιθέμεθα ἐνταῦθα ν' ἀναλύσωμεν, ὡς ὁ ἠθικολόγος συγγραφεὺς, ἐξ οὗ ἠρύσθημεν τὴν ἀνωτέρω διήγησιν, τὰς ἐντυπώσεις τῆς Καρλόττας, καθ' ὅν χρόνον ἀνῆρχετο τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας τοῦ Μαρά, καὶ νὰ εἴπωμεν τοὺς δισταγμούς της· Ἐνθαρρυνθεῖσα εἰς τὴν θύραν παρ' ἐνὸς ἀγνώστου, ἀναβάντος διὰ τῆς αὐτῆς κλίμακος, ἡ Καρλόττα δὲν διστάζει πλέον, καὶ κτυπᾷ.

» Ὁ Μαρά κατεκλίνετο ἐπὶ τοῦ λουτροῦ. Τὸ δωμάτιον, τὸ περιέχον τὸν λουτήρα, μόλις ἐφωτίζετο διὰ παραθύρου, ἔχοντος τὸ σχῆμα λαίμητόμου καὶ βλέποντος εἰς τὴν αὐλήν. Εἶχε δὲ μόνον ἔπιπλον κορμὸν δένδρου, χρησιμεύοντα ὡς τράπεζα, ἐφ' οὗ ἦσαν ἐρριμένα φύρδην μίγδην χάρτης, κονδύλια καὶ μολυβδίνην μελανοθήκη· ὁ Μαρά τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔγραφεν. Ὑπέγραφε τὸ ὄνομά του κάτωθι μιᾶς αἰτήσεως πρὸς τὸν ὑπουργόν, ὑπερπτωχῆς τινος χήρας, μητρὸς τεσσάρων τέκνων, ἐξαιτησαμένης τὴν βοήθειαν τοῦ φίλου τοῦ λαοῦ.

» Αϊφνης, ὁ Μαρά ἀκούει ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ τὴν σιβύλλειον φωνὴν τῆς ὑπηρετρίας του, ἀντιμαχομένην πρὸς ἄλλην ἠγχεσσαν καὶ θελκτικὴν, ἧς ὁ ἦχος ἐπληττε τὰς ἀκοάς του.

» — Ὁ πολίτης Μαρά; . . .

» — Ἐδῶ κατοικεῖ, ἀλλὰ δὲν εἶναι . .

» — Ἐγὼ ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ τὸν ἴδω ἤλθον ἐκ τῆς Καέν· τῷ ἔγραψα σήμερον τὴν πρωΐαν.

» — Σὰς εἶπον ὅτι δὲν δύναται νὰ σὰς δεχθῆ· εἶναι ἀσθενής. Ἐπανέλθετε ἄλλην ἡμέραν.

» — Σὰς παρακαλῶ πολὺ νὰ τῷ εἴπητε τὸ ὄνομά μου. Πρέπει νὰ ἔλαβε μίαν ἐπιστολήν μου. Καὶ εἶμαι βεβαία ὅτι δὲν θέλει μοὶ ἀρνηθῆ βραχεῖαν ἀκρόασιν.

» Ἡ ὑπηρετρία τοῦ Μαρά, ὡγρὰ καὶ νευρικῆ, ἀνθίστατο ἡσύχως μὲν, πλὴν ἐνεργητικῶς ἤδη ἡ Καρλόττα Κορδαὶ ἔβαινε πρὸς τὴν θύραν ὑποτονθορίζουσα, ὅτε ἤκουσε φωνῶν.

» Καθ' ὃν χρόνον συνέβαινον ταῦτα, γλυκεῖά τις ἐντύπωσις ἐπῆλθεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Μαρά μετὰ τῆς ζωηρᾶς ἐκείνης φωνῆς. Τῷ ἐφάνη ὅτι οὐκ κατὰ πρῶτον ἤδη ἤκουεν αὐτὴν· ἡ παιδικὴ ἐκείνη φωνὴ ἐπανήγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὰ πρῶτα καὶ κάλλιστα τῆς νεότητός του ἔτη. Θεληθεὶς ὑπὸ ἤχου τοσοῦτο καθαροῦ, ὁμοίου πρὸς φυσικὴν μουσικὴν ὠραίας ψυχῆς, προσκαλέσας τὴν φίλην του :

» — Ἄφες νὰ εἰσέλθῃ, εἶπεν.

» — Ἀλλὰ, πολῖτα, εἶσαι ἐπιβεβαρυσμένος μὲ πολλὰς ἀσχολίας, πάσχεις καὶ ὁ ἰατρός σοὶ ἀπηγόρευσε νὰ διδῆς ἀκρόασεις.

» — Οἱ ἰατροὶ εἶναι ἀμαθεῖς καὶ δὲν δύναται νὰ μὲ ἰατρεύσωσι· δὲν ὑποφέρω τὸν ζυγὸν των.

» — Ἄλλως τε δὲν δύνασαι νὰ δέχεσαι τὸν τυχόντα. Εἶναι φόβος μὴ σὲ δολοφονήσωσι, γνωρίζεις κάλλιον ἐμοῦ ὅτι οἱ γιρονδῖνοι καὶ οἱ βασιλικοὶ ἔχουν κατὰ νοῦν νὰ πράξωσι τοῦτο. Μαρά, μοὶ εἶπες ἄλλοτε ὅτι θ' ἀποθάνῃς ἐκ χειρὸς γυναικός. . . .

» — Καὶ τῶντι, γραιῖά τις ὑπηρετρία τοῦ Μαρά, ὀνομαζομένη Αἰκατερίνη, καὶ ἐπαγγελιομένη τὴν μάγον, προεῖπε τὸ μέλλον εἰς αὐτὸν καὶ ὅτι θ' ἀποθάνῃ ἐκ βί-

αίου θανάτου: « Δυσπίστει προσέθηκεν, εἰς τὰς νέας ἐκείνας, αἵτινες φέρουσιν ἐρυθρὸν στηθόδεσμον! »

» — Εἶναι ἀληθές, ἐπανέλαβεν ὁ Μαρά, μετὰ σιγὴν καὶ μετὰ πικροῦ μειδιάματος, ἀλλὰ δὲν δίδω προσοχὴν εἰς τὰς ἀνοησίας ταύτας, αἱ γυναῖκες ἀρκετὰ δὲν μὲ ἀγαπῶσιν ὅπως μὲ φονεύσωσιν.

» — Τότε δὲν πρέπει νὰ τὴν εἰσαγάγω.

» — Ὅχι, σὲ λέγω, ἄφες νὰ εἰσέλθῃ ἡ νέα αὕτη ἔργεται ἐκ τῆς Καέν, ὅπου εἶναι οἱ ἀντάρται βουλευταί· μοὶ ἔγραψε τὴν πρωΐαν· εἶναι δυστυχής·

» Καὶ ὁ Μαρά ἐστηρίχθη ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων λέξεων. Τότε ἡ ὑπηρετρία ὑπήκουσεν ὑποτονθορίζουσα, καὶ εἰσήγαγε τὴν ἀγνωστον εἰς τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ εὐρίσκετο ὁ λουτήρ. Ὅτε δὲ ἡ Καρλόττα Κορδαὶ εἰσῆλθεν, ὁ Μαρά εἶχε τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ αὐτοῦ στήθους.

Τὸ ζοφερὸν δωμάτιον, εἰς ὃ εἰσῆλθεν ἡ Καρλόττα Κορδαὶ ἔκειτο εἰς τὸ ὀπισθεν τῆς οἰκίας· ἐκεῖ νυχθημερὸν ἐπεκράτει βαθεῖα σιγὴ. . . εἰσελθούσης τῆς Καρλόττας, ἡ ὑπηρετρία ἐπανεκλείσει τὴν θύραν τοῦ στενοῦ τούτου δωματίου, ἐν ᾧ ἡ Καρλόττα Κορδαὶ ἤπτατο σχεδὸν τοῦ Μαρά.

» Αἴφνης κραυγὴ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ δωματίου. » Βοήθεια, ἀγαπητὴ μοὶ φίλη, βοήθεια! » Καὶ ἀθρόως τὴν κραυγὴν ταύτην, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐξέπνευσεν. Ἡ οἰκονόμος καὶ τινες γυναῖκες ἀκούσασαι τῆς κραυγῆς ἔδραμον πρὸς τὸ δωμάτιον τοῦ Μαρά, καὶ εὗρον αὐτὸν ἐν μέσῳ τοῦ χυνομένου ἐκ τῆς πλευρᾶς του κρουνηδὸν αἵματος, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων ἠνεωγμένους, καὶ τὴν γλῶσσαν κινῶν καὶ μὴ δυνάμενος οὐδὲ λέξιν ν' ἀρθρώσῃ. Τὸ ἐγχειρίδιον, δι' οὗ διεπράχθη τὸ ἐγκλημα, ἔκειτο χαμαί, ὄχι μακρὰν τοῦ λουτήρος. Ἡ δὲ Καρλόττα ἴστατο ὀρθία παρὰ τὸ παράθυρον· καθ' ἣν στιγμὴν ἠνοίχθη ἡ θύρα ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὴν κῆμην, εἶτα δὲ ἤσυχος, σοβαρὰ καὶ ἀγέρωχος καὶ ὡς ὑπὸ ἔλλιγκος καταληφθεῖσα, ἀπεσύρθη παρὰ τὸ πτώμα. Ἡ δὲ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ὑπερηφάνεια καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ παρ' αὐτῆς διαπραχθέντος κακουργήματος τὴν ἐβύθισαν εἰς θανατηφόρον μέθην· διότι τὸ νὰ φονεύσῃ τις τὸν Μαρά, ἦτο ὡσεὶ ἤθελε φονεύ-

σει τὸν πληθεῖον βᾶσιλέα τῆς ἐπαναστάσεως.»

Δὲν προχωροῦμεν περαιτέρω . . . Τὰ ἐπόμενα εἰσὶν ἡ ἱστορία πάσης διαδικασίας, ἣτις διαδέχεται οἰονδήποτε διαπραχθέν ἐγκλημα, πλὴν θὰ εἴπωμεν ὅποια τις ὑπῆρξεν ἡ ἐντύπωσις τοῦ Παρισινοῦ λαοῦ, καὶ ὄλων τῶν εἰλικρινῶν δημοκρατικῶν! Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ αὕτη ἡ Ποιήσις οὐκ ὀλίγον ἐκολάκευσε ἐπὶ τοῦ φερέτρου τὸν φίλον τοῦ λαοῦ, ΤΟΝ ΗΜΙΘΕΟΝ ΤΟΥΤΟΝ τὸν εὐεργέτην τῆς ἀνθρωπότητος!

» Μεγάλῃ εἰδησίᾳ συνετάραξε τὴν πόλιν τῶν Παρισίων ἅμα τῇ ἐγέρσει αὐτῆς, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ Ἑσκιώ: ὁ Μαρά ἐδοφονήθη ὑπὸ μιᾶς γυναικός! Ἡ ἡὺς τοῦ μηνὸς Ἰουλίου, μόλις ἐπρόβκιε κατὰ τὰς ἡμερῆμους ὁδοῦς· ὁμιλοῖ τινες ἐσχηματίζοντο ἐπὶ τῶν πλατειῶν· οἱ ἐργάται πρῶτοι, ὡς πρῶτοι ἐξερχόμενοι, ἔμαθον τὴν εἰδησίαν, ἐξερχόμενοι τῶν οἰκῶν τῶν ὅπως ἐπαναλάβωσι τὴν διακοπείσαν κατὰ τὴν προτεραίαν ἐργασίαν των, εἶδον ἐπὶ τῶν τοίγων τὰς λέξεις ταύτας: « Λαε, ὁ Μαρά ἀπέθανε, δὲν ἔχει πλέον φίλον. » Ἡ κατάπληξις ὑπῆρξε βαθεῖα. Οἱ λόγοι οὗτοι ἐπανεληφθήσαν πενθίμως καὶ ἐν ἀκαρεῖ ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὰ προάστεια. « Ὁ Μαρά ἀπέθα εν! » Ὁ λαὸς εἶχε τὴν ὄψιν ἀπελπιστικὴν. Τὰ παιδιά ἐκλαιον, αἱ ἀγοραῖαι γυναῖκες ὠλόλυζον καὶ οἱ ἀβράκωτοι ὠρῶντο, ἡ δὲ θλίψις πάντων ἦν ὁμοία πρὸς τὴν θλίψιν τοῦ λέοντος. Ὁ Μαρά ἠγαπάτο. Ὁ βίχιος αὐτοῦ θάνατος κατέστησεν αὐτὸν προσφιλέστατον ἔτι εἰς τοὺς δυστυχεῖς, καθόσον ὁ λαὸς, φύσει δευσιδαίμων, ἐθεώρει τὸν Μαρά ὡς θεόν. Ἀπεδόθη λατρεία εἰς τὴν μνήμην του, ἐζωγράφισαν τὴν τε προτομὴν καὶ τὸ πρόσωπόν του ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθινοῦ μέρους τῶν οἰκιῶν, ἐβάπτισαν πολλὰ παιδιά καλέσαντες αὐτὰ διὰ τοῦ ὀνόματός του, εἰόντες δὲ παριστῶσαι καρδίαν διάτρητον ἐνεχειρίσθησαν εἰς πολλοὺς μετὰ τῆς ἐπιγορχῆς: « Καρδίαν τοῦ Ἰησοῦ, καρδίαν τοῦ Μαρά, λάβετε οἶκτον ὑπὲρ ὑμῶν. »

Ἐν δὲ τοῖς συλλόγοις, τὴν εἰδησίαν τοῦ θανάτου τοῦ Μαρά ὑπεδέχθησαν δι' οἰμωγῶν καὶ ἐκτάκτου θλίψεως. Εἰς τοὺς Ἰακωβίνοισι πρὸ πάντων ἐκάλυψαν διὰ κλά-

δου δάφνης καὶ πενθίμου πέπλου τὴν προτομὴν του. Ἡ Σύμβασις συνῆλθεν ἀπὸ πρωΐας, εἰς δὲ τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως, ὁ πρόεδρος, διὰ φωνῆς βραδείας καὶ συγκεκινημένης: « Πολῖται, μέγα ἐγκλημα διεπράχθη γῆρας καθ' ἐνός τῶν ἀντιπροπώσων τοῦ λαοῦ· ὁ Μαρά δὲν ὑπάρχει πλέον! » Διὰ τῶν λυπηρῶν τούτων λόγων, προφερθέντων βραδέως, ἐπεκράτησεν ἐν τῇ αἰθούσῃ ἄκρα σιγὴ. Εἶτα δὲ ἠκούσθησαν οἱ λόγοι τῶν τμημάτων τῆς πόλεως, ἄτινα, διὰ τοῦ στόματος τῶν ῥητόρων των, προσήρχοντο νὰ ἐκφράσωσιν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὴν ἄκραν αὐτῶν λύπην ἐπὶ τῇ συμβάσῃ ἀπωλείᾳ. Ἐκεῖ δ' ἐξεδηλοῦντο ἀληθῆ καὶ εἰλικρινῆ ἐγκώμια ὑπὲρ τοῦ ἀποθνήσκοντος. « Ποῦ εἶναι ὁ Δάβιδ; ἀνεκράυγασέ τις. Ἐπὶ ὑφάσματος μετήνεγκες τὴν εἰκόνα τοῦ ἀποθνήσκοντος Λεπελλετιέρ· πρέπει νὰ μεταφέρῃς καὶ ἄλλην εἰκόνα. »

Ὁ δὲ Δάβιδ, ἀπὸ τῆς θέσεώς του. « Μάλιστα θὰ τὸ πράξω! »

Ἠκροάσθησαν ἀκολούθως, ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Σαβῶ, τὴν διήγησιν τῶν συμβάντων τῆς προτεραίας. Ὁμίλησε περὶ τῆς Καρλόττας Κορδαί.

« Ἡ γυνὴ αὕτη ἔχει τὸ ἐγκλημα ἐντετυπωμένον ἐπὶ τοῦ προσώπου. Ὡς ἐκ τοῦ πνεύματος, τῶν χαρίτων, τοῦ ὑπερηφάνου ἀναστήματος καὶ τῶν ἀγέρωχων τρόπων της, τὸ πᾶν, φαίνεται, ὅτι δύναται νὰ ἐπιχειρισθῆ. Καίτοι ἐπὶ τέταρτον βασανισθεῖσα οὐδόλως ἐπτοήθη, καὶ ὅταν εἶπον εἰς αὐτὴν ὅτι μέλλει νὰ ἀναβῆ τὸ ἰκρίωμα, ἀπῆντησε μετὰ περιφρονητικοῦ μειδιάματος. »

Ἐρευνα ἐνηργήθη τὴν προτεραίαν περὶ τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Δουπερρέ, ὅπου κατέσχον ἅπαντα τὰ ἐγγράφια του. Τότε ἔμαθεν ὅτι ὁ Μαρά ἐδοφονήθη ὑπὸ γυναικός· ἐμνήσθη ἐκείνης, ἣν εἶχεν ὀδηγήσει τὴν πρωΐαν εἰς τὸν ὑπουργὸν καὶ ἣν εἶχεν ἀφήσει μετὰ θλιβεροῦ προαισθήματος. Ἐμάνθανεν ἣν πᾶν ὅτι ἐμείλει νὰ πράξῃ αὕτη. Ὁ Δουπερρέ ἐπειράθη, ἐν μέσῳ τῶν ψιθυρισμῶν, νὰ δικαιολογηθῆ ἐνώπιον δικαστῶν κατὰ τῆς κατηγορουμένης προκατειλημμένων καὶ τετυφλωμένων ὑπὸ τῆς θλίψεως. Ἐπιστολὴ τις τοῦ Βαρβαροῦ, ἐγχειρισθεῖσα ὑπὸ τῆς Καρλόττας Κορδαί, εὐρέθη μεταξὺ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Δου-

περὲ κατασχεθέντων ἐγγράφων, ἢ ἀνάγνωσις τοῦ στασιαστικοῦ τούτου ἐγγράφου ἔρκει νὰ τὸν ἀπολέση.

Ἰδοὺ τὸ περιεχόμενον: «Σοὶ ἀποστέλλω, ἀγαπητέ καὶ ἀγαθὲ φίλε, ἔργον τι, ὅπερ πρέπει νὰ δημοσιεύσῃς· εἶναι χειρόγραφον τοῦ Σάλλ περὶ τοῦ Συντάγματος· τοῦτο, κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην, θα παραγάγῃ ταχὺ ἀποτέλεσμα. Εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ δημοσιεύσῃς εἰς πολλὰ ἀντίτυπα. Σοὶ γράφω διὰ τοῦ ταχυδρομείου τῆς Ῥουένης, δι' ὑπόθεσιν, ἐνδιαφέρουσιν μίαν συμπολιτιδὰ μας. Πρόκειται μόνον νὰ λάβῃς ἐγγράφον τινα ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, ἅπερ θέλεις ἐγχειρίσει εἰς τὴν πολιτιδὰ, ἣτις θέλει σοὶ παραδώσει τὸν φάκελλον τοῦτον· ἐνδιαφέρεται καὶ αὐτὴ διὰ τὴν ἰδίαν ὑπόθεσιν. Προσπάθησον νὰ τὴν ἐφοδιάσῃς με' αὐτά. Χαίρε, σὲ ἐναγκαλιζομαι.

»Υ. Γ. Ἐδῶ τὰ πάντα βαίνουνσι καλῶς, δὲν θὰ ἀργήσωμεν νὰ ἤμεθα ἐντὸς ὀλίγων ὑπὸ τὰ τέχη τῶν Παρισίων.

Ἐν τούτοις ἠτομάζοντο νὰ προσφέρωσι τὰ ὑστάτα καθήκοντα εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ ἀποθανόντος. Τὴν τρίτην περὶ τὸ ἑσπέρας, τὸ τεταριγευμένον σῶμα τοῦ Μαρά ἐξετέθη ἐν τῇ παλαιᾷ τῶν Κορδιλιέρων ἐκκλησίᾳ. Μεγάλῃ συρροῇ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν συνεθλίβετο εἰς τὸ θέαμα τοῦτο. Ἐκεῖ ἔβλεπέ τις τὸν λουτῆρα, ἐν ᾧ ὁ Μαρά ἐλάβε τὴν θανατηφόρον πληγὴν, καὶ παρὰ τὸν λουτῆρα τὸ ἔνδυμα καὶ τὸν χιτῶνα καθημαγμένα. Γυναῖκες ὠλοφύροντο καὶ ἀραιαὶ τινες λαμπάδες ἐφώτιζον τὴν ἐκκλησίαν. Ὁ Μαρά, κατακείμενος ἐν τῷ λουτῆρι, ὡς ἐπὶ νεκρικῆς κλίνης, διετήρει ἐπὶ τῆς ψυχρᾶς καὶ ἀψύχου μορφῆς τῆς ὀδύνης τὴν κραυγὴν, μεθ' ἧς κατέλιπε τὸν βίον.

Ἡ Σύμβασις ἀθρόα προσήλθεν ὅπως ῥάνη ἔνθεσι τὸ πτώμα. Ἐξεφωνήθησαν πᾶμπολλοὶ λόγοι:

»Ἀνθρώποι ἀνίσχυροὶ καὶ μηδαμινοὶ, ἀνέκραξεν ὁ Δρουέ, σεῖς οἱ μὴ τολμῶντες νὰ ὑψώσητε τὰ βλέμματά σας μέχρις αὐτοῦ, προσέθετε, καὶ θεωρήσατε τὰ καθημαγμένα λείψανα πολιτοῦ, ὃν δὲν ἐπαύτατε προσηλαλιζόντες καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν.»

Ἡ πένθιμος αὐτῆ ἱεροτελεστία διήρκεσε μέχρι βραδείας νυκτός.

Ἡ πλατεῖα τοῦ Ἀστεροσκοπείου μετέβαλε τὴν ὀνομασίαν μετονομασθεῖσα Πλατεῖα τοῦ Φίλου τοῦ Λαοῦ· ἡ δὲ ὁδὸς τῶν Κορδιλιέρων, νῦν ὁδὸς τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς, ἐνθα ἀπεβίωσεν, ἐλάβεν ἐπίσης τὸ ὄνομα αὐτῆς Μαρά, ἢ ἐπιγραφὴ αὐτῆ ἐνεχαράχθη μεγάλοις γράμμασιν ἐπὶ τῶν λίθων τῆς Βασιλλίης.

Ἡ Σύμβασις ἀπεφάσισε νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ Μαρά, καὶ ἡ καρδία του νὰ περικλεισθῇ ἐντὸς πλουσιωτάτης καὶ πολυτιμωτάτης λάρνακος καὶ νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Λούβρου· τὸ δὲ τμήμα τῶν Κορδιλιέρων ἐζήτησατο ὅπως κατατεθῶσι τὰ ψυχρὰ λείψανα τοῦ ἀνδρὸς εἰς τάφον ἐκ χορτοπλίνθων, ἐν τῷ παλαιῷ κήπῳ τοῦ Πρεσβυτερίου. Ὁ Μαρά ἀπέθανε πένθιμος εἰς τὴν οἰκίαν του εικοσιπέντε μόνον σολῖδια εἰς χαρτονομίσματα. Ἡ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν Κορδιλιέρων οἰκία του ἐπὶ τινὰς ἡμέρας διετήρησε τὸ τε πένθος καὶ τὴν ἐρημίαν, ἣν ὁ θάνατος ἀφίνει μετ' αὐτοῦ.

• • • Ὅτε ὁ Δαβὶδ ἀπεπεράτωσε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, ὅτε ἐζωγράφησε τὸν φονευθέντα ἄνδρα, ὅτε, ἐξήγαγεν, ἐκ τῆς ἀσπαιρούσης ἐκείνης σαρκὸς τὴν ἐπώδυνον κραυγὴν, καὶ ὅτε τέλος πάντων ἐφώτισε τὰ πάντα διὰ τραγικοῦ φωτός, τότε ἔλαβε τὴν γραφίδα καὶ ἔγραψε κάτωθι τὰς ἀπλᾶς καὶ κατανυκτικὰς ταύτας λέξεις.

Ὁ Δαβὶδ εἰς τὸν γλῶσσον αὐτοῦ Μαρά.

Ἡ εἰκὼν αὐτῆ ἐξετέθη ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐπὶ βωμοῦ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Λούβρου· ἀνεγιγνώσκετο δ' ἐπ' αὐτῆς ἢ ἐξ ἧς ἐπιγραφῆς: «Μὴ θυγηθέντες νὰ τὴν διαφθείρωσι τὴν εἰδολοφόνησιν» Πένθιμος πέπλος καὶ ἀθανασίας στέμμα ὑπέρχοντο τῆς εἰκόνης. Ἰδοὺ! εἶπεν ὁ Δαβὶδ, ἀποκαλύπτων εἰς τὸ περίξ αὐτοῦ περιέργον καὶ συνθλιβόμενον πλῆθος τὴν εἰκόνα τοῦ Μαρά: ἐκ μνήμης τὴν ἐζωγράφησα.»

Πόσοι βασιλεῖς παντοδύναμοι, καταβεβαρμένοι ὑπὸ πλοῦτου καὶ ἐπὶ θρόνου καθήμενοι, δὲν ἀπολαμβάνουσι μετὰ θάνατον τῆς τιμῆς, ἣν ἀπῆλαυσε παρὰ τοῦ φίλου του ὁ δημαγωγὸς οὗτος, οὐ ἢ μνήμη ἐνεπείκει φρικτὴν εἰς τοὺς ἀδυνάτους ἀνθρώπους, το μελαγχολῶδες τοῦτο τέρας ὁ γρελλὸς οὗτος, ὁ λαιπρὸς οὗτος! — Κα-

λῶς ἐλέγη, ἢ εἰκὼν αὐτῆ τοῦ Δαβὶδ, εἶναι ἢ ἀθανασία διὰ τὸν Μαρά!

Τὴν τετάρτην 17 Ἰουλίου, ἡ Καρλόττα Κορδαὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ἐκαρτομήθη· ἐπίστευεν ὅτι θὰ κλείσῃ τῆς ἐπαναστάσεως τὴν αἱματόφυρτον ἄβυσσον, πλὴν κατέστησεν αὐτὴν μᾶλλον χαίτουσαν· νόμος τις ἀπηγόρευε τὴν ἀποθέωσιν τινὸς πρὶν ἢ παρέλθωσιν ἀπὸ τῆς τελευταίας του ἑκατὸν ἔτη, ἀλλ' ἀπερασίσθη, ἐνεκα τῶν ἔργων, τῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐκδουλεύσεων, τῶν καταδιώξεων, ἃς ὑπέστη ἢ ἀθλία ζωὴ του, καὶ τοῦ βιαίου καὶ προώρου θανάτου του, ὁ Μαρά νὰ προηγηθῇ πρὸς τὴν ἀθανασίαν.

Ὁ Δαβὶδ, τὴν 24 τοῦ ὀμιγλώδους, ἠγέρθη εἰς τὴν Σύμβασιν, καὶ εἶπεν:

»Ἀπὸ πολλοῦ ὁ λαὸς ἀνεζήτει τὸν φίλον του· καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἐμὲ κατώρθωσαν ἢ ἀναζήτησιν οὗτος ἐπὶ τῆς εἰκόνης. Τὰ βλέμματά σας, πολῖται, παρατιροῦντα τοῦ Μαρά τοὺς πελιδνοὺς καὶ καθηματωμένους χαρακτῆρας, ἢ ἀνακαλέσωσιν ὑμῖν τὰ ὑμέτερα καθήκοντα. Ὁ ἀκάματος συνάδελφος σας ἀπέθανεν· ἀπέθανε δὲ χωρὶς νὰ ἔχη τὰ πρὸς ταφὴν! Μεταγενέστεροι, σεῖς θὰ τὸν ἐκδικήσητε! Σεῖς θὰ εἴπητε εἰς ὅσους ἀπεκάλεσαν αὐτὸν πότην τοῦ αἵματος, ὅτι, πτωχὸς, πᾶσχω καὶ ταπεινός, ὁ Μαρά οὐδέποτε ἐπιεν ἄλλο ἢ τὰ δάκρυά του. Καὶ σὺ, ἀδελφέ μου, ἀπὸ τοῦ βήθους τοῦ τάφου σου, εὐφραίνου, καὶ μὴ λυπηθῆσαι διὰ τὸ θνητόν σου σκῆνος, καθ' ὅσον θὰ τὸ καταστήσωμεν ἤδη ἀθάνατον! Ἡφιζῶ ὑπὲρ τοῦ Μαρά τὰς τιμὰς τοῦ Πανθέου.»

Ἡ Συνέλευσις παραγρημα ἀπεδέχθη τὸ ψήφισμα, καὶ κατ' ἀπόφασίν της ἐτέθη ἢ ὑπὸ τοῦ Δαβὶδ ποιηθεῖσα εἰκὼν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεών της. Τοιοῦτω τρόπῳ ἢ σκιά του τοῦλάχιστον ἐπεφαίνετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ὄρους· καθ' ἑκάστην ἐξεφωνεῖτο τὸ ὄνομά του. «Ἴνυπάρχει τι φοβερόν, ἀνέκραξεν ὁ Σκλι-Ζούστ, ἐν τῷ ἔρωτι τῆς πατρίδος· εἶναι προωρισμένον, ὥστε τὸ πᾶν νὰ γίνηται ὀλοκαύτωμα ἄνευ οἴκτου, ἄνευ τρόμου, καὶ ἄνευ τοῦ ἀνθρώπινου σεβασμοῦ, ὑπὲρ τοῦ δημοσίου συμφέροντος· κατακρημνίζει τὸν Μάλλιον, σύρει ἀλυσόδετον τὸν Ῥήγουλον εἰς τὴν Καρχηδόνα, ὠθεῖ ἕνα Ρωμαῖον εἰς τὸ βί-

ραῖον καὶ ῥίπτει τὸν Μαρά εἰς τὸ Πάνθεον, θύμα τῆς ἀρρωσιώσεώς του.»

Ἐν τούτοις, ὁ Μαρά ἀνεπαύετο ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ ναοῦ ἐν τῷ κήπῳ τῶν Κορδιλιέρων καὶ ὑπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων. Εἶχε πρὸς τιμὴν του ἀνεγερθῆ βωμὸς, πρὸς ὃν αἱ γυναῖκες καθ' ἑκάστην ἐργόμεναι ἔρριπτον ἄνθη, εἰς πάντα τὰ τμήματα τῆς πόλεως ἐτελοῦντο ἐπικηδεῖοι τιμαί, ἀλλ' αἱ μεμονωμέναι τιμαὶ προτιμᾶζον ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἀποθέωσιν· ἣτις ἐπὶ τέλος ἐγένετο τὴν 30 Ἰουλίου, δύο μῆνας μετὰ τὴν 9ῃν τοῦ θερμοεῶνος. Ἦν ἡμέρα ἑορτάσιμος, καθ' ἣν δύο βωμοὶ ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τῆς πλατείας Καρουσέλ· ἐπίσης ἀνυψώθη καὶ τις σκιάς, ἐπ' ἧς ἐφαίνοντο ἢ προτομὴ τοῦ Μαρά, ὁ λύχνος, ὁ λουτήρ καὶ ἡ μολυβδίνη μελανοθήκη. Ἡ λυχνία ἦτο αὐτὴ ἐκείνη, ἡ φωτίτασα κατὰ τὰς ἐργώδεις ἐκείνας τοῦ συγγραφέως τούτου νύκτας· ἠνάπτετο πρὶν τῆς ἡμέρας, ὡς ὁ κύριός της, ἀφοῦ ἐπὶ πολὺ ἐκῆν, ὡς αὐτός, ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ Σύμβασις ἐπορεύθη ἐν σιγῇ εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ κατέλειτο τὸ φέρετρον. Τοῦ θύματος ὁ καθημαγμένος χιτῶν, τὸ κεκλιμένον ἐκτάδην ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης καὶ κεκαλυμμένον μελανῷ ἐριούχῳ σῶμα, καὶ τὸ αἰμοσταγὲς εἰσέτι ἐγχειρίδιον, ἀδελφὸν τοῦ τελευτήσαντος, σκυθρωπὸν καὶ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ τάφου του παλλόμενον, ἀπετέλουν πάντα ταῦτα σκηνὴν ἀλγεινὴν καὶ κατανυκτικὴν, ἣτις μελαγχολικωτέρους καθίστα τοὺς θεατάς. Μετ' ἄφωνον σκέψιν, ἀναβὰς ὁ πρόεδρος ἔστη παρὰ τῷ νεκρῷ, ἀποθεῖς ἐπὶ τοῦ φερέτρου στέφανον ἐκ κλάδου δρυός. Ὁ στέφανος οὗτος ἦν δεύτερος, μεθ' οὗ ἔστεφον τὸν Μαρά. Τῆς ἀποθεώσεως ταύτης ἢ τελετῆ ἐπανήγαγεν ἐπὶ τὸ παρελθὸν τὰ πνεύματα καὶ τὰς ἀναμνήσεις καὶ πρὸς τὴν ἄλλην ἐκείνην ἐνδοξὸν τελετὴν εἰς ἣν ὁ Μαρά ἐστέφη ἐν μέσῳ τῆς Συμβάσεως, ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ὁ θριαμβευτῆς ἔλλειπεν ἀπὸ τοῦ θριάμβου. Ἡ ἐκφορὰ ἤρξατο κινουμένη· ἀπόσπασμα ἰππικῶν ἡγουμένου τῶν σκαπκινῶν καὶ πυροβολιστῶν, ἠγείτο τῆς πορείας· κατόπιν ἤρχοντο τύμπανα πενηθοροῦντα, ἅτινα ἀπαιροῦ εἰς καιρὸν ὑποκώφως ἐκρούοντο, ὁπισθεν δὲ ἠκολούθουν φέρδην μίγδην οἱ μα,

θηται τῆς Ἀρηίου Σχολῆς. Τὸ νεκροφόρον ἄρμα ὑψοῦτο πομπῶδες, σκιαζόμενον ὑπὸ δεκατεσσάρων σημαίων, καὶ ἐβαινεν ἐν μέσῳ δεκατεσσάρων στρατιωτῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τραυματισθέντων, στήρη μητέρων, ὀδηγουσῶν διὰ τῆς χειρὸς τὰ τέκνα των, χηρῶν, πτωχῶν καὶ γερόντων, ἀπάντων κλαιόντων, εἶποντο βραδέσι βήμασι τοῦ σώματος τοῦ Μαρά.

Τὸ πλήθος ἦν ἄπειρον· νεάνιδες φέρουσι πέπλους ἐπροχώρουν καὶ ἐκ τῶν ὄδων ἐβάντιζον ἀνθεσι τὸ φέρετρον· γυνὴ τις λυσικομος ἐκείρεν ἐνώπιον τοῦ πλήθους τὴν κόμην, ῥίψασα αὐτήν, ὡς τρόπαιον, ἐπὶ τοῦ μελανοῦ ἐριούχου! Ἡ καρδιά ἐπληροῦτο, κατὰ τὴν βραδείαν καὶ μεγαλοπρεπῆ ἐκείνην προπομπήν, ἐκ διαφορῶν συγκινήσεων· νίκη δὲ ἀρθεῖσα ὑπὸ τῶν Γάλλων παρὰ τὰ τείχη τῆς Μεστρίχτης ἐπέστεψε τὴν ἐορτήν. Ἦτο ἄρα γε ἀνάγκη ὅπως ὁ κρότος τῶν ἐχθρικών τηλεβόλων ἀκουσθῆ κατὰ τὴν ἐκφορὰν τῶν λειψάνων τοῦ εἰρηνικοῦ ἐκείνου νικητοῦ, τοῦ ἐκθρονήσαντος τοῦ βασιλεῖς διὰ τῶν πυροβόλων τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς δικαιοσύνης; Ἐξεφωνήθησαν πολλοὶ λόγοι, ὧν τινὲς ἐπιτυχεστάτα διέγραψαν τὰ κυριώτερα περιστατικά τοῦ βίου τοῦ μεταστάντος, ἀλλ' εὐγλωττότερος ἐν τῇ σιγῇ του ὄλων τούτων τῶν ρητόρων ἦτο αὐτὸς ὁ νεκρός. Ὅποια καὶ ὅποσα διδάγματα ἐκ τοῦ φερέτρου ἐκείνου! ὁ ἀνήσυχος οὗτος σοφὸς ὁ ἀνεληθὼν ἐκ τῶν κάτω ὅπω, ἐκθρονήσῃ τὸν Νεύτων, ὁ ἀνατρέψας τὸν Λουδοβίκον ΙΣΤ', ὁ δικαστὴς ἐκείνος βασιλέως καταδικασθέντος εἰς θάνατον, καὶ ὃν γυνή τις ἔκρινε, τὸ τέκνον τοῦ λαοῦ, τοῦ ἀποδόντος τὰς ὑπερτάτας τιμὰς, ἐφέρετο ἤδη ἀδελφικαῖς χερσὶν εἰς τὸ Πάνθεον, καθ' ὃν χρόνον διεσκορπίζετο ἡ κόνις τῶν ἐν τῷ Ἀγίῳ Διονυσίῳ μεγαλειότητων· ταῦτα πάντα ἐπλήρουν τὴν ἐπικήδειον ταύτην προπομπήν διὰ τῶν μεγάλων καὶ μελαγχολικῶν ἐκείνων λογισμῶν, οὗς μόνος ὁ τάφος δύναται νὰ περιέχη.

Παρὰ τὸ Θέατρον τῆς Πύλης τοῦ Ἀγίου Μαρτίνου, ἐνῶ ῥήτωρ τις ἐξέμνει τὸν ἀποθανόντα, καὶ ὃν ἠρώτησεν ἂν εὐχαριστῆται, δι' ἃς τῷ ἀποδίδουσι τιμὰς, τὸ φέρετρον ἐράνη ὡς ἀνοιχθὲν, καὶ ἄνθρωπος εὐθυγενὴς καὶ ἡμίγυμος ἐξῆλθεν αὐτοῦ·

ἦν δὲ οὗτος ἡ σκιά τοῦ Μαρά, ἥτις ἤρχετο νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς Γάλλους καὶ ἐνθαρρύνῃ ὅπως ἀποθάνωσιν, ὡς αὐτὸς, ὑπὲρ τῆς Ἐπαναστάσεως. Τὸ συμβᾶν τοῦτο ἐνεποίησε σχεδὸν πανικόν, πλὴν ἡ συνοδεία ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν της. Κατὰ δὲ τὰ σιωπηρὰ διαλείμματα, καθ' ἃ τὰ τύμπανα ἐπαυον κρουόμενα. ὁ λαὸς ἐβόα καὶ οἶονεϊ ἐψαλμῶδει: «Μαρά, Φίλε τοῦ λαοῦ, Μαρά, πατὴρ τῶν δυστυχῶν, λάβε οἶκτον ὑπὲρ ἡμῶν.» Τέλος εἶδον διαγραφομένην μικρόθεν τὴν σκιάδα τοῦ Πανθέου· ἡ συνοδεία ἀφίκετο ἐκεῖ περὶ τὴν τρίτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν. Καθ' ἣν στιγμὴν κατεβίβαζον ἐκ τοῦ νεκροφόρου ἄρματος τὸν φίλον τοῦ Λαοῦ, ἐρριπτον ἐκ τοῦ ναοῦ, ἀπὸ πλαγίας τινος θύρας, εἰς τὴν ἀσεβῆ λείψανα τοῦ βασιλόφρονος Μιραβώ.»

Ὁ Μαρά ἦν λυσσώδης ἀντίπαλος τοῦ Μιραβώ· οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες συνητηῶντο ἤδη ἀντιμέτωποι ἐν τῷ θανάτῳ, ὁ μὲν ὠθῶν τὸν ἕτερον, τὸ θῦρον πρὸ τοῦ θύρου οἱ ἄνθρωποι, ὡς καὶ αἱ ἐποχαί, ἐκθρονίζονται ὁλονέν, κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους, σχεδὸν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ αἰωνιότητι. Ὁ Μιραβώ, τὰς χεῖρας ἔχων δεδεμένας ἐν τῷ τάφῳ, παρεχώρησε τὴν θέσιν εἰς τὸν νήλυν, εἰς τὸν μύλις γνωστὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐφημεριδογράφου τούτου, ἀλλ' ὃν ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων ἦ γαγε βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον μέχρι τοῦ οὐδοῦ τοῦ Πανθέου. Ἐὰν ἐπετρέπετο νὰ εἰπῶμεν ὅτι μένει ἔτι λείψανον ἀγνωστοῦ ζωῆς εἰς τὰ πτώματα, ἠθέλομεν εἶπει ὅτι ἡ συνάντησις τῶν δύο τούτων ἀνθρώπων θὰ ἦτο ἐπίσημος· ὁ Μιραβώ, γιγνώσκων τὸ ἀγχίστροφον τῆς δόξης, θὰ προεῖπε τότε εἰς τὸν διάλογόν του μέλλοντα παραχῶδες, διότι καὶ οἱ τάφοι ἔχουσι τὸ πεπρωμένον των: *Habent sua fata sepulcra*. Τῶνόντι, δὲν παρήλθε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ Μαρά ἀπεδιώχθη τοῦ Πανθέου, καὶ ἡ κόνις του ἐρρίφθη εἰς τὸν ἄνεμον, ἀναπόδραστος βεβαίως συνέπεια τῶν ἐπαναστάσεων, αἵτινες, ὡς ἐκ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, ταράττουσι τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τάφῳ.

Ἡ μνήμη τῶν μεγάλων τούτων δημαγωγῶν ἀπὸ πολλοῦ κυλινθηθεῖσα, δὲν θ' ἀναπαυθῆ εἰμὴ μετὰ πολλοὺς αἰῶνας· πρέπει νὰ ἡσυχάσωσι, καθόσον εἶναι ἐπάναγ-

κες ἵνα φανῶσιν ἐν ὅλῃ τῇ αὐστηρότητι εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀποδοῦναι αὐτοῖς ἡ προσήκουσα δικαιοσύνη. Ἐν τούτοις, ἰδέα φρίκης ἐπικρατεῖ μέχρι καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν διὰ τὸν Μαρά, πλὴν, ὡς εἶπεν ὁ Σαιν· Ζούστ: «Μόνον τοὺς κακοὺς καὶ ἀδυνάτους πτοεῖ ἡ φοβερὰ δικαιοσύνη.» Ἀλλ' ἡμεῖς, οἱ ἐπὶ τὸ μέλλον μᾶλλον ἢ ἐπὶ τὸ παρελθὸν προσβέποντες, σεβώμεθα τὰ ἐν τῷ Πανθέῳ λείψανα ἐνὸς τῶν ἐνθερμότερων προμάχων τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης, ἥτις δικαιούται νὰ εἴπῃ: «Εὖρον τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς δεσπότης τοῦ κόσμου καθημένους ἐπὶ τῶν θρόνων των, τοὺς συνέτριψα, καὶ δὲν ὑπάρχουσι πλέον.» Ὁ Μαρά εἶναι ἀτελής μεγαλοφυΐα, ἥς τὰ σπλάγγνα κατατρῶγει ὁ γῆς, ὑπὸ τῆς πενίας κατατρῶγμένη, ἡμέραν τινὰ μέλλουσα ν' ἀπαλλάξῃ αὐτῆς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, καὶ πολεμουμένη ὡς ταράττουσα τὴν ἥσυχον ὑπαρξίν των εὐτυχῶν τοῦ κόσμου τούτου.

Ἡ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Μαρά προσφρεῖσα φρίκη προσεγγίζει σχεδὸν τὸ θαυμάσιον! Ὁ Φίλος τοῦ Λαοῦ, ὁ πανικός τῶν ἀριστοκρατῶν, καταδιώκει αὐτοὺς, λέγεται, καὶ ἀπὸ τοῦ βήθους ἔτι τοῦ τάφου του. Διέδοσαν ὅτι ἡ σκιά του ἐπανήρχετο τὴν νύκτα εἰς τὴν σκιάδα, ἐφ' ἧς ἐκείτο ἡ λυχνία, ἡ προτομή καὶ ὁ λουτήρ τοῦ Μαρά, καὶ ἥτις κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν ἐφυλάσσετο παρὰ στρατιωτῶν. Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι πρῶϊαν τινὰ ἡ φρουρὰ τοῦ Λούβρου μεταβάσα ὅπως μεταλλάξῃ, ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ φρουροῦ, νέον τινὰ εὐγενῆ, ὀνόματι Δεστιγιῦ, ὅστις διῆλθε τὴν νύκτα φρουρῶν παρὰ τὰ εὐσεβῶς διαφυλασσόμενα λείψανα, εὔρεν αὐτὸν τεθνεῶτα.

Ἐκτοτε ἐπαυσαν φυλλάσσοντες τὸν λουτήρα καὶ τὰ ἀντικείμενα, τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸν Μαρά.

Περιεγράψαμεν ὅσον οἶόν τε λεπτομερῶς τὸ λυπηρὸν τοῦτο ἐπεσόδιον, διότι ἀμφότεροι καὶ ἡ Καρλόττα Κορδαί καὶ ὁ Μαρά ἐξεπροσώπων τὰ αἰσθήματα τῆς Γιρόνδης καὶ τοῦ Ὁρους, διότι ἀμφότεροι προσωποποιούσιν ἰδιαζόντως τὴν ἐποχὴν των, διότι ὁ Μαρά ἦν ὁ ἀποδιοπομπαῖος τράγος τῆς Ἐπαναστάσεως, καθ' οὗ ἡ ἀριστοκρατία ἐπέριψε πᾶν μόλυμα τῆς ἐ-

ποχῆς του· καὶ διότι ἡμεῖς δὲν φοβούμεθα, ὡς ἄνθρωποι τῶν νεωτέρων ἀρχῶν, ν' ἀποδείξωμεν κατὰ πόσον ὁ Μαρά ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἐγένετο τὸ εἶδωλον τοῦ δυστυχῆ λαοῦ καὶ κατὰ πόσον ἡ ἱστορία, ὡς γράφουσιν αὐτὴν οἱ προνομιούχοι, εἶναι μεροληπτικὴ ὡς πρὸς τοῦτο. Οἶονεϊ παρῶδων τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ ἄσματος τῆς Παρθένου. «*Esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes*, ὁ Μαρά ἔλαβεν ὡς ἐπιγράμμα τῆς ἐφημερίδος αὐτοῦ ὁ *Philos* τοῦ Λαοῦ, τῆς προφητευσάσης τὴν ἐπαναστάσιν, τὸ ἐξῆς λόγιον: *ut redeat miseris, abeat fortuna superbis*, τὸ λόγιον τοῦτο ἦτο ἡ ἰδιαιτάτη σκέψις τοῦ Μαρά, ὅστις ἄλλως τε καὶ προσωπικῶς οὐδεμίαν ἀξίαν ἀπέδιδεν εἰς τὴν τύχην, καὶ ἐξέφραζε τὴν βαθυτάτην ἀποστροφὴν κατὰ τῆς πολυτελείας καὶ ὄλων τῶν ὑλικῶν τοῦ βίου ἀπολαύσεων.

[Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.]

ΘΕΟΦ. Ι. ΤΥΠΑΛΛΟΣ.

Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

(ΔΡΑΜΑ ΣΕΞΣΠΗΡ)

(Συνέχεια· ἴδε φυλλ. Ζ.)

ΣΚΗΝΗ Ε'.

ΒΕΝΕΤΙΑ. — Ὁδὸς πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Συλόκ.

(Εἰσέρχονται ὁ Συλόκ καὶ ὁ Λανσελότος).

ΣΥΛΟΚ.

Μὴ σὲ μέλει καὶ θὰ ἰδῆς μὲ τὰ μάτια σου τὴν διαφορὰν ἢ ὅποια ὑπάρχει μεταξύ τοῦ γέροντος Συλόκ καὶ τοῦ Βασανίου. — Ἐ! Ἰεσικᾶ. — Δὲν θὰ εὔρης τὸ ἀρμάρι του πάντοτε ἀνοικτὸ νὰ βίχνης μέσα σου ὅσο θέλεις, καθὼς ἔκαμνες ἔως τώρα. Ἐ! Ἰεσικᾶ! Δὲν θὰ εἰμπορῆς νὰ κοιμᾶσαι, νὰ ρουχαλιζῆς καὶ νὰ φθιάνης παλῆα φορέματα. Ἐ! Ἰεσικᾶ! θὰ ἔλθῃς τέλος πάντων;

ΛΑΝΣΕΛΟΤΟΣ.

Ἐ! Ἰεσικᾶ!

ΣΥΛΟΚ.

Ποῖος σοῦ εἶπε νὰ τὴν φωνάξῃς; Ἐγὼ δὲν σοῦ εἶπα νὰ τὴν φωνάξῃς.

ΛΑΝΣΕΛΟΤΟΣ.

Ἡ εὐγενία σου συνειθίζεις νὰ μοῦ λέγῃς ἀκατάπαυστα ὅταν ἦμην εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου, ὅτι δὲν εἴμποροῦσα νὰ κάμω τίποτε χωρὶς νὰ μοῦ τὸ εἰποῦν.

(Εἰσέρχεται ἡ Ἰσεικᾶ.)

ΙΕΣΙΚΑ.

Μὲ ἐκαλέσατε πάτερ μου; τί μὲ θέλετε;

ΣΥΛΟΚ.

Ἰσεικᾶ, εἶμαι προσκελημένος εἰς δεῖπνον· ἰδοὺ τὰ κλειδιά. — Ἀλλὰ διατί νὰ ὑπάγω; μὲ προσκαλοῦν ὄχι διότι μὲ ἀγαποῦν, ἀλλὰ διὰ νὰ μὲ κολακεύουν. — Ἐν τούτοις θὰ ὑπάγω ἕνεκα τοῦ μίσους τὸ ὅποιον τρέφω πρὸς αὐτούς, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ φάγω μὲ ἐξοδα ἐνὸς ἀσώτου χριστιανοῦ. Ἰσεικᾶ κόρη μου, ἔχε τὴν ἔννοια τοῦ σπητιοῦ. Ὅταν ἐξέρχωμαι μοῦ οἱ δαίμονες μὲ βασανίζουν. Κακὰ προαισθήματα ταράττουσι τὴν ψυχὴν μου διότι χθὲς τὴν νύκτα ὠνειρεύθην σάκκους μὲ χρήματα.

ΛΑΝΣΕΛΟΤΟΣ.

Πηγαίνετε, κύριε, σὰς παρακαλῶ. Ὁ νέος μου ἀφέντης θὰ εὐχαριστηθῇ πολὺ διὰ τὴν παρουσίαν σας.

ΣΥΛΟΚ.

Καὶ ἐγὼ διὰ τὴν ἰδικὴν του.

ΛΑΝΣΕΛΟΤΟΣ.

Ἔχουν κάμει ἓνα σχέδιον. Θὰ ἰδῆτε μασκαράδες.

ΣΥΛΟΚ.

Πῶς, θὰ ἰδῶ μασκαράδες; ἀκουσόν με, Ἰσεικᾶ κλειδώσε καλὰ τὰς θύρας· καὶ ὅταν ἀκούσης τὸ τύμπανον ἢ τοὺς διαπερστικούς ἤχους τοῦ αὐλοῦ, μὴ σκαλώσης εἰς τὰ παράθυρα καὶ προβάλῃς τὸν λαμόν σου εἰς τὸν δημόσιον δρόμον διὰ νὰ ἰδῆς ὄλους ἐκείνους τοὺς ἀνοήτους χριστιανούς μὲ τὰ προσωπιδωμένα πρόσωπά των. Κλείσον τὰ ὦτα τῆς οἰκίας μου, δηλαδὴ τὰ παράθυρά μου διὰ νὰ μὴν ἐμβουν εἰς τὴν κατοικίαν τῆς σωφροσύνης οἱ ἀσεβεῖς ἤχοι τῶν ὀργίων. Ὁρκίζομαι εἰς τὴν ῥά-

βδον τοῦ Ἰακώβ, δὲν ἔχω καμμίαν ἐπιθυμίαν νὰ δειπνήσω ἐξω ἀπόψε· ἀλλ' ἐν τούτοις θὰ ὑπάγω. Πήγαινε σὺ ἐμπρός, καὶ ἀνάγειλε τὸν ἐρχομόν μου.

ΛΑΝΣΕΛΟΤΟΣ.

Τρέχω ἐμπρός. (Χαμηλῇ τῇ φωνῇ πρὸς τὴν Ἰσεικᾶν.) — Μὴ τὸν ἀκούετε, κυρία, ἀλλὰ νὰ βλέπετε ἀπὸ τὸ παράθυρον· θὰ ἰδῆτε νὰ περάσῃ κάποιος χριστιανὸς πολὺ ἄξιος νὰ σύρῃ τὰ βλέμματα ἐβραίας.

(Ὁ Λανσελότος ἐξέρχεται.)

ΣΥΛΟΚ.

Ἔ; τί λέγει αὐτὸς ὁ ἀνόητος υἱὸς τῆς Ἄμαρ;

ΙΕΣΙΚΑ.

Μοῦ ἔλεγεν: Ὑγιάνετε, κυρία, καὶ τίποτε περισσότερον.

ΣΥΛΟΚ.

Αὐτὸς ὁ ἀνόητος εἶναι κατὰ βῆθος ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ φαγᾶς πρώτης τάξεως. Εἰς τὴν ἐργασίαν εἶναι ἀργός ὡς χελώνη καὶ κοιμᾶται τὴν ἡμέραν σὰν ἀγριόγατος. Δὲν θέλω κηφῆνας εἰς τὴν κυψέλην μου. Διὰ τοῦτο τὸν ἀποχωρίζομαι καὶ τὸν παραχωρῶ εἰς ἄλλον κύριον, τὸν ὅποιον ἐλπίζω ὅτι θὰ βοηθήσῃ νὰ σπαταλήσῃ ταχέως τὰ χρήματα τὰ ὅποια τοῦ ἐδάνεισα. Ἐμβα μέσα, Ἰσεικᾶ, ἴσως ἐπιστρέψω ἀμέσως. Κάμει ὅτι σοῦ εἶπα· κλείσει καλὰ τὰς θύρας. Ὅποιος φυλάττει τὰ ῥοῦχά του ἔχει τὰ μισὰ, εἶναι παροιμία ἡ ὅποια δὲν παλαιώνει ποτὲ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν οἰκονόμων ἀνθρώπων. (Εξέρχεται.)

ΙΕΣΙΚΑ.

Ὑγίαινε. Ἐὰν ἡ τύχη δὲν μοῦ φανῇ ἐναντία, ἐγὼ θὰ χάσω πατέρα, καὶ ὑμεῖς θυγατέρα.

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

Ἡ Αὐτή.

(Εἰσέρχονται ὁ Γρατιανὸς καὶ ὁ Σαλαρίνος προσωπιδοφοροῦντες.)

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ.

Ἰδοὺ τὸ μέρος ὅπου μᾶς εἶπεν ὁ Λορένζος νὰ τὸν περιμένωμεν.

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

Ἡ ὥρα τῆς συνεντεύξεως παρήλθε σχεδόν.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ.

Ἐκπλήττομαι πῶς ἐλησμόνησε τὴν ὥρα· συνήθως τῶν ἐραστῶν τὰ ὠρολόγια τρέχουν ἐμπρός.

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

ὦ! τὰ πτηνὰ τῆς Ἀφροδίτης πετῶσι δεκάκις ταχύτερον ὅταν πρόκειται νὰ συνάψωσι νέους δεσμούς παρὰ ὅταν μένωσι πιστὰ εἰς τὰς παλαιὰς ὑποσχέσεις περὶ αἰωνίου ἔρωτος.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ.

Τοιοῦτος εἶναι ὁ κόσμος! Ἐγείρεται ποτὲ τις ἐκ τοῦ συμποσίου ἔχων τὴν αὐτὴν ὄρεξιν τὴν ὅποιαν εἶχεν ὅταν ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν; Ποῖος ἵππος ἐπαναλαμβάνει τὴν αὐτὴν ὁδὸν τὴν ὅποιαν διέτρεξε μετὰ τῆς αὐτῆς ζωηρότητος τὴν ὅποιαν εἶχεν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ δρόμου του; Εἰς πᾶν πρᾶγμα δεικνύει τις πλείονα ζέσιν ὅταν ἐπιδιώκῃ αὐτὸ παρὰ ὅταν τὸ ἀπολαύσῃ. Ὁμοίᾳ πρὸς νεανίαν ἢ πρὸς ἄσωτον υἱὸν ἐξέρχεται ἡ λέμβος ἐκ τοῦ πατρίου ὄρμου καταστόλιστος ἀπὸ ἰστία· ὁ ἄνεμος τὴν περιβάλλει ὡς ἐραστής καὶ τὴν θωπεύει· ἀλλ' ἐπιστρέφει πάλιν ὡς ὁ ἄσωτος υἱὸς ἔχουσα τὴν τροπίδα βεβλαμμένην, τὰ ἰστία εἰς ῥάκη, ξηρὰ, κατεσχισμένα, ἐξηνητημένα ἀπὸ τὰς παραφύρους θωπέας τοῦ ἀνέμου.

(Εἰσέρχεται ὁ Λορένζος.)

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

Ἰδοὺ ὁ Λορένζος ἐπαναλαμβάνομεν τὴν συνομιλίαν μας ἀργότερα.

ΛΟΡΕΝΖΟΣ.

Συγγνώμην, καλοὶ μου φίλοι, διότι σὰς ἔκαμα νὰ περιμένετε· αἱ ὑποθέσεις μου καὶ ὄχι ἡ θέλησίς μου προεκάλεσαν τὴν ἀργοπορίαν ταύτην. Ἐάν ποτε καταλάβῃ ὑμᾶς ἡ φαντασία νὰ κλέψετε συζύγους, ἔστε βέβαιοι ὅτι καὶ ἐγὼ θὰ φυλάξω ἐπίσης καλὴν φρουράν. Πλησιάζομεν ἰδοὺ ἡ κατοικία τοῦ πενθεροῦ μου Ἰουδαίου. Ἔ! δὲν εἶναι κανεὶς ἐδῶ;

(Ἡ Ἰσεικᾶ ἐμφανίζεται εἰς τὸ παράθυρον ἐνδεδυμένη ὡς ἀκόλουθος.)

ΙΕΣΙΚΑ.

Ποῖος εἶσθε; εἶπατέ μοι το πρὸς πλείονα (ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ)

οτέραν ἀσφάλειν, ἂν καὶ δύναμαι νὰ ἰσχυρισθῶ ὅτι σὰς ἀναγνωρίζω ἐκ τῆς φωνῆς.

ΛΟΡΕΝΖΟΣ.

Εἶμαι ὁ Λορένζος καὶ ἐραστής σου.

ΙΕΣΙΚΑ.

Ὁ Λορένζος, εἶναι ἀληθές· ὁ ἐραστής μου, καὶ τοῦτο ἐπίσης ἀληθές· διότι εἶναι κανεὶς ἄλλος τὸν ὅποιον νὰ ἀγαπῶ πλείονον ὑμῶν; καὶ ποῖος ἄλλος ἢ ὑμεῖς, πηξεύρει ὅτι σὰς ἀνήκω;

ΛΟΡΕΝΖΟΣ.

Ναί, μοὶ ἀνήκει· ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ καρδιά σου μὲ εἶναι μάρτυρες τούτου.

ΙΕΣΙΚΑ.

Ἰδοὺ λάβετε αὐτὸ τὸ κιβώτιον ἀξίζει τὸν κόπον. Εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένη ὅτι εἶναι νύξ καὶ δὲν δύνασθε νὰ ἰδῆτε πῶσον ἐριθιμῶ διὰ τὴν μετεμφίεσιν ταύτην. Ἀλλ' ὁ ἔρως ἔχει δεδμεμένους τοὺς ὀφθαλμούς, οἱ δὲ ἐρασταὶ ἔχουσιν ὀφθαλμούς ἐπεικειῖς διὰ τὰς νοστήμους τρέλας τὰς ὅποιας πράττουσιν. Ἐάν δὲν εἶχεν οὕτω τὸ πρᾶγμα, τότε καὶ ὁ ἔρως αὐτὸς ἤθελεν ἐρυθριάσει βλέπων με οὕτω μετενδεδυμένη ὡς ἀκόλουθον.

ΛΟΡΕΝΖΟΣ.

Καταβῆτε, διότι θὰ μὲ χρησιμεύσετε ὡς δαδούχος.

ΙΕΣΙΚΑ.

Πῶς, πρέπει νὰ φωτίζω τὸ ἰδίόν μου αἷσχος; Ἀλλοίμονον! καὶ εἶναι τόσον καταφανές. Φίλτατέ μου, μὲ ἐπιφορτίσετε καθήκοντα δαδούχου ἐμὲ ἥτις ἔχω ἀνάγκην νὰ κρυφθῶ.

ΛΟΡΕΝΖΟΣ.

Μήπως δὲν κρύπτεσθε ἀρκετὰ, γλυκειά μου Ἰσεικᾶ, ὑπὸ τὸ χάριεν αὐτὸ ἐνδυμα τοῦ ἀκολούθου; Ἀλλὰ σπεύσατε, διότι ἡ μυστηριώδης νύξ παρέρχεται καὶ μᾶς περιμένουν εἰς τοῦ Βασανίου νὰ δειπνήσωμεν.

ΙΕΣΙΚΑ.

Ἐπάγω νὰ κλείσω τὰς θύρας, νὰ χτυσωθῶ ἀκόμη μὲ ὀλίγα δουκάτα καὶ ἐρχομαι ἀμέσως.

(Ἀφίνει τὸ παράθυρον.)

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ

Μὰ τὸν σκοῦφόν μου, τί ἀμαρτία νὰ ἦναι ἐβραία!

ΛΟΡΕΝΖΟΣ.

Ὁρκίζομαι ὅτι τὴν ἀγαπῶ ἐξ ὅλης καρ-

δίας, διότι ἔχει νοῦν, ἢ δὲν ἤξεύρω τί μοῦ γίνεται· εἶναι ὠραία, ἐκτός πλέον ἂν μὲ ἀπατώσιν οἱ ὀφθαλμοί μου καὶ ὁ ἔρωσ τῆς εἶναι εἰλικρινῆς, διότι μὲ ἔδωκεν ἀποδείξεις. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶναι νοήμων, ὠραία καὶ εἰλικρινῆς, θά βασιλεύῃ πάντοτε ἐπὶ τῆς καρδίας μου ἄνευ ἀντιζήλου. (Ἡ Ἰεσικᾶ ἐξέρχεται τῆς οἰκίας.) Τώρα δρόμον, κύριοι, διότι οἱ φίλοι μας εἶναι ἤδη μεμετημφισμένοι καὶ μᾶς περιμένουν.

(Ἐξέρχεται μετὰ τῆς Ἰεσικᾶς καὶ τοῦ Σαλαρίνου. Εἰσέρχεται ὁ Ἀντώνιος.)

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

Ἔ! ποῖος εἶναι ἐκεῖ;

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ.

Ἦμεῖς εἴθε, ἄρχων Ἀντώνιε;

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

Ἐγὼ εἶμαι, Γρατιανέ. Ποῦ εἶναι οἱ ἄλλοι; Ἡ ὥρα εἶναι ἐνάτη, ὅλοι οἱ φίλοι περιμένουν. Πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωμ τον μετεμφισμὸν δι' ἀπόψε, διότι ὁ ἀνεμος πνέει εὐνοϊκός καὶ ὁ Βασάνιος ἀναχωρεῖ ἀμέσως. Ἔστειλα εἴκοσι ἀπεσταλμένους πρὸς ἀναζήτησίν σας.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ.

Χαίρω πολὺ δι' ὅσα μοῦ λέγετε, διότι καὶ ἐγὼ αὐτὸ μόνον ἐπεθύμουν νὰ ἀναχωρήσω.

(Ἐξέρχονται.)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

BEAMONT. — Αἰδοῦσα τῆς οἰκίας τῆς Πορκίας.

(Σάλπιγγες. Εἰσέρχεται ὁ πρίγκηψ τοῦ Μαρρόκου μετὰ τῆς συνοδείας του.)

ΠΟΡΚΙΑ.

Ἐμπρός, ἀνασύρατε τὰ παραπετάσματα, δείξατε τὰ κιβώτια εἰς τὸν εὐγενῆ πρίγκηπα. — Τώρα ἐκλέξατε.

ΠΡΙΓΚΗΨ.

Τὸ πρῶτον εἶναι χρυσοῦν καὶ φέρει αὐτὴν τὴν ἐπιγραφὴν: Ὅστις μὲ ἐκλέξῃ θὰ ἀπολαύσῃ ὅ,τι ἐπιθυμοῦν πολλοὶ ἄνθρωποι. Τὸ δεύτερον εἶναι ἀργυροῦν καὶ φέρει αὐτὴν τὴν ἄλλην ἐπιγραφὴν: Ὅστις μὲ ἐκλέξῃ θὰ ἀπολαύσῃ ἐκείνο τὸ ὅποιον τοῦ ἀξίζει. Τὸ τρίτον, ἐξ εὐτελοῦς μολύβδου, φέρει ἐπιγραφὴν ἐπίσης χονδρῆσιν ὡς

ὡς τὸ μέταλλον ἐκ τοῦ ὁποίου κατεσκευάσθη: Ὅστις μὲ ἀπολαύσῃ, πρέπει νὰ δώσῃ ἢ νὰ διακινδυνεύσῃ ὅ,τι ἔχει. Πῶς θὰ γνωρίσω ἐὰν ἡ ἐκλογή μου ἐστὶ ἐπιτυχής;

ΠΟΡΚΙΑ.

Ἐν ἐξ αὐτῶν τῶν κιβωτίων ἐγκλείει τὴν εἰκόνα μου. Ἄν ἐκλέξετε αὐτὸ, θὰ σᾶς ἀνήκω ἐπίσης.

ΠΡΙΓΚΗΨ.

Ἄς διευθύνῃ ὁ Θεὸς τὴν ἐκλογή μου! Ἀφήσατέ τε νὰ ἀναγνώσω πάλιν τὰς ἐπιγραφάς. Τί λέγει τὸ μολύβδινον τοῦτο κιβώτιον; Ὅστις μὲ ἐκλέξῃ, πρέπει νὰ δώσῃ ἢ νὰ διακινδυνεύσῃ ὅ,τι ἔχει. Πρέπει νὰ δώσῃ; διατί; χάριν τοῦ μολύβδου! Νὰ διακινδυνεύσῃ τὰ πάντα χάριν μολύβδου; Ἡ ἐπιγραφὴ αὐτοῦ τοῦ κιβωτίου εἶναι ἀπειλητικὴ. Ὅσοι ῥιψοκινδυνεύσωσι πᾶν ὅ,τι ἔχουσι πράττουσι τοῦτο ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ κερδίσωσι πολλά. Ἀλλὰ ψυχὴ μεγαλόφρων ποτὲ δὲν θὰ καταβιβασθῇ τόσον ὥστε νὰ ῥίψῃ ἐπιζήλον βλέμμα εἰς εὐτελεῖς μέταλλον. Δὲν θέλω λοιπὸν μῆτε νὰ δώσω μῆτε νὰ διακινδυνεύσω τίποτε χάριν μολύβδου. Τί λέγει τὸ ἀργυροῦν κιβώτιον μὲ τὸ παρθενικὸν του χρῶμα; Ὅστις μὲ ἐκλέξῃ, θὰ ἀπολαύσῃ ἐκείνο τὸ ὅποιον τοῦ ἀξίζει. Ἐκείνο τὸ ὅποιον τοῦ ἀξίζει! Στάσου μίαν στιγμὴν, πρίγκηψ τοῦ Μαρρόκου. Στάθμισον διὰ χειρὸς ἀμερολήπτου τὴν ἀξίαν σου. Ἐὰν ἐκτιμῶσι τὴν ἀξίαν σου κατὰ τὴν γνώμην τῆν ὁποίαν ἔχεις σὺ περὶ σεαυτοῦ, τότε ἔχεις μεγάλην ἀξίαν. ἀλλ' ἀρκεῖ αὐτὴ ἡ μεγάλη ἀξία διὰ νὰ ἀπολαύσω, κυρία; Καὶ ἐν τούτοις νὰ ἀμφιβάλω περὶ τῆς ἀξίας του, εἶναι ὡς νὰ ταπεινῶνω αὐτὸς ἑμαυτόν. — Ὅ,τι ἀξίζω! ἀλλ' εἶμαι ἀξίος τῆς Πορκίας· εἶμαι ἀξίος αὐτῆς διὰ τὴν γέννησίν μου, διὰ τὸν πλοῦτόν μου, διὰ τὰ ἀτομικά μου προτερήματα καὶ διὰ τοὺς κακοὺς μου τρόπους. Ἀλλὰ ἄς ἀναγνώσωμεν ἐκ νέου τὰς λέξεις τὰς κεχαραγμένας ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ κιβωτίου. Ὅστις μὲ ἐκλέξῃ θὰ ἀπολαύσῃ ὅ,τι πολλοὶ ἄνθρωποι ἐπιθυμοῦν· δηλαδὴ τὴν Πορκίαν· ὁ κόσμος ὅλος τὴν ἐπιθυμεῖ. Ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν τοῦ κόσμου ἤρχοντο καθ' ἡμέραν διὰ νὰ ἀσπασθῶσι τὴν λάρινα τῆς θνητῆς καὶ

ἐμψύχου ταύτης ἀγίας. Αἱ ἔρημοι τῆς Ἰερικίας, αἱ ἀπέραντι ἔρημοὶ τῆς ἀπεραντου Ἀραβίας μετεβλήθησαν τώρα εἰς μεγάλας ὁδοὺς τὰς ὁποίας διατρέχουσιν οἱ πρίγκηπες διὰ νὰ ἐλθῶσι καὶ θαυμάσωσι τὴν ὠραίαν Πορκίαν. Τὸ βασίλειον τοῦ ὠκεανοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ ὑπερήφανα κύματα ὑβρίζουσι τὸν οὐρανὸν ῥίπτοντα κατ' αὐτοῦ τὸν ἀφρόν των, δὲν εἶναι πλέον σήμεροι φορηγμοὶ ἰκανοὶ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν τόλμην τῶν ξένων τούτων. Τὸν διασχίζουσιν ὡς ῥύακα καὶ ἔρχονται νὰ θαυμάσωσι τὴν ὠραίαν Πορκίαν. Ἐν ἐκ τῶν τριῶν τούτων κιβωτίων περικλείει τὴν οὐρανίαν εἰκόνα τῆς. Εἶναι δυνατόν νὰ τὴν περικλείῃ τὸ μολύβδινον κιβώτιον; Γοι οὗτος συλλογισμὸς θὰ ἦτο βεβήλωσις. Τὸ μέταλλον τοῦτο δὲν θὰ ἦτο ἀξίον οὔτε τὸ φέρετρόν τῆς νὰ περικλείσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ τοῦ τάφου. Μήπως περιεκλείσθη ἐν τῷ ἀργυρῷ ὅπερ ἔχει δεκάκις ὀλιγωτέραν ἀξίαν τοῦ δεδοκιμασμένου χρυσοῦ; Ὡσκέψις ἔνοχος! μόνος ὁ χρυσὸς εἶναι ἀξίος νὰ περικλείσῃ λίθον τοσοῦτον πολύτιμον. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑπάρχει χρυσοῦν νόμισμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ὡς ἔμβλημα ἡ μορφή ἀγγέλου· ἀλλ' ἡ μορφή ἐκείνη κεχαραγμένη μόνον εἶναι, ἐνῶ ἐδῶ εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ ἀγγελὸς πλαγιασμένος εἰς κλίνην χρυσῆν. Δίτε μοι τὴν κλεῖδα. Ἐκλέγω τὸ κιβώτιον τοῦτο καὶ ἄς συμβῆ ὅ,τι θέλει.

ΠΟΡΚΙΑ.

Πρίγκηψ, ἰδοὺ τὸ κλεῖδιόν· ἐὰν ἡ εἰκὼν μου εὐρίσκεται ἐν τῷ κιβωτίῳ τούτῳ εἶμαι ἰδική σας.

ΠΡΙΓΚΗΨ.

(Ἀνοίγων τὸ χρυσοῦν κιβώτιον.) Ὡσκέψις! τί βλέπω; κρανίον νεκροῦ, καὶ εἰς τὸ κοίλωμα τοῦ ὀφθαλμοῦ του αὐτὸ τὸ γραμματίον. Ἄς ἀναγνώσωμεν: «Ἡκούσατε πολλάκις ὅτι πᾶν τὸ στίλβον δὲν εἶναι χρυσός· πολλοὶ ἄνθρωποι ἐθυσίασαν τὴν ζωὴν των μόνον διὰ νὰ ἀπολαύσωσι τὴν θέαν μου. Οἱ κεχρυτωμένοι τάφοι περικλείουσι σκώληκας. Ἐὰν ἦσο συνετός ὅσον καὶ τολμητίας, ἐὰν ἦσο νέος τὸ σῶμα καὶ γέρον τὸ πνεῦμα δὲν θὰ εὐρίσκες τὴν ἀποκρίσιν σου ἐν τῷ κυλίνδρῳ τούτῳ. Χαίρε! ὁ σκοπὸς σου ἀπέτυχε.» Ἀπέτυχε τῶντι, ὅλοι οἱ κόποι μου ἀπωλέσθησαν! Χαί-

ρε λοιπὸν ἔρωσ φλογερὲ, ὅστις μὲ ὑπεστήριξες· καλῶς σᾶς εὐρίσκω πάλιν παγετώδη ψύχη τῶν ἀποτυχουσῶν ἐλπίδων μου! Χαίρε, Πορκία, ἡ καρδία μου κατεσπαράχθη καὶ δὲν δύναται νὰ ὑπομείνῃ μακροῦς ἀποχαιρετισμοῦς. Οὕτως ἀναχωροῦσιν οἱ ἀποτυγχάνοντες. (Ἐξέρχεται.)

ΠΟΡΚΙΑ.

Καλὴ ἀπαλλαγὴ! Καταβιάσατε τὸ παραπέτασμα· εἴθε ὅσοι ἔχουσι τὸ χρῶμα του νὰ κάμνωσι τὴν αὐτὴν ἐκλογήν.

(Ἐξέρχονται.)

ΣΚΗΝΗ Η'.

BENETIA — Ὀδός.

(Εἰσέρχονται ὁ Σαλαρίνος καὶ ὁ Σαλάνιος.)

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

Σὲ λέγω ὅτι εἶδα τὸν Βασάνιον νὰ ἐπιβιάζεται. Ὁ Γρατιανὸς ἀνεχώρησε μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ Λορένζος δὲν ἦτο εἰς τὸ πλοῖον.

ΣΑΛΑΝΙΟΣ.

Ὁ κατηραμένος ἐκεῖνος ἐβραχίος ἐξύπνησε μὲ τὰς κραυγὰς του τὸν δοῦκα καὶ τὸν ἔφερε διὰ νὰ ἐρευνήσωσι τὸ πλοῖον τοῦ Βασανίου.

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

Ἐφθασα πολὺ ἀργά διότι τὸ πλοῖον εἶχεν ἤδη ἀποπλεύσει πλησίον· ἀλλ' ἐπιληροφόρησαν τὸν δοῦκα ὅτι εἶχον ἰδεῖ εἰς μίαν γόνδολαν τὸν Λορένζον καὶ τὴν τρυφερὰν του Ἰεσικᾶν· ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Ἀντώνιος ἐβεβαίωσε τὸν δοῦκα ὅτι δὲν ἦσαν εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Βασανίου.

ΣΑΛΑΝΙΟΣ.

Ποτὲ δὲν ἤκουσα τόσον θορυβώδη, τόσον ἀλλόκοτα παράπονα ἐκπεμπόμενα ἐπὶ τοσοῦτον διαφόρων τόνων, ὅσον ἐκεῖνα διὰ τῶν ὁποίων ὁ σκυλοεβραχίος ἐπλήρωσε τὸν ἀέρα. Ὡσκέψις μου! ἔλεγεν, ὦ δουκάτα μου! ὦ κόρη μου! νὰ ἀναχωρήσῃς μὲ ἕνα χριστιανόν! Ὡσκέψις μου! ὦ χριστιανικὰ δουκάτα μου! δικαιοσύνη! νόμος! τὰ δουκάτα μου καὶ τὴν κόρη μου! Ἡ κόρη μου μὲ ἤρπασεν ἕνα σάκκον, δύο σάκκους ἐσφραγισμένους, πλήρεις δουκάτων, διπλῶν δουκάτων· καὶ ἀδαμαντι-

κά! δύο σπάνια και πολύτιμα αδαμαντικά τὰ ὁποῖα μοῦ ἐκλέψεν ἡ κόρη μου! Δικαιούνη! Ἄς εὐρεθῆ ἡ κόρη μου, ἔχει μαζὴ τῆς τοῦ ἀδάμαντας καὶ τὰ δουκᾶτα!

ΣΑΛΑΝΙΟΣ.

Καὶ ὅλα τὰ παῖδια τῆς Βενετίας ἔτρεχον κατόπιν τοῦ φωνάζοντα: "Ε! τὰ διαμάντια του! τὴν κόρη του! τὰ δουκᾶτα του!

ΣΑΛΑΝΙΟΣ.

Εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ εὐρεθῆ ὁ Ἀντώνιος ἀκριβῆς εἰς τὴν πληρωμὴν κατὰ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας διότι, ἄλλως αὐτὸς θὰ πληρώσῃ τὰ κλαπέντα.

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

Καλὰ ὅπου μετὸ ἐνθύμισες. Χθὲς συνωμῶνται μεθ' ἑνὸς Γάλλου ὅστις μεῖπεν ὅτι εἰς τὸν πορθμὸν ὅστις χωρίζει τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας ἐναυάγησε πλοῖον ἐνετικὸν μετὰ πλούσιον φορτίον. Ὁταν μοὶ ἀνήγγειλαν αὐτὴν τὴν εἰδήσιν ἐσκέφθην τὸν Ἀντώνιον καὶ εὐχῆθην ὅπως τὸ πλοῖον αὐτὸ μὴ λάγῃ ἰδικόν του.

ΣΑΛΑΝΙΟΣ.

Καλὸν θὰ ἦτον νὰ εἰδοποιήσωμεν τὸν Ἀντώνιον, ἀλλὰ μετὰ προφυλάξεως διὰ νὰ μὴ λυπηθῆ.

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

Δὲν γνωρίζω ἄνθρωπον εἰς τὸ κόσμον μετὰ καλλιτέραν καρδίαν. Ὑπῆρξα μάρτυς τῶν ἀποχαριστικῶν τοῦ Βασανίου καὶ τοῦ Ἀντωνίου ὁ Βασάνιος τῷ ἔλεγεν ὅτι θὰ ἐπέσπευδε τὴν ἐπιστροφὴν του. Φιλαχθῆτε καλὰ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος, μὴ καταστρέψετε τὰς ὑποθέσεις σας χάριν ἐμοῦ καὶ περιμελεῖτε κατὰ δὴλον σιγμῆν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ γραμματίον τοῦ Ἰουδαίου ἃς μὴ ταράτῃ τὸ ἐρωτημένον πνεῦμά σας ἢ τοιαύτη σκέψις. Ἔστε εὐθυροὶ ὅλαι αἱ σκέψεις σας ἃς ἦναι τοιαῦται ὥστε νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν εὐδαιμονίαν σας. Ταῦτα εἰπὼν μετὰ ὀφθαλμοῦς πλήρεις δακρῶν ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον, ἔτεινε τὴν χεῖρα ὀπισθεν καὶ ἐσφιγξεν τρυφερῶς τὴν τοῦ Βασανίου. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἀποχαριστικοὶ των.

ΣΑΛΑΝΙΟΣ.

Νομίζω τῆ ἀληθείᾳ ὅτι ζῆ μόνον διὰ τὸν Βασάνιον Ἀλλ' ἃς ὑπάγωμεν νὰ τὸν εὐρωμεν σὲ παρακαλῶ καὶ ἃς ἐπινοήσω-

μεν διασκέδασίν τινα ὅπως ἀποδιώξωμεν τὴν μελαγχολίαν εἰς ἣν φαίνεται ὅτι εὐχαριστεῖται.

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

Ναί, ἃς ὑπάγωμεν.

(Ἐξέρχονται.)

ΣΚΗΝΗ Θ'.

BEAMONT. — Αἴθουσα ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Πορκίας.

(Εἰσέρχονται ἡ Νέριτσα καὶ εἰς ὑπηρετίς.)

ΝΕΡΙΣΣΑ.

Γρήγορα, γρήγορα, σὲ παρακαλῶ σὺρε τὸ παραπέτασμα. Ὁ πρίγκηψ τῆς Ἀραγωνίας ὠρκίσθη καὶ θὰ ἔλθῃ ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἐκλέξῃ.

Ἀκούονται σάλπιγγες. Εἰσέρχονται ὁ πρίγκηψ τῆς Ἀραγωνίας, ἡ Πορκία καὶ αἱ συνοδῆται των.)

ΠΟΡΚΙΑ.

Ἴδου τὰ κιβώτια, εὐγενῆ πρίγκηψ. Ἐὰν ἐκλέξετε τὸ περιέχον τὴν εἰκόνα μου, ὁ γάμος μας θὰ τελεσθῇ ἀμέσως, ἀλλ' ἐὰν ἀποτύχετε πρέπει, ὑψηλότατε, ἄνευ ἀντιλογίας νὰ ἐγκαταλείψετε τοὺς τόπους τοῦτους.

ΠΡΙΓΚΗΨ.

Ὁ ὄρκος μου μετὰ ὑποχρεοῖ εἰς τρία πράγματα· πρῶτον νὰ μὴ φανερώσω εἰς κανένα ποῖον κιβώτιον ἐξέλεξα· δεύτερον, ἐὰν ἀποτύχω εἰς τὴν ἐκλογὴν μου, νὰ μὴ κάμω λόγον περὶ γάμου εἰς καμμίαν γυναῖκα καὶ τρίτον. (ὑποθέτων πάντοτε ὅτι ἡ τύχη δὲν θὰ με εἶναι εὐνοϊκῆ), νὰ σᾶς ἀφήσω ἀμέσως καὶ νὰ μακρυνθῶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς τόπους.

ΠΟΡΚΙΑ.

Αὐτοὺς τοὺς ὄρους ὀρκίζονται νὰ τηρήσωσιν ὅσοι ἔρχονται νὰ υποβληθῶσιν εἰς τὰς δοκιμασίας ταύτας διὰ τὸ ἀνάξιον ἄτομόν μου.

ΠΡΙΓΚΗΨ.

Εἶμαι ἔτοιμος νὰ ὑποστῶ τὰ πάντα. Ὡς τύχη, εἰς σὲ ἀνατίθωμιν σήμερον τὰς ἐλπίδας μου!... Ὁ χρυσὸς, ὁ ἄργυρος καὶ ὁ εὐτελής μόνυδρος κείντα ἐνώπιόν μου. Τί λέγει ὁ τελευταῖος οὗτος: Ὅς με ἐκλέξῃ πρέπει νὰ δώσῃ ὅτι ἔχει. Τὸ ἐξωτερικόν σου δὲν μοὶ ὑπόσχεται πολλὰ

διὰ νὰ δώσω τίποτε διὰ σέ. Τί λέγει τὸ χρυσὸν κιβώτιον; Ἄς ἴδωμεν. Ὅστις με ἐκλέξῃ θὰ ἀπολαύσῃ ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι ἐπιθυμοῦν. Ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι! Βεβαίως ὁ γράψας ἐννοεῖ τὸν ἀνόητον ὄχλον ὅστις κρίνει ἐκ τῶν φαινομένων καὶ δὲν βλέπει πέραν ἐκείνου τὸ ὁποῖον θέλγει τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅστις οὐδέποτε ζητεῖ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ βάθος, ἀλλ' ὡς ἄλλη γελιδὼν κτιζεῖ τὴν φωλεάν του ἐξω τοῦ τοῦχου ἐκτεθειμένην εἰς μυρίους κινδύνους καὶ φοβουμένην τὴν ἐλαχίστην μεταβολὴν τῆς ἀτμοσφαιρας. Ἐγὼ δὲν θέλω νὰ ἐκλέξω ὅτι πολλοὶ ἐπιθυμοῦσι διότι δὲν θέλω νὰ συμβαδίσω μετὰ τοῦ ὄχλου, οὐδὲ ν' ἀναμιχθῶ μετὰ τῶν χυδαίων καὶ σὺ, ἄργυρον παλάτιον ὅπου κατοικεῖ ἠθσαυρὸς, εἰπέ μας ποῖα εἶναι ἡ ἐπιγραφή σου Ὅστις με ἐκλέξῃ θὰ ἀπολαύσῃ κατὰ τὴν ἀξίαν του. Ὁρθότατον. διότι δὲν πρέπει νὰ ζητῆ κανεὶς νὰ ἀπατήσῃ τὴν τύχην καὶ νὰ ὑψωθῇ ὑπὲρ τῶν ἄλλων ὅταν δὲν φέρῃ τὴν σφραγίδα τῆς ἀξίας. Κανεὶς ἃς μὴ ἀποβλέπῃ εἰς τιμὰς, τῶν ὁποίων δὲν κατέστη ἀξίος. Ὡ! εἴθε ὁ πλοῦτος, τὰ ἀξιώματα, αἱ θέσεις νὰ μὴ ἀπεκτῶντο διὰ τῆς δικθορίας! Εἴθε αἱ τιμαὶ νὰ μὴ ἐδίδοντο εἰ μὴ μόνον εἰς τὴν ἀληθῆ ἀξίαν! Πόσοι ἐξ ἐκείνων οἵτινες σήμερον εἶναι γυμνοὶ, θὰ ἦσαν τότε ἐνδεδυμένοι! Πόσοι κυβερνῶντες θὰ ἦσαν κυβερνῶμενοι! Πόσα ζιζάνια θὰ ἀπεχωρίζοντο τότε ἐκ τοῦ ἀληθοῦς σπόρου τῆς τιμῆς! Πόση τιμὴ, κεκρυμμένη ὑπὸ τὴν καλύβην καὶ τὰ ἐρείπια τῆς ἐποχῆς, θὰ ἐπανελάμβανε τότε τὴν ἀρχικὴν λάμψιν τῆς! Ἀλλ' ἃς ἐκλέξωμεν. Ὅστις με ἐκλέξῃ θὰ ἀπολαύσῃ κατὰ τὴν ἀξίαν του. Λαμβάνω αὐτὸ τοῦ ὁποίου εἶμαι ἀξίος. Δότε μοι τὴν κλεῖδα αὐτοῦ τοῦ κιβωτίου· ἀνοίξατε διὰ νὰ μάθω ἀμέσως τὴν τύχην μου.

ΠΟΡΚΙΑ.

Ὁ δισταγμὸς δὲν εἶναι ἀντάξιος ἐκείνου τοῦ ὁποίου θὰ εὐρετε.

ΠΡΙΓΚΗΨ.

Τί βλέπω! τὴν εἰκόνα βλακὸς ὅστις ἡμικλείει τὸν ὀφθαλμόν καὶ μοῦ παρουσιάζει χαρτίον. Ἄς τὸ ἀναγνώσω. Πόσον διαφέρεις ἀπὸ τὴν Πορκίαν! Πόσον διαφέρεις ἀπὸ ὅτι ἤλπιστα καὶ ἀπὸ ὅτι

ἦμιν ἀξίος! Ὅστις με ἐκλέξῃ θὰ ἀπολαύσῃ κατὰ τὴν ἀξίαν του. Λοιπὸν δὲν ἀξίζω πλεῖστον τῆς εἰκόνας βλακὸς· αὐτὴ εἶναι ὅλη ἡ ἀξία μου; Τὰ προτερήματα μὲν ἐχόντων πλεῖστον ἀξίαν;

ΠΟΡΚΙΑ.

Ἢ ὕβρις καὶ ἡ κρίσις εἶναι δύο πράγματα διαφορετικὰ καὶ ὅπως ἀντιθέτου φύσεως.

ΠΡΙΓΚΗΨ.

Τί λέγει ὁ χάρτης οὗτος; Ἄ Ἐπτάκις τὸ πῦρ ἐδοκίμασε τὸ μέταλλον τοῦτο. Ἐπτάκις ἐπίσης νὰ δοκιμασθῇ ἡ κρίσις ἥτις οὐδέποτε ἐσφαλεν. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι οἵτινες ἐναγκαλιζονται σκιάς, καὶ οὗτοι δὲν ἀπολαμβάνουσιν εἰμὴ τὴν σκιάν τῆς εὐδαιμονίας. Ἠξεύρω ὅτι ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κόσμον εὐθύεις οἵτινες ἔχουσιν, ὡς ἐγὼ, ἐπάργυρον ἐξωτερικόν. Οἰανδὴποτε γυναῖκα νυμφευθῆτε, ἡ κεφαλὴ μου θὰ ἦναι πάντοτε κεφαλὴ σου. Καλὸν κατευόδιον λοιπὸν, αὐῆντα, σᾶς ἀποπέμπουσιν. Ὅσον περισσότερο μείνω εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους τόσο περισσότερο θὰ παριστῶ πρόσωπον εὐθήτους. Ἦλθα νὰ προσφέρω τὸν ἐρωτά μου μετὰ μίαν κεφαλὴν εὐθήτους, καὶ ἐπιστρέφω μετὰ δύο. Ὑγίαινε, ἀξιέραστος Πορκία! θὰ τηρήσω τὴν ὑπόσχεσίν μου, καὶ ἐὰν ὑποφέρω μετὰ ὑπομονῆς τὴν θλιβεράν εἰραμμένην μου.»

(Ὁ πρίγκηψ τῆς Ἀραγωνίας ἐξέρχεται μετὰ τῆς ἀκολουθίας του.)

ΠΟΡΚΙΑ

Ἢ χρυσαλλίς ἐκάη εἰς τὸν λύχνον. Ὡς τοὺς ἀνοήτους αὐτοὺς μετὰ τοὺς σοφοὺς συλλογισμοὺς των! Ὅταν κάμνωσιν ἐκλογὴν τινα ἔχουσιν ἀκριβῶς τόσο πνεῦμα ὅσον ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἀπατηθῶσι.

ΝΕΡΙΣΣΑ.

Πολὺ ὀρθὴ εἶναι ἡ ἀρχαία παροιμία: Γάμος καὶ κρεμάλα, εἶναι πράγματα, τῆς τύχης.

ΠΟΤΜΙΑ.

Καταβίβασον τὸ παραπέτασμα, Νέριτσα.

(Εἰσέρχεται ὑπηρετίς.)

ΥΠΗΡΕΤΗΣ.

Ποῦ εἶναι ἡ κυρία;

ΠΟΡΚΙΑ.

Ἴδου αὐτή. Τί ἐπιθυμεῖ ὁ κύριος;

ΥΠΙΡΕΤΗΣ.

Κυρία, ἀπεβιάσθη πρό ὀλίγου εἰς τὸν λιμένα σας εἰς νέος Βενετός ὅστις ἔρχεται νὰ σᾶς ἀναγγεῖλῃ τὴν ἀφίξιν τοῦ κυρίου του καὶ νὰ σᾶς προσφέρῃ ἕκ μέρους του πραγματικά σεβάσματα. Τῶντι, ἐκτός τῶν φιλοφρονητικῶν λόγων, φέρει καὶ δῶρα μεγαλοπρεπῆ. Πρὶν μὲχρι τοῦδε δὲν εἶδα ἐρωτικὸν ἀπεσταλμένον τοσοῦτον ἐλκυστικόν· ποτὲ ἀπριλίου ἡμέρα, προάγγελος τοῦ θέρους καὶ τῶν θησαυρῶν του, δὲν ἐφάνη τόσο εὐάρεστος ὅσον ὁ ἀπεσταλμένος οὗτος ἐρχόμενος νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸν κύριόν του.

ΠΟΡΚΙΑ.

Ἄρκει σὲ παρακαλῶ, φοβοῦμαι μήπως ἐπὶ τέλους μὲ εἰπῆς ὅτι εἶναι συγγενῆς σου ἀφοῦ διὰ τὸν ἐπαινέσης δαπανᾷς οὕτω ὅλον τὸ ἐορτάσιμον πνεῦμά σου· Ἐλθε, Νέρισα, φλέγομαι νὰ ἰδῶ τὸν ἐρωτικὸν αὐτὸν ταχυδρόμον, ὅστις παρουσιάζεται μετὰ τσοαύτης χάριτος.

ΝΕΡΙΣΣΑ.

«Ὡς τοῦ ἐρωτος! ἐν εἶναι μὲ τὸ θέλημα σου, ἄς ἤρχετο ὁ Βασάνιος.

(Ἐξέρχοντα.)

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ Β'. ΠΡΑΞΕΩΣ.

Ο ΑΡΗΓΧΟΝΙΚΙΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΠΙΡΟΣΗΣ

(Alexandre Dumas fils).

Γνωρίζετε τὴν Πιρόσην;

— Ὅχι. Πολὺ ὀλιγώτερον ἐγὼ ἐπομένως δὲν θὰ καταχρασθῶ τῶν γνώσεών μου, περιγράφων ἡμῖν αὐτὴν, καθ' ὅσον μάλιστα, ἄς τὸ εἴπωμεν μεταξύ μας, αἱ περιγραφαὶ ἔχουσι πολὺ τὸ φορτικόν, τοῦλάχιστον ὅταν δὲν πρόκειται περὶ τῶν παρθένων τῆς Ἀμερικῆς δασῶν, ὡς εἰς τὸν λόγῳ ἢ τοῦ Μετχασεβῆ ὡς εἰς τὸν Σκωττιανόν· ἦτοι περὶ τόπων οὓς δὲν ἔχομεν προχείρους καὶ ὧν τὰς λεπτομερείας ἰνα ἀναπαραστήσῃ ἢ φαντασθῆναι πρέπει νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν βοήθειαν περιηγητῶν ποιητῶν ἐπισκεφθέντων αὐτούς. Ἐν γένει ὅμως αἱ περιγραφαὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο χρησιμεύουσιν ἢ εἰς τὸ νὰ κρατρεχῶνται ὑπὸ

τοῦ ἀναγνώστου. Εἰ καὶ ὁ λόγος ἔχει τὸ τριπλοῦν πλεονέκτημα ἐπὶ τῆς ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς καὶ μουσικῆς, τοῦ ποιεῖν εἰκόνα δι' ἐνός μόνου ἐπιθέτου, ἄγαλμα διὰ μιᾶς φράσεως καὶ ὠδὴν διὰ μιᾶς σελίδος οὐχ ἦττον δὲν πρέπει νὰ καταχραται τοῦ προνομίου τούτου, ἀλλὰ νὰ παραχωρῇ εἰς τὰς εἰδικὰς τέχνας τὰ δικαιώματα τῆς εἰδικότητος αὐτῶν. Ὅμοιοι λογῶ λοιπὸν ὅτι ἐγὼ, προτιθέμενος νὰ περιγράψω τόπον ὃν πιθανῶς πάντες εἶδον ἢ δύνανται νὰ ἰδῶσιν, εἴτε διότι εἶναι ἐγγὺς τοῦ ἡμετέρου, εἴτε διότι δὲν διαφέρει αὐτοῦ, ἐγὼ, λέγω, προτιμῶ νὰ παρέξω τῷ ἀναγνώστῃ τὴν τέρψιν τοῦ ν' ἀναμνησθῇ αὐτοῦ ἐὰν τὸν εἶδε ἢ νὰ τὸν φαντασθῇ ἐὰν δὲν τὸν γνωρίζῃ· ὁ δὲ ἀναγνώστης εὐχαριστεῖται πολὺ ἐὰν τις τῷ ἐπιτρέπῃ νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὸ ἔργον ὅπερ ἀναγινώσκει. Νομίζω δὲ ὠφέλιμον νὰ κολακεύῃ τις τὸν ἀναγνώστην του. Ἐπειτα, τῇ ἀληθείᾳ, πάντες γνωρίζομεν τί ἐστὶ θάλασσα, πεδιάς, δάσος, κυανοῦς οὐρανοῦ, ἡλιακὴ ἀντανάκλασις, λάμψις σελήνης, καταιγίς· πρὸς τί λοιπὸν νὰ χρονοτριβῶμεν περὶ τὰ τοιαῦτα, κάλλιον νὰ σκιαγραφήσῃ τις μίαν τοπογραφίαν ὡς ὁ Ρούβενς ἢ ὁ Δελακρουά καὶ νὰ τηρήσῃ ἀπασαν τὴν δύναμιν τῆς πυξίδος του διὰ τὰ πρόσωπα ἅτινα θέλει νὰ παραστήσῃ ζωγρά· ὅταν μελανώσῃ τις ὀλοκλήρους σελίδας διὰ περιγραφῶν οὐδέποτε θέλει ἐμποιήσῃ τῷ ἀναγνώστῃ ἐντύπωσιν ἴσην πρὸς ἐκείνην ἢν αἰσθάνεται ὁ ἀπλοϊκώτερος ἀστὸς περιφερόμενος καθ' ὥραϊαν ἡμέραν τοῦ Ἀπριλίου ἐν τῷ δάσει τῶν Βιγκενῶν ἢ πρὸς ἐκείνην ἢν αἰσθάνεται ἡ ἀγροικότερα νεάνις ὅταν διέρχεται ἐρειδομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος μνηστῆρος τὴν ἐνδελέτην ὥραν νυκτὸς τοῦ Ἰουνίου τὰς σκιερὰς δενδροστοιχίας τοῦ δάσους τοῦ Romainville ἢ τοῦ περιφράκτου τοῦ Enghien.

Πάντες ἔχομεν ἐν τε τῷ πνεύματι καὶ τῇ καρδίᾳ πινακοθήκην τοπογραφῶν, γενομένων ὑπὸ τῶν ἀναμνήσεων μας· αὗται δύνανται νὰ χρησιμεύουσιν ὡς βάσις εἰς πάσας ἐν γένει τὰς ἱστορίας· ἀρκεῖ μία λέξις, ἡμέρα ἢ νύξ, χειμὼν ἢ ἔαρ, γαλήνη ἢ καταιγίς, δάσος ἢ πεδιάς, ἵνα ἀναμνησθῶμεν τῆς ἐντελεστεράς. Ἐπομένως ἀρκοῦμαι κατὰ νὰ σᾶς εἴπω μόνον ὅτι, καθ' ἣν στιγμὴν

ἄρχεται ἡ ἱστορία, ἢν θὰ σᾶς διηγήσῃ, εἶναι μεσημβρία, ὅτι εἶναι Μάϊος, ὅτι ἡ ὁδὸς εἰς ἣν μέλλομεν νὰ εἰσελθῶμεν ὀρίζεται δεξιῶθεν μὲν ὑπὸ σπάρτων, ἀριστερῶθεν δὲ ὑπὸ τῆς θαλάσσης· τότε σεῖς παρευθὺς ἐννοεῖτε ὅτι δὲν σᾶς λέγω, δηλαδὴ ὅτι τὰ σπάρτα εἶναι πράσινα, ἢ θάλασσα θορυβώδης, ὁ οὐρανὸς κυανοῦς, ὁ ἥλιος θερμὸς καὶ ὅτι ἐν τῇ ὁδῷ εἶναι κοινότοπος.

Θὰ σᾶς προτιθέσω προσέτι ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη ἐκτεινομένη παρὰ τὴν Βρετανίαν φέρει ἀπὸ Πιρόσην εἰς Πιρόσην, ὅτι ἡ Πιρόση εἶναι χωρίον ὅπερ δὲν γνωρίζω, ἀλλ' ὅπερ θὰ ἦναι ὡς πάντα τὰ χωρία, ὅτι εὐρασκόμεθα ἐν τῷ δεκάτῳ πέμπτῳ αἰῶνι 1418, καὶ ὅτι δύο χωρικοὶ, ὧν ὁ μὲν μᾶλλον προβεβηκῶς καὶ πατὴρ τοῦ ἐτέρου, διέρχονται τὴν ὁδὸν ταύτην ἔφιπποι.

— Θὰ φθάσωμεν ἐγκαίρως; ἔλεγεν ὁ υἱός.

— Βέβαια, διότι θὰ γίνῃ εἰς τὰς δύο καὶ ὁ ἥλιος μόλις δεικνύει δώδεκα καὶ τέταρτον.

— Ἔμαι πολὺ περιέργως νὰ ἰδῶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα.

— Δὲν ἀμφιβάλλω.

— Λοιπὸν θὰ κρεμασθῇ μὲ τὴν πανοπλίαν τὴν ὁποίαν ἐκλεψε.

— Βέβαια.

— Πῶς διάβολο ἔλαβε ἰδέαν νὰ κλέψῃ πανοπλίαν;

— Τὸ νὰ λάβῃ τις ἰδέαν δὲν εἶναι δύσκολον πρᾶγμα...

— Ἀλλὰ τὴν πανοπλίαν, διέκοψεν ὁ υἱός, ἐπιθυμῶν νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἀστειδότητα.

— Αὐτὴν ὅμως δὲν τὴν ἔλαβε.

— Ἦτο ἀρά γε ὥραϊα;

— Μεγαλοπρεπεστάτη· λέγουσιν ὅτι ἦτο ἐπίχρυσος.

— Καὶ συνελήφθη ἐνῶ τὴν ἐλάμβανε;

— Βέβαια· ἐννοεῖς ὅτι ἡ πανοπλία δὲν ἠδύνατο νὰ μετατοπισθῇ χωρὶς νὰ προξενήσῃ μεγάλον κρότον· ἴσως διότι δὲν ἤθελε ν' ἀφήσῃ τὸν ἀληθῆ κύριόν της.

— Ἐπειτα ἦτο καὶ σιδηρᾶ.

— Ὁ κρότος ἐξύπνησε τοὺς εἰς τὸν πύργον...

— Καὶ τὸν συνέλαβον;

— Ὅχι ἀμέσως. Πρῶτον ἤρχισαν νὰ φοβῶνται.

— Φυσικά· ἀπ' αὐτὸ ἀρχίζουσιν πάντοτε οἱ κλεπτόμενοι ὅταν εὐρίσκωνται ἐνώπιον τῶν κλεπτῶν, ἄλλως δὲν θὰ εἶχαν κανὲν κέρδος οἱ κλέπται.

— Οὔτε καμμίαν ταραχὴν οἱ κλεπτόμεοι. Ἀλλ' αὐτοὶ οἱ παλιγκαράδες ἐνόμιζον ὅτι δὲν ἔχουν νὰ κάμουν μὲ κλέπτην.

— Ἀλλὰ μὲ ποῖον;

— Μὲ βρουκόλακα. Αὐτὸς ὁ ἄθλιος ἦτο παχύτατος, φέρων δὲ καὶ τὴν πανοπλίαν ἐμπροσθέν του καὶ κρατῶν τὴν κεφαλὴν ἄνωθεν τῆς μέσης τῆς πανοπλίας ἐλάμβανε γιγαντώδεις διαστάσεις εἰς τὸν διάδρομον διὰ τοῦ ὁποίου διήρχετο. Πρόσθετες δὲ ὅτι καὶ αὐτὸς ἔκαμνε τρομερὸν θόρυβον ὀπισθεν καὶ ἐὰν ἐννοήσῃς τὸν φόβον τῶν ὑπηρετῶν. Πρὸς δυστυχίαν του ὅμως ἐξύπνησαν τὸν Ἄρχοντα τῆς Πιρόσης ὅστις δὲν φοβεῖται οὔτε τοὺς ζωντανούς οὔτε τοὺς ἀποθαμμένους καὶ ὁ ὁποῖος τὸν συνέλαβε μόνος του καὶ τὸν παρέδωκεν εἰς τὴν δικαιοσύνην.

— Καὶ ἡ δικαιοσύνη;

— Τὸν κατεδίκασε νὰ κρεμασθῇ μὲ τὴν πανοπλίαν.

— Καὶ διὰ τί ὁ δρος οὗτος εἰς τὴν καταδίκην;

— Διότι ὁ Ἄρχων τῆς Πιρόσης εἶναι ὄχι μόνον γενναῖος στρατηγός, ἀλλὰ φρόνιμος καὶ ἐξυπνος ἄνθρωπος· ἠθέλησε λοιπὸν νὰ μεταχειρισθῇ τὴν καταδίκην ταύτην καὶ πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν ἄλλων καὶ πρὸς ὠφέλειάν του. Δὲν ἤξευρες ὅτι τὸ πρᾶγμα ὅπερ ἐγγίσει ὁ κρεμασμένος γίνεται φυλακτὸν δι' ἐκείνον ὅστις τὸ ἔχει. Ὁ ἄρχων λοιπὸν τῆς Πιρόσης διέταξε νὰ ἐνδύσουν τὸν κακοῦργον μὲ τὴν πανοπλίαν του διὰ νὰ τὴν λάβῃ ὀπίσω ἅμα ἀποθάνῃ καὶ οὕτω νὰ τὴν ἔχη φυλακτὸν εἰς τοὺς προσεγεῖς πολέμους μας.

— Τῷ ὄντι πολὺ ἐξυπνος ἄνθρωπος, εἶπε μετὰ σοβαρότητος ὁ υἱός.

— Πραγματικῶς.

— Ἄς σπεύδωμεν ὅμως διότι ἐπιθυμῶ νὰ ἰδῶ κρεμώμενον αὐτὸν τὸν δυστυχῆ.

— Ἐχομεν καιρὸν, ἄς μὴ κουράζωμεν τὰ ζῶά μας· διότι δὲν θὰ μείνωμεν εἰς τὴν

Πιρόσην. Πρέπει ν' απομακρυνθῶμεν μίαν λεύγαν αὐτῆς καὶ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ Ποερί.

— Μάλιστα! ἀλλὰ τὰ ζῶά μας θ' ἀναπαυθῶν πέντε ἕξ ὥρας ἀφ' οὗ θὰ ἐπιστρέψωμεν τὸ ἐσπέρας.

Ὁ πατὴρ καὶ οἱ υἱὸς ἐξηκολούθουν διαλεγόμενοι οὕτω μεθ' ἀπλότητος, μετὰ μαν δὲ καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἔφθασαν εἰς Πιρόσην.

Ὡς εἶχεν εἰπεῖ ὁ πατὴρ ἔφθασαν ἐγκαίρως: Πάντοτε λοιπὸν οἱ πατέρες θὰ κερταίνονται τὸ προνόμιον τοῦ νὰ ἔχωσι δίκαιον;

Ἄπειρος λαὸς εἶχε συναθροισθῆ ἐπὶ τῆς ἐμπροσθεν τοῦ Μεγάρου τοῦ Ἀρχοντος μεγάλης πλατείας ἐνθα εἶχε στηθῆ ἡ ἀγγλὴν, ὠραιοτάτη ἀγγλὴν, μὰ τὴν πίστιν μου, ἐκ περιφήμου δρυῖνου ξύλου ἀληθῶς μὲν ὀλίγον χαμηλὴ ὡς προωρισμένη διὰ ταπεινὸν καὶ ἀφανῆ κικουῖργον, ἀλλ' ἐν τούτοις ἀρκετὰ ὑψηλὴ ὥστε ὁ θάνατος νὰ δυνηθῆ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον του μεταξὺ τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ ἄκρου τοῦ σχοινίου, ὅπερ συνεστρέφετο εἰς τὸν ὄροσερὸν τῆς θαλάσσης αἴρα. ὡς ἐγγελευσμένος ἐκ τῆς οὐρᾶς.

Ὁ κατάδικος ἦτο βέβαιος ὅτι ἤθελεν ἔχει ὠραίαν θέαν ἀποθνήσκων καθ' ὅσον ἐμελλε νὰ ἀποθάνῃ ἔχων ἐστραμμένον τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν Ὠκεανόν. Τόσῳ τὸ καλλίτερον ἐάν ἡ θεὰ αὐτῆ ἠδύνατο νὰ τῷ παράσῃ παρηγορίαν! ἀλλ' ἐγὼ ἀμφιβάλλω.

Ἐν τούτοις ἡ θάλασσα ἦτο κυανῆ καὶ ἐκ διαλειμμάτων μεταξὺ τοῦ κυανοῦ χρώματος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς θαλάσσης, ὠλισθαίνεν εἰς τὸν ὀρίζοντα λευκὸν ἰστίον ὁμοίον ἀγγέλω διευσταμένῳ πρὸς τὸν ἠερόν, ἀλλ' οὐτινος τὸ μακρὸν ἔνδυμα ἤπτετο εἰσέτι τοῦ κόσμου, ὃν ἐμελλε νὰ ἐγκαταλείψῃ.

Οἱ δύο σύντροφοι ἐπλησίασαν πρὸς τὴν ἀγγλὴν ἐφ' ὅσον ἠδύνατο πλειότερον, ὡς οὐδὲν ἀπολέσωσιν τῶν συμβησομένων καὶ περιέμενον, ὡς καὶ ἄλλοι, ἔχοντες μόνον τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ ἴναι ἐπιπλοὶ καὶ ἐπομένως νὰ βλέπωσι περισσότερον ἐπιπλάζοντες ὀλιγώτερον.

Ἄν περιέμεναν πολὺ.

Κατὰ τὴν δευτέραν ὥραν παρὰ τέταρ-

τον ἀνοιχθεῖς τῆς θύρας τοῦ μεγάρου ἐφάνη ὁ κατάδικος προηγουμένων τῶν φυλάκων τοῦ Ἀρχοντος τῆς Πιρόσης καὶ ἐπομένου τοῦ δημίου.

Ὁ κλέπτης ἔφερε τὴν κλαπεῖσαν πανοπλίαν καθήμενος ἀντιστρόφως ἐπὶ γυμνοῦ ὄνου. Ἔχων δὲ τὰ χεῖρας δεδεμένας ὀπισθεν ἐφάνετο — ὡς ἠδύνατό τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς στάσεώς του (tourneur) ἂν οὐχὶ ἐκ τοῦ προσώπου ὅπερ δὲν ἐφάνετο ἕνεκα τῆς κάμψεως τῆς κεφαλῆς του — ὅτι εὕρισκετο εἰς δυσάρεστον κατάστασιν καὶ ἦτο παραδεδωμένος εἰς θλιβερὰς σκέψεις.

Ὁδηγηθέντος τοῦ καταδίκου πλησίον τῆς ἀγγλῆς, ὁ δῆμιος προσήρμωσε τὴν κλίμακα εἰς αὐτὴν ὁ δ' ἐφημέριος τοῦ Ἀρχοντος τῆς Πιρόσης ἀναγινώσκει ἀπότινος ὑψώματος τὴν ἀπόφασιν.

Ἐν τούτοις ὁ κατάδικος δὲν ἐκινεῖτο παντελῶς, καὶ ἤελε τις νομίσει ὅτι εἶχε τὴν διάθεσιν νὰ περιπαίξῃ τοὺς θεατὰς ἀποθνήσκων πρὶν ἢ κρεμασθῆ.

Ἐφώνησαν αὐτῷ νὰ καταβῆ τοῦ ὄνου καὶ παραδοθῆ εἰς τὸν δῆμον, ἀλλ' οὗτος δὲν ἐκινήθη ποσῶς ἐννοοῦμεν τὸν διαταγμὸν του.

Τότε ὁ δῆμιος ἔλαβε αὐτὸν ἐκ τῶν ἀγκόνων, τὸν κατεβίβασε τοῦ ὄνου καὶ ἀπέθηκεν αὐτὸν ὄρθιον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Τί πονηρὸς αὐτὸς ὁ δῆμιος!

Ἐάν μὲν λέγωμεν ὅτι τὸν ἔστησεν ὄρθιον δὲν ψευδόμεθα, ἠθέλομεν ὅμως ψευσθῆ ἐάν ἐλέγαμεν ὅτι οὗτος ἔμεινε καθ' ὃν τρόπον τὸν ἔθηκε, καθ' ὅσον οὗτος ἀντὶ νὰ μείνῃ ὡς τὸ I εὐθύς, ἔλαβε παραχρῆμα τὸ σχῆμα τοῦ Z.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ ἐφημέριος ἐτελείωσε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀποφάσεως.

— Ἐχετε νὰ ζητήσητέ τι; ἠρώτησεν οὗτος τὸν κατάδικον.

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ δυστυχὴς διὰ θλιβερᾶς φωνῆς.

— Τί ζητεῖτε;

— Τὴν χάριν μου.

Ἄγνωτῶ ἐάν ἡ λέξις ὑποκριτικῆς ἐπενοήθη κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἀλλ' εἰπέροποτε τῶρα ἦτο περίστασις νὰ ἐπινοηθῆ καὶ νὰ λεχθῆ.

Ὁ Ἀρχὸν τῆς Πιρόσης ὑψωσε τοὺς ὤμους καὶ διέταξε τὸν δῆμιον ν' ἀρχίσῃ τὸ ἔργον του. Οὗτος δὲ, στηρίζας τὴν

κλίμακα ἐπὶ τῆς ἀγγλῆς, ἠτις ἐμελλε μετ' ὀλίγον ν' ἀφαιρέσῃ ἀπαθῶς διὰ τεταμένου βραχίονος ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτῆς, ἤρξατο ν' ἀνέρχεται τὴν κλίμακα καταγινόμενος μεθ' ἑαυτοῦ ν' ἀναβιάζῃ καὶ τὸν κατάδικον, ὅστις δὲν ἔπραττε τοῦτο μετὰ πολλῆς εὐκολίας. Ἄν δύναται τις νὰ φαντασθῆ ὅπως οἱ κατάδικοι κατὰ τὴν ἐκτέλεσίν των, παρέχουσι δυσκολίας. Ὅθεν καὶ τῶρα ὁ δῆμιος καὶ ὁ κατάδικος ἐφάνοντο ἔχοντες τὴν διάθεσιν νὰ φιλοφρονηθῶσιν περὶ τοῦ τις ν' ἀνέλθῃ πρῶτος.

Ἄλλ' ὁ δῆμιος ὅπως ἐξαναγκάσῃ τὸν κατάδικον ν' ἀναβῆ ἐπὶ τῆς κλίμακος, μετεχειρίσθη καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ μέσον ὅπερ εἶχε μεταχειρισθῆ ὅπως τὸν καταβιβάσῃ τοῦ ὄνου, ἀρπάσας δηλαδὴ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ σώματος ἤρξατο νὰ τὸν ὠθῆ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω.

— Bravo! ἀνεφώνησε τὸ πλῆθος.

Ἀναβάντος ἐπὶ τέλος τοῦ καταδίκου ἐντελῶς, ὁ δῆμιος ἐπέρασεν ἐπιθεξίως τὸν βρόχον περὶ τὸν λαιμὸν αὐτοῦ καὶ δίδων αὐτῷ ἰσχυρὸν λακτισμα πρὸς τὰ ὀπίσω τὸν ἔρριψεν εἰς τὸ ὁμοιάζον τῆ αἰωνιότητι διάστημα.

Τρομερὰ κραυγὴ ὑπεδέχθη τὴν προεγνωσμένην ταύτην λύσιν καὶ φρικίας διέτρεξε καθ' ἅπαν τὸ πλῆθος. Ὅποιον δῆποτε ἐγκλημα καὶ ἂν διαπράξῃ ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκων εἶναι πάντοτε ἀνώτερος ἐκεῖνων αἰτινες βλέπουσιν αὐτὸν ἀθνήσκοντα.

Ὁ κατάδικος ἐταλαντεύθη ἐπὶ τινα λεπτά εἰς τὴν ἄκραν τοῦ σχοινίου, ἐσπάραιξε, συνεστράφη καὶ μετὰ ταῦτα ἔμεινε πάλιν ἀκίνητος καὶ τεταμένος.

Τὸ Z ἐγένετο πάλιν I.

Παρατηρήσαντες ἐπὶ τινας εἰσέτι στιγμὰς τὸν κατάδικον οὐτινος ἢ ἐπίγρυστος πανοπλία ἐστίλβεν εἰς τὸν ἥλιον διηρέθησαν καθ' ὁμάδας καὶ ἐπανελάβον τὴν πρὸς τὰς οἰκίας των συνδιαλεγόμενοι περὶ τοῦ συμβεβηκότος.

— Πούφ! Τί ἄθλιος θάνατος, ἔλεγεν ὁ υἱὸς τοῦ χωρικοῦ ἀκολουθῶν μετὰ τοῦ πατρὸς του τὴν ὁδὸν του.

— Μὰ τὴν πίστιν μου νὰ κρεμασθῆ κανεὶς διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ κλέψῃ μίαν πανοπλίαν εἶναι ὑπερβολικὴ ἀστυρότης. Ἐ! Τί λέγετε!

— Δὲν ἠξεύρω καὶ ἐγὼ τί θὰ τοῦ ἐκαμνον ἂν πραγματικῶς τὴν ἐκλεπτε.

— Δὲν θὰ τοῦ ἐκαμνον τίποτε· διότι διὰ νὰ δυνηθῆ νὰ τὴν κλέψῃ πραγματικῶς, θὰ ἔφρευγεν ἀπὸ τὸ μέγαρον καὶ ἐπομένως εἶναι πιθανόν ὅτι δὲν θὰ ἐπανήρχετο διὰ νὰ τὸν συλλάβουν.

— Λοιπὸν ἐτιμωρήθη περισσότερον δι' ἐγκλημα τὸ ὁποῖον δὲν ἔκαμε παρὰ ἐάν τὸ ἔκαμνε.

— Ἐσκόπευεν ὅμως νὰ τὸ κάμῃ.

— Καὶ ὁ σκοπὸς νὰ τιμωρηθῆ ἐξ ἴσου μὲ τὴν πράξιν;

— Δικαιοτάτα.

— Ἄλλ' ὅπως δῆποτε δὲν εἶναι εὐχάριστον νὰ τὸ βλέπῃ κανεὶς.

Κατὰ τὸν στιγμὴν ταύτην οἱ δύο χωρικοὶ ἐπειδὴ εὕρισκοντο εἰς ὑψωμά τι ἐπανεστρέψαν ὅπως ἴδωσι διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ σκιαγράφημα τοῦ δυστυχοῦς.

Μετὰ εἴκοσι λεπτά εἰσῆρχοντο εἰς τὸ Ποερί ὅπου μετέβαινον νὰ λάβωσι χρέματα καὶ ὀπόθεν ἐμελλον ν' ἀναχωρήσωσι τὸ ἐσπέρας ὅπως ἐπιστρέψωσιν οἴκαδε διὰ νυκτός.

Τὴν ἐπαύριον, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, δύο φίλακες ἐξῆλθον τοῦ μεγάρου τοῦ Ἀρχοντος ὅπως καταβιβάσωσι τὸ πτώμα τοῦ καταδίκου καὶ λάβωσι τὴν πανοπλίαν τοῦ κυρίου των. Ἄλλ', ὦ τοῦ θαύματος! ἡ ἀγγλὴν καὶ τὸ σχοινίον εὕρισκοντο εἰς τὴν θέσιν των οὐχὶ ὅμως καὶ ὁ ἀπηγχονισμένος.

Οἱ φίλακες ἐτριψάν τοὺς ὀφθαλμοὺς των, νομίζοντες ὅτι ὄνειρεύονται, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἦτο φανερώτατον.

Ὁ κατάδικος δὲν ὑπῆρχε καὶ φυσικῶς καὶ ἡ πανοπλία. Καὶ τὸ περιεργότατον πάντων ὅτι τὸ σχοινίον οὔτε κεκομμένον ἦτο οὔτε τεθραυσμένον.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΜΠΟΥΦΙΔΗΣ.

ΟΙ ΕΛΕΦΑΝΤΕΣ

(JOSEPH MERY)

("Ορα φυλλάδιον 12, Έτους ΣΤ'.) (*)

Μετά τὰς πρώτας εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῆς φιλαυτίας καθιερωθεῖσας ὥρας, ὁ Ἄρισσων ἐπανήλθεν εἰς τοὺς πρώτους θλιβεροὺς διαλογισμοὺς του. Μὴ φοβούμενος δὲ νὰ λαλήσῃ μεγαλοφώνως ἀπηύθυνε πρὸς ἑαυτὸν τὸν ἐξῆς μονόλογον ἵνα τοῦλάχιστον, ἐν ἐλλείψει ἄλλης, ἀκούσῃ τὴν ἰδικὴν του φωνήν.

»— Τὰ πάντα προέβησαν καλῶς, σύμφωνα· ἰδοὺ ἐγὼ βασιλεὺς ἐπικρατείας ἐλεφάντων, οἵτινες μοι εἶναι ὑποχρεωμένοι, οἵτινες θὰ μὲ βασανίσωσι διὰ τῆς εὐγνωμοσύνης των φυλακίζοντές με ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἀγάπης των, ἀληθοῦς κύκλου τοῦ Ποπηλίου σχηματιζομένου ὑπὸ ἀνυπερβάτων προβοσκιδῶν. Τι θ' ἀπογίνω ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ μου ταύτῃ; Νὰ τρώγω γλυκείας ὀπίωρας καὶ νὰ πίνω ἐφ' ὄρου ζωῆς διαίτα ἀφόρητος δι' ἕνα ἄγγλον! Τὸ νὰ ζήσῃ τις μόνος, μόνις τριακοντούτης, ἐν μέσῳ τῆς ἐκ τετραπόδων ταύτης κοινωνίας, μοι φαίνεται ἐπίσης ἀδύνατον. Λιθάνομαι ἄλλως τε καὶ ἄρατὸν τινα ἀνάγκην νὰ διηγηθῶ εἰς ὁμοίους μου τὰ θαυμασία ταῦτα πράγματα, ἐὰν δὲ ἀποθάνω ἐνταῦθα θὰ μοι ἦναι ἀδύνατον νὰ γράψω τὴν ἱστορίαν μου καὶ νὰ τὴν ἀποστείλω πρὸς τὸν σὶρ Γουλλιέλμον Βέντιγκ. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ δοκιμάσω μετὰ προφυλάξεως νὰ δραπετεύσω. Εἰς γὰρ τι ἔμαθα, οἷός ἐγὼ, δὲν εἶναι βεβαίως πλασμένος νὰ φυλάττῃ ἐφ' ὄρου ζωῆς ποιμνιον ἐλεφάντων καὶ νὰ ὑπερασπίζῃ αὐτὸ κατὰ τῶν πιθήκων! — Ἐπικνέλωμεν λοιπὸν ἐν μέσῳ τῶν ὁμοίων μας ἐκλέγοντες πρὸς τοῦτο τὸν εὐνοϊκώτερον ἀνεμὸν καὶ τὴν ζοφερωτέραν νύκτα.

Οἱ ἐλέφαντες εἶχον μαντεύσει ἤδη τὸν διαλογισμὸν τοῦ θηρευτοῦ· ἔθεντο ὁμῶς

(*) Ἐνεκὰ ἀπωλείας τοῦ χειρογράφου ἐγράφη μέχρι σήμερον ἡ δημοσίευσίς τοῦ τίτλου τοῦ ὠραίου τούτου διηγήματος.

Σ. Σ. Β.

τὴν μεγαλειτέραν ἀβροφροσύνην εἰς τὸ τοῦ δεσποφύλακος πρόσωπόν των· ὑπεκρίνοντο ὅτι ἐτοποθετοῦντο δῆθεν ἐκ τύχης εἰς ὅλας τὰς ἀνοικτὰς ἐξόδους, ἀφίνοντες ἀφρούρητα μόνον τὰ παχέα τείχη ἅπερ τὴ δάσος ἤγειρε πανταχόθεν ἐν τῇ ἀγρῷ αὐτοῦ παρθενία.

Ὁ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας δαίμων ἐπέφερον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν σωτηρίαν τινὰ λήθην ἐπὶ τῶν ἀνησυχιῶν καὶ τῶν θλίψεων τοῦ θηρευτοῦ· εἶχεν ἐκεῖ ἐνώπιόν του ὀλόκληρον πλοῦτον, ἐν πραγματικὸν μεταλλεῖον ἐλεφα τοδότην, οὐκ ἴσως ὑπελόγιζε τὰς προσόδους εἰς δεκαεξὶ καὶ ἐπέκεινα χιλιάδας λιτρῶν στερλινῶν οὐδέποτε κυνηγὸς εἶδε περιφερομένους ὑπὸ τὰ ὄμματά του τοσοῦτους ἐλεφαντόδοντας ἤτο ἀληθῆς τιμωρία Ταντάλου. Οἱ ὀδόντες τῶν κολοσσῶν ἐκείνων ἦσαν χιονώδους λευκότητος καὶ οὐχὶ κοινοῦ μεγέθους· ἠδύνατο νὰ πωλήσῃ τις αὐτοὺς ἀντὶ πολλοῦ χρυσίου εἰς τὴν National Gallery ἢ εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Βαταβίας· ἀλλὰ πῶς ν' ἀποσπάσῃ αὐτοὺς τῶν σιαγόνων τῶν φυσικῶν αὐτῶν ἰδιοκτητῶν; Τὸ χρυσοῦν δέρας καὶ ἡ πρὸς κατάκτησιν αὐτοῦ ἐκστρατεία καὶ οἱ ἀγῶνες ἐφαίνοντο πικιδία εἰς τὸν Ἐλεφαντοθήραν Ἄρισσονα.

Ἐλέφας τις, φρουρῶν μετὰ προσοχῆς, καίτοι ἔχων τὸν ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν κλεισμένον, ἐπὶ τινος ἀνοικτοῦ πρὸς δυσμὰς μέρους, ἐξέπεμψεν αἴφνης ὑπόκωφον κραυγὴν καὶ ὤρθωσε τὰ ὦτα· ὅπερ θέσαν εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν τοὺς συντρόφους του. Οἱ γέροντες, οἵτινες ἔκκαμον τὴν πέψιν των ὡς ἀληθεῖς Ἴσπανοὶ ἐντὸς συσκίου χώρου τοῦ δάσους, ἐξῆλθον πάραυτα καὶ ἐφάνησαν συσκεπτόμενοι, ἀφοῦ ἐπὶ τινος στιγμῆς ἠκρασάντο τὸν ἀπὸ τὰ ὄρη κατερχόμενον κρότον. Ὁ ἡμέτερος ἐλεφαντοθήρας παρετήρει τὰς κινήσεις ταύτας, καὶ, πλήρης πάντοτε πίστεως εἰς τὸ ἀλάνθαστον ἐνστικτον τῶν κολοσσῶν, διελογίσθη πρὸς στιγμήν ὅτι ὁ τῶν πιθήκων στρατὸς ἐξεστράτευσεν ἐκ νέου ἐπὶ ἰσχυρότερος καὶ ὅτι ἐκέκλητο νῦν νὰ παρὰσχη νέας καὶ μεγαλειτέρας ἐκδουλεύσεις εἰς τοὺς φίλους του.

Ἀλλ' αἱ πρὸς ἄμυσαν προετοιμασίαι τῶν ἐλεφάντων δὲν ἄφησαν αὐτὸν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν εἰκασίαν του ταύτην.

Οἱ κολοσσοὶ παρετάχθησαν εἰς μάχην πρὸς τὸ ἀπειλούμενον τοῦ δάσους μέρος ἀπομακρύναντες ἐκεῖθεν τοὺς γέροντας καὶ τὰ παιδία. Ἐπιτούτοις ὁ Ἄρισσων, ὠφελούμενος τῶν προπαρασκευῶν τούτων, ἐσπευσε νὰ ταχθῇ μετὰ τῶν ἀπομάχων ἐκείνων, ἀλλ' εἰς θεσιν ἐπιτρέπουσαν αὐτῷ νὰ παρατηρῇ ὅσον οἶον τε κάλλιον τ' ἀλλόκοτα, ἅτινα ἔμελλον νὰ λάβωσι χώραν.

Βραχὺς ψιθυρισμὸς ἐξῆλθε τῶν κολοσσῶν ἐκείνων λαρήγγων, ἀπασαί αἱ προβοσκίδες ἀνυψώθησαν ὡς ἄλλα τόσα ῥοπαλα Ἰρακλέους, οἱ ὀδόντες πάντες προὔταθσαν ὀριζοντίως πρὸς ἕν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον.

Τρία γιγαντώδη ῥύγχη, κοσμούμενα διὰ κυματιζουτῶν χαιτῶν, διωράθησαν ἐν μέσῳ τῶν πρώτων δένδρων καὶ ἔλαβον πάραυτα ἀκίνησιαν σφιγγός· τρεῖς μεγαλοπρεπεῖς λέοντες ὡς ἀνιχνευταὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐστάθησαν ὅπως ἐξετάσωσι τὴν γωνίαν ἐκείνην τῆς ἐρήμου, ἐνθα προ μικροῦ εἶχον συμβῆ πράγματα καὶ ἀκουσθῆ κρότοι ὅλως ἄγνωστοι εἰς τὰς προαιωνίους παραδόσεις τῶν αἰλουροειδῶν φυλῶν. Οἱ λέοντες κέκτηνται τὸ ἀληθές καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀπαξιούμενον ἐκεῖνο θάρρος, τὴν ὑπολογιστικὴν ἐκείνην γενναϊότητα τὴν τοσοῦτον καλῶς ἀρμόζουσαν τῇ φρονήσει καὶ τὴν ὀλοσχερῶς τὴν κομπορημοσύνην καὶ τὴν ἰταμότητα ἀποκλείουσιν, τὰ δύο ταῦτα ἐλατώματα ἅτινα εἴσοτε παράγουσιν ἥρωας. Δὲν ὑπάρχουσιν ἥρωες μετὰ τῶν λεόντων· πάντες εἰσὶ θαρραλέοι εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν, τοῦ ὅπερ οὐδένα ταπεινοῖ.

Εἰς τοὺς κρότους ἐκείνους τείναντες τὸ οὖς οἱ εὐπατρίδαι κάτοικοι τῶν Ἀδαμικῶν ἄντρων τῆς Λουπάτας κατελήθησαν ὑπὸ δύο συγχρόνως διαφόρων αἰσθημάτων ὑπὸ τῆς ἐκπλήξεως καὶ τῆς περιεργείας. Εἶχον καὶ αὐτοὶ γέροντας καὶ οἰκογενεῖας νὰ ὑπερασπίσωσι κατὰ μυστηριώδους ἐπελεύσεως καὶ κατ' ἐγθροῦ, οὐκ ἴσως ὁ ξενήκουστος μυκηθμὸς ἔτρεπεν εἰς φυγὴν τοὺς κατοίκους τοῦ ἀέρος· τότε, τρεῖς λέοντες πατριῶται, ἔσπευσαν πάραυτα πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ ἀκαταλήπτου ἐκείνου γεγονότος.

Ὁ ἐλέφας ἀποστρέφεται τὴν τήριν εἰ-

ναι δὲ τοῦτο μῖσος κυνὸς κατὰ γὰλῆς ἐν μεγαλογραφίᾳ· ἀλλ' ὁ κολοσσὸς σέβεται καὶ τιμᾷ τὸν λέοντα, διότι γνωρίζει τὰ γενναῖα ἐνστικτα καὶ τὴν σύνεσιν τοῦ εὐγενεοῦς ζώου τῆς βασιλείας ἐκείνου τῶν ἐρήμων. Ἀφ' ἐτέρου δὲ καὶ ὁ λέων, μὴ θεωρῶν ἑαυτὸν ἀρκούντως ἰσχυρὸν ὅπως ἀντιπαραταχθῆ κατὰ τοῦ προβοσκιδούρου τούτου γιγαντος, ἀποφεύγει μετὰ πλεστης φροντίδος τὰς γωνίας ἐν αἷς διαιτῶνται ἐλέφαντες· ἐὰν δὲ τύχαι θήρας ἐπενέγκωσί ποτε τὴν συνάντησιν ἀτόμων ἐκατέρων τῶν εἰδῶν, οὐδεμία συμβαίνει ῥῆξις· οἱ δύο διαβάται ὑποκρίνονται ὅτι δὲν γνωρίζουσιν ἢ δὲ βλέπουσιν ὁ εἰς τὸν ἄλλον· οὐδεὶς αὐτῶν ποιεῖ νεῦμα τι ὑπεροπτικὸν ἢ ἐκπέμπει φθόγγον ὕβρεως· οὐδεὶς αὐτῶν ἐπιταχύνει τὴν πορείαν του ἐκ φόβου μὴ ἐκθέσῃ τὴν προσωπικὴν καὶ φυλετικὴν ἀξιοπρέπειάν του ἐξαιρουμένου τὴν ὁδὸν αὐτῶν, ὡσεὶ οὐδένα εἶχον συναντήσῃ, ἐπικροτοῦντες ἑαυτοῖς ἐπὶ τῷ ἀμειβαίῳ σεβασμῷ, ὅπως πρέπει νὰ πράττωσι καίτοι ὑπὸ ἰδεῶν ἢ ἀρχῶν χωρίζομεν, πάντες οἱ τίμιοι ἄνδρες.

Οἱ τρεῖς ἀνιχνευταὶ δὲν προτεδόκων νὰ ἴδωσιν ὀλόκληρον ἀγέλην ἐλεφάντων εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἐρήμου, ἐνθα ἠκούσθη πρὸ μικροῦ ὁ μυστηριώδης ἐκεῖνος ἦχος· προσεπάθησαν ἐπομένως νὰ ἐξηγήσωσι τὸ αἴνιγμα διὰ τῆς ἐξετάσεως τοῦ ἐλάφους. Ἢ λέοντιος ἀξιοπρέπεια δὲν ἐπέτρεπεν αὐτοῖς νὰ τραπῶσιν αἴφνης εἰς φυγὴν μετὰ ἀποστολὴν ἀνευ ἀποτελέσματος· ἔμειναν λοιπὸν ἐπὶ τινος στιγμῆς ἀκίνητοι, ἵνα ἴσα ἴσα ἀποδείξωσιν ὅτι ὀλόκληρος ἐλεφαντίνη ἀποικία οὐδόλως ἐπτόει αὐτοὺς, καὶ τοῦ χρέους τούτου πρὸς τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν πληρωθέντος, ἀνέλαβον βραδέσι βήμασι τὴν πρὸς τὰ ἄντρα των ἀγούσαν.

Οἱ ἐλέφαντες ἐτήρησαν τὸν εἰς μάχην σχηματισμὸν αὐτῶν καὶ μετὰ παρέλευσιν τετάρτου τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν λεόντων. Καθ' ὅσον δ' ἀφρατὸν τὸν ἐλεφαντοθήραν, οὗτος ἐδοκίμασε τὸν νευρικὸν ἐκείνον τρόπον, ὃν ἡ παρουσία λέοντος ἐλευτέρου ἐμπεῖοι καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν γενναϊότερον ἠσθάνθη παραλυόμενον ἐντὸς τοῦ στήθους τὸν μηχανισμόν τῆς ἀναπνοῆς. Ἐπειτα Ὀλιβερά ἰδέα κατέλαβε τὸν νοῦν

του· ἐπίστευσεν ὅτι ἀπέκτησεν ἤδη τὴν βεβαιότητα, ὅτι λέοντες περιέτρεχον τὰ περίξ τοῦ καταφυγίου του, ἡ δὲ ἀπόδρασις ἐφαίνετο αὐτῷ, κατὰ συνέπειαν, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἀδύνατος καὶ κινδυνώδεστέρα· ὁ πτωχὸς Θηρευτῆς ἐφυλάσσετο ἔσθωθεν μὲν ὑπὸ ἐλεφάντων, ἐξώθεν δὲ ὑπὸ λεόντων! Πειράθητε, ἂν σᾶς ἀρέσκη, νὰ δραπετεύσητε τοιοῦτους ἔχοντες δεσμοφύλακας.

Ἡ ἐγκαρτέρησις εἶναι μετὰ τὴν ἐλπίδα, τὸ πολιτικώτερον δῶρον, ὅπερ ὁ Ὑψιστος ἐδώρησατο τῇ ἡμετέρᾳ ψυχῇ! Ὁ Θηρευτῆς ἐνεκαρτέρησε, ἐμπιστευθεὶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἰς τὴν Πρόνοιαν τὴν φροντίδα τῆς ἀπελευθερώσεώς του. Τῷ ἔμνευε δὲ, ὡς ἐλπίς, τὸ μέσον τῆς ἀποκτήσεως τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ὑπηκόων του ὅπως τὴν ἐξυπατάσῃ εὐκολώτερον περιστάσεως δοθείσης. — Ὁ δόλος οὗτος, πρωτότοκος υἱὸς ἀνθρωπίνου καὶ κατὰ συνέπειαν ἀγνώστου εἰς τὰ κτήνη αἰσθηματός, τῷ ἐφάνη τὸ μόνον δυνατόν τῆς σωτηρίας του μέσον. Ἄπαντες οἱ λογισμοὶ του συνεκεντρώθησαν τότε ἐπὶ τούτου τοῦ σκοποῦ, τοῦ ἄλλως τε λίαν νομίμου εἰς παρομοίᾳς περιστάσεις. Ἀφωσιώθη λοιπὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὴν τέρψιν τῶν κολοσσῶν, περιποιούμενος τοὺς πάσχοντας καὶ διασκεδάζων τὰ παιδιά· ἐκολίμβηεν ἐντὸς τῆς λίμνης, ἀπεξέδουε τὰς ζυχαροκαλάμους τοῦ σκληροῦ ἐκείνου φλοιοῦ, ἵστικ ἀπὸ τῆς πύλης τὰ νήπια· συνέλεξε πολλὰ τοιαῦτα εἰς δέμα, ὅπερ ἔρριψεν ἐντὸς τῆς δεξιμένης μιᾶς πηγῆς πλησιοχώρου, τοῦ ὅπερ μετεδιδεν εἰς τὸ ὕδωρ εκλεκτὴν γεῦσιν γλυκύτητος, ἣτις μεγάλως κῦχαρίσκει τοὺς ἀβροδιαίτους ἐλεφάντας. Ὁθεν διὰ πόσης εὐγνωμοσύνης περιεστοιχίζον αὐτὸν τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα ὄντα! Ἡ ἀποικία οὔτε ἓνα ἠρίθμει ἀγνώμονα· δὲν ὑπῆρχεν ἐεὶ εἰμὴ εἰς μόνος ἀνθρώπος καὶ οὗτος ἦν ὁ εὐεργέτης, ἐπομένως ἡ ἀγνωμοσύνη δὲν ἠδύνατο νὰ παρουσιασθῇ. Πλὴν δυστυχῶς ὁ Ἄρισσων ἰσχυραίνει ὁ ταλαίπωρος φρικωδῶς μετ' ἕκαστον τῶν λιτῶν ἐλείνων δειπνῶν του· δὲν ἦτο τῆς ἰδιοσυγκρασίας τῶν ἐν Θηβαίᾳ ἀναχωρητῶν, αἱ ρίζαι δὲ, οἱ καρποὶ καὶ τὸ διαχυγὲς ὕδωρ δὲν ἐξήρουν ἵνα ὑποβαστάζωσιν αὐτὸν ὄρθιον. Ἐδει λοιπὸν νὰ χρησιμοποιο-

ῆσεν τὰς ὀλίγας ὑπολειπομένας αὐτῷ δυνάμεις εἰς τὴν ἀπόπειραν δραπετεύσεως.

Παρέχων τὰς ἐκδουλεύσεις του εἰς τοὺς ἐλεφάντας, ὁ Ἄρισσων συνήθισεν αὐτοὺς νὰ τὸν βλέπωσιν ἀναρριχόμενον ἐπὶ τῶν δένδρων ὅπως, χάριν παιδιᾶς, ἀνακαλύπτῃ φωλεὰς ψιττακῶν. Διήρχετο δὲ ἐνίοτε ὄραν ὀλόκληρον ἐντὸς τῶν ἀμφιλαφῶν ἐκείνων κλάδων οὓς ἐτι πυκνοτέρους καθίστων αἰ ἀπὸ τῆς ρίζης μέχρι τῆς κορυφῆς ἀνερχόμεναι κληματίδες καὶ ἄλλα κισσοειδῆ φυτὰ. Οἱ ἐλεφάντες ἐβρώρουν τὸν Ἄγγλον ἐλεφαντοθήραν ὡς μέποικον ἐν τῇ γῶρᾳ των, καίτοι δὲ τηροῦντες ἐκ συνηθείας τὰ κατὰ πάσης ἐνδεχομένης ἀποδράσεως μέτρα των, δὲν ἐτόλμων πλέον νὰ ὑποπτεύσωσιν ἐν αὐτῷ σχέδια τοιαύτης ἀποπέρας, τόσον εὐτυχῆς ἐφαίνετο ζῶν ἐν μέσῳ αὐτῶν! Οἱ κολοσσοὶ δὲν ἐδείκνυον μάλισα πλέον οὐδεμίαν ἀνησυχίαν ὁσάκις ὁ φίλος των ἐγένετο ἐπὶ ὄραν καὶ ἐπέκεινα ἀφαντός ἐντὸς τῶν φυλλωμάτων τῶν δένδρων· ἄλλως τε τὸ ἐνστικτὸν αὐτῶν, ἢ ἂν θέλετε, τὸ λογικόν των, δὲν παρεδέχετο ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἠδύνατο νὰ λάβῃ, ὅπως ἀποδράσῃ, τὴν ἐναέριον ὁδὸν, τὴν ὁδὸν τῶν πτηνῶν. Κατ' εὐτυχίαν ὁ Θηρευτῆς δὲν ἠγνόει τὴν ἰνδικὴν μέθοδον τοῦ διέρχεσθαι ὀλόκληρον δάσος χωρὶς ὁ πύς νὰ πατήσῃ τὸ ἐδάφος. Ἐσπέραν τινα, ὀλίγον πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου καὶ μετὰ δειπνῶν ὅσον οἶον τε ἐνδυναμωτικόν, ὁ ἐλεφαντοθήρας ἐποίησε τὴν συνήθη ἀνάβασιν τοῦ ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν κλάδων, καὶ ἀπόφασιν ἔχων σταθερὰν ἢ νὰ χαθῇ ὑπὸ τὸν ὄνυχα λέοντος ἢ ὑπὸ τὴν προβοσκίδα φίλου, ἔλαβε τὴν διὰ μέσου τῶν κλάδων ὁδὸν μετὰ τῆς δεξιότητος τῆς ἀπελπισίας καὶ ἐφθασε τάχιστα εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δάσους, εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ψιλῆς κοιλάδος. Ἐκεῖ ἐσταμάτησεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὅπως λούσῃ τοὺς γυμνοὺς πόδας καὶ τὰς κτεξεσχισμένας ἐκ τοῦ ἐπιπόνου δρόμου ὃν διέτρεξεν ἐπὶ τῶν δένδρων χεῖράς του, καὶ πάραυτα ἔλαβε τὴν πρὸς ἀνατολὰς, ὀδηγούμενος ὑπὸ τῆς λάμπειας τῶν ἀστερισμῶν, τῶν φυσικῶν ἐκείνων ἐν τῇ ἐρήμῳ πυξίδων. Μόνος αὐτὸς θὰ ἠδύνατο νὰ περιγράψῃ τὰ ἐπεισόδια πάντα τῆς ὑπὲρ τὰς ἀνθρωπίνους δυνάμεις ἐκείνης πορείας, ἣτις δὲν κατέληξεν εἰμὴ εἰς Ἀγοῖαν, ἐνθα προσ-

ωρμίζετο ὑδρεύσεως ἕνεκα πλοῖόν τι, ατὴ Πιητὸν πλέον εἰς Σουράτην. Ὁ ἀναγνώστης μαντεύει μεθ' ὅποσος χαρᾶς ὑπεδέχθησαν τῶν Ἄρισσωνα ἐκεῖσε οἱ συμπατριῶται του ἰδίως ὅτε ἤρξατο διηγούμενος τὰ θαυμασία αὐτοῦ συμβάντα. Ὁ ἄγγλος ἐλεφαντοθήρας διέτριψε τέσσαρας μόνον μῆνας ἐν Σουράτῃ προσκληθεὶς εἰς Καλκούταν παρὰ τοῦ κυβερνήτου Σιρ Γουλλιέλμου Βέντιγγ διωρίσθη μέγας ἀρχικυνηγὸς ἐπ' ἀντιμισθίᾳ πεντακισχιλίων λιτρῶν κατ' ἔτος. Ἐπαξίως!

Π. Ι. Τ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΕΚΔΟΜΕΝΟΙ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ.

ΓΟΡΓΙΑΣ

Ὁ διάλογος οὗτος, ἐν τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ μεγάλου τῆς ἀρχαιότητος φιλοσόφου, ὅπερ ὡς τοιοῦτον παραδίδεται συνήθως εἰς τὰς ἀνωτέρας Γυμνασιακὰς τάξεις καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, πλουτισθὲν διὰ παμπολλῶν σημειώσεων γραμματικῶν, ἱστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν πρὸς εὐχερύτερον αὐτοῦ κατάληψιν ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ πολυμαθοῦς καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Κύρ. Μιστριώτου.

Ἐκτὸς τῶν ποικίλων καὶ πλουσίων σχολίων ὁ Κύρ. Μιστριώτης ἐπλούτισε τὴν ἐκδόσιν του καὶ δι' ἐμβριθοῦς προλόγου καὶ διττῆς εἰσαγωγῆς, δι' ὧν χειραγωγούμενος ὁ ἀναγνώστης εὐχαρίστως εἰσδύει εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ συγγραφέως καὶ δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ ἀσφαλέςτερον τὴν ἀξίαν τῶν γραφομένων του.

Τοιαῦται ἐκδόσεις εἶναι κατὰ πολὺ προτιμώτεραι τῶν μεταφράσεων τῶν προγενικῶν ὑμῶν ἀριστουργημάτων, διότι δι' αὐτῶν δύναται τις νὰ ἀναγινώσκῃ αὐτὰ ἐν πρωτοτύπῳ καὶ γέυεται τῆς ἀπὸ τῆς ἐκφράσεως καὶ λέξεως ἡδονῆς, ἣν οὐδεμία μεταφράσις παρ' οἰουδήποτε γινόμενη δύναται νὰ διατηρήσῃ. Ταῦτα λέγοντες δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι καὶ αἱ μεταφράσεις εἰς πάντα περιτταὶ· τούναντίον θεωροῦμεν καὶ

ταύτας ἀναγκασιότατας ἐν μάλιστα συνουθεύονται καὶ ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων σημειώσεων διότι δι' αὐτῶν περιέχονται εἰς χεῖρας τοῦ λαοῦ οἱ μεγάλοι τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι, οἵτινες ἄλλως μένουσιν ἀποκλειστικὸν ἐντρυφήμα μόνων τῶν περὶ τὴν φιλολογοῖαν ἀσχολουμένων. Διότι βεβαίως μεθ' ὅσων σημειώσεων καὶ ἂν πλουτισθῇ τὸ κείμενον τοῦ Ὀμήρου, Σοφοκλέους, Θουκυδίδου καὶ Πλάτωνος καὶ πάντων ἐν γένει τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ πεζογράφων, οὐδέποτε θέλει καταστῶσι κοινὸν ἀνάγνωσμα προπάντων ἕνεκα τῆς διαφόρου συντάξεως τῶν ἀρχαίων, ἣτις κατὰ πολὺ διαφέρει τῆς σήμερον ἣτις ἔχει τὸ προτέρημα νὰ ἦνε ἀπλουστάτη ἐν τούτοις διὰ τοὺς εὐτυχίσαντας νὰ διέλθωσι τὰς γυμνασιακὰς τῶν σπουδῶν καὶ μὴ ἀπολέσαντας τὸν πρὸς μελέτην τῆς ἀρχαίας φιλολογοῖας ζῆλον αἱ τοιαῦται τῶν κειμένων ἐκδόσεις εἶνε πολύτιμοι ὁσάκις μάλιστα ὁ ταύτας ἐκδίδων φροντίζει νὰ διευκαίνῃ πάντα τὰ ὅπωςδήποτε τοῦ κειμένου σκοτεινὰ καὶ περίπλοκα μέρη καὶ δὲν ἔχει ὑπ' ὄψιν ἑαυτὸν ἀλλὰ τὸν δυσνοῦστερον καὶ ἥττον κατηρτισμένον τῶν ἀναγνωστῶν του. Διότι ὡς παρατηρήσαμεν ἐξετάσαντες τὴν ἐν λόγῳ ἐκδόσιν τοῦ Κύρ. Μιστριώτου αἱ σημειώσεις πολυλάκις εἰσι πολυπληῆστεραι· ὅπου τὸ κείμενον εἶε εὐληπτότερον καὶ ἐνδοξὸν καὶ ἀνεπαρκεῖς ἢ ἐλλείπουσιν ὀλοτελῶς ὅπου καὶ ἡμᾶς εἶε λόγῳ συντακτικῶν ἀνωμαλιῶν, ἢ δυσκολιῶν περὶ τὴν ἐννοίαν ὑπῆρχε μείζων αὐτῶν ἀνάγκη.

Ἡ τοιαύτη ὅμως ἔλλειψις πολὺ σπανίως παρατηρεῖται, ἐνῶ τούναντίον ἡ ὀρθὴ καὶ διὰ τῶν ἀναγκαίων σχολίων ἐκλείψανσις τοῦ κειμένου μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ Κύρ. Μιστριώτης εἰργάσθη καὶ εἰργάσθη πολὺ καὶ μερίστην ὑπηρεσίαν παρέσχεν τῇ σπουδαζούσῃ νεολαίᾳ, ἀνθ' ἧς δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει τύχει τῆς ὑποστηρίξεως πάντων τῶν μεριμνῶντων περὶ τῆς ἀγαθῆς τοῦ Ἑθνικοῦ παιδεύσεως. Ἡ ὑποστήριξις αὕτη ἔσεται λίαν σπουδαία, διότι θέλει ἐνθαρρύνει τὴν ἐκδόσιν καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Πλάτωνος διαλόγων καὶ οὕτω παράσχει μέγα βοήθημα τῇ μαθητιῶσῃ νεολαίᾳ καὶ παροτρύνει τοὺς ἕνεκα τῶν γραμματικῶν δυσκολιῶν ἀποφεύγοντας

τὴν μελέτη τοῦ μεγίστου τῶν φιλοσόφων
νὰ ἀναλάβωσι αὐτὴν καὶ καρπωθῶσιν τῶν
ἐξ αὐτῆς ἠθικῶν ὠφελειῶν.

ΓΡΑΜΜΑΤ. ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ὑπὸ Μ. Π. Περῆου Ἐκδοσις Β'.

Νομίζομεν ὅτι οὐδεμία καταλληλοτέρα
σύστασις τῆς παρούσης γραμματικῆς ἢ
αὐτὴ ἢ κατανάλωσις τῶν πέντε ἐν ὀλίγῳ
χρόνῳ διὰ τὴν ἐκδόσεως αὐτῆς.

Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι οἱ τὴν Ἰταλικὴν
σπουδάζοντες εὗρον ἐν τῇ Γραμματικῇ
ταύτῃ τὰ πλεονεκτήματα ἐκεῖνα δι' ὧν
ἡ ἐμμάθησις τῆς γλώσσης ἐπιτυγχάνεται
εὐχερέστερον ἢ τοῦ εὐμέθοδου καὶ σαφῆς
ἄπερ εἶνε τὰ ἀναγκαιότερα στοιχεῖα παν-
τὸς διδασκαλικοῦ βιβλίου καὶ μάλιστα
Γραμματικῆς, ἥτις καὶ ἐαυτὴν ἔχει πολ-
λὰς τὰς δυσκολίας καὶ εἶνε τὸ φορτικώ-
τερον καὶ ἀνοσιώτερον πάντῳ ἐν γένει
τῶν βιβλίων.

ΑΗΔΩΝ ΚΑΙ ΙΟΝ

Παραλογή (ballade)

ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΥ.

Ὁ γνωστὸς τῶ πανελληνίῳ ἐκ διαφό-
ρων αὐτοῦ συγγραμμάτων ἐν πεζῷ καὶ
ποιητικῷ λόγῳ ἀκάματος καὶ εὐφύης Κ.
"Αγγ. Βλάχος ἐξέδοτο κατ' αὐτὰς ἰδι-
τέρως μικρὸν τι ποίημα ἀναγόμενον εἰς τὸ
εἶδος τὸ ὑπὸ τῶν φράγκων καλούμενον
(ballade). Κατὰ πόσον μὲν εἶνε ἀκριβῆς
ἢ τῆς λέξεως ταύτης μετάφρασις διὰ τῆς
ἐν χρήσει παρὰ τῶ ἀυτόχθονι Ἀθηναϊκῷ
λαῷ παραλογῆς κρινάτωσαν ἄλλοι ἢ-
μεῖς ἀρκούμεθα μόνον νὰ εἴπωμεν ὅτι ὡς
ποίημα, ἰδίως ὡς ballade ἢ Ἀηδῶν καὶ
τὸ Ἰον εἶνε μικρὸν ἀριστοτέχνημα διότι
περιέχει καὶ χάριν ἀμίμητον καὶ αἰσθημα-
τικὸν καὶ στιχορραγίαν ἐντελεστάτην.

ΛΥΚΑΥΓΕΣ

Συλλογὴ Λυρικῶν ποιήσεων ἐπὶ Χραλ. Ἀννίου.

Ἡ συλλογὴ αὕτη, ἣν συνιστῶμεν εἰς τὸ
φιλόμουσον ἡμῶν κοινόν, ἔχει πολλὰ πλε-

νεκτήματα· ἰδίως γλώσσαν καθαρεύου-
σαν, στιχορραγίαν ὁμαλὴν καὶ ἀβίαστον καὶ
πρὸ πάντων αἰσθημα λεπτὸν καὶ τρυ-
φεζὸν ὁποῖον συνήθως ἀπαντᾷ τις εἰς τὸν
διάσημον γάλλον ποιητὴν Ἀλφρέδὸν Μουτέ.
Ἐν τῶν ποιημάτων τούτων ἡ Εὐνοου-
μένη ὅπερ θεωροῦμεν τὸ κάλλιστον δύνα-
ται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰ κάλλιστα τοῦ
νεωτέρου ἡμῶν Παρνασσοῦ. Ὑπάρχουσι δὲ
καὶ ἕτερα ὡς ὁ Φάρος, τὸ Βρέφος, εἰς
Φυλλορροπῶν ῥόδον οὐχ ἥττον προσιω-
ζόμενα ἐνδοξὸν ποιητικὸν μέλλον εἰς τὸν
νεαρόν ποιητὴν τῆς ἐν λόγῳ συλλογῆς καὶ
ὄντα ἀληθῶς λυκαυγῆς προάγγελον ὠραίας
καὶ λαμπρᾶς ἡμέρας.

ΕΙΣ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Φεύγεις ἔρωτος καιρὲ
Καὶ μαζί σου αἱ χραῖ
Καὶ αἱ τέρψεις αἱ γλυκεῖαι.
Αἱ ξανθαὶ καὶ τρυφεραὶ
Κόραι ὡς περιστεραὶ
Φεύγουν ἀπ' ἐμοῦ ταχεῖαι.

Κόραι, περὶ ὁ δυστυχῆς
Ἄν παρέρχεται τυχῆς
Τῆς νεότητος ὁ χρόνος;
Ἄν δ' ἡ κόμη πολιά
Καὶ ὠχρὰ ἢ παρεῖα
Κ' εἰς τὰ χεῖλη μου ὁ στέβος,

Ἄλλ' ἐντός μου ζωηρὰ
Ἐτ' ἢ πάλ' ἢ φοδερὰ
Διαρκεῖ τῆς Ἀφροδίτης.
Ἐν μειδίῳ γλυκῷ
Καθὼς ἄλλοτε ἀρκεῖ
Νὰ μ' ἐλκύσῃ ὡς μαγνήτης.

Ἄλλ' ὁ γέλωσ σας πρὸς τί;
Διατί μὲ παραιτεῖ
Πᾶσα τόσον ἀποτόμως;
Μὴ μὴ φεύγετε μακρὰν.
Πῆραν λίθετε μικρὰν
Κ' ἔπειτ' ἀνοικτὸς ὁ δρόμος.

ΕΛΕΓΕΙΑ

ὡς εἰς τὴν πνοὴν ἀνέμου φθινοπωρινοῦ γυμνοῦται
Τὸ δένδρῳλλον καὶ φθίνει,
Οὕτω ἡ ζωὴ μου πάσης τέρψεως ἀπορφανοῦται:
Καὶ διέρχεται ἐν ὀδύνῃ.

Γίρων ἤδη πρὶν εἰσέτι τὴν νεότητα γνωρίσω
Καὶ τὰς ἡδονὰς τοῦ βίου καὶ γλυκύτητας γευθῶ.
Λοθινῆς, μεμονωμένος, στρέφομαι πρὸς τὰ ὀπίσω
Καὶ τοὺς παιδικούς μου χρόνους τοὺς εὐδαίμονας ποθῶ.

Ὁ λυμπρὸς εἰς μάτην Φοῖβος ἀπὸ τὰ βουνὰ προβαίνει
Κ' ἀφιπνίζεται ἡ φύσις μ' ἄσματα ἑαρινά.
Ἄν ἀνθίζωσι τὰ ῥόδα καὶ τὰ κρῖνα τί σημαίνει;
Ὅταν ἀπειρα μαραινῶσιν τὴν καρδίαν μου δεινά;

Τί πρὸς δέσιμον ὁ κόσμος ἂν ἀγάλλεται καὶ χαίρει;
Ἄν ὡς νέα νύμφ' ἡ φύσις περιβάλλεται μὲ ἄνθη,
Καὶ εἰς δάση καὶ λειμῶνας τὴν ζωὴν ἐπαναφέρει,
Ἄρου φεῖ! πρὶν ἢ ἀνθίσῃ ἡ ζωὴ μου ἐμαρῶνθη;

Τὸν ἀόμματον τί μέλλει πεδιάς ἀνθιστρωμένη,
Ἢ τοῦ ἔαρος εὐώδης καὶ μαγευτικὴ αὐγή;
Ἄρου ζῆ ἀδ αλεῖπτως ἐν νυκτὶ αὐτὸς μελαίνῃ
Ἄγων μ' ἵποια κάλλη περιβάλλεται ἡ γῆ;

Τί μὲ μέλλει ἂν ὁ βίος εἶναι κῆπος εὐφροσύνης,
Ὅπου ἐνοικεῖ ὁ ἔρως καὶ πλανᾶται ἡ χαρὰ;
Ἄρου ἡ καρδία εἶναι δ' ἐμὲ κλειστὴ ἐκείνης,
Ἢ τις ἄσβεστα ἀνῆψεν εἰς τὰ στήθη μου πυρὰ!

Ἐρημίτης ἐν τῷ μέσῳ πολυκρότου κοινωνίας
Πρὸς ἔκλειπτον τρέπω πᾶσαν σκεψίν καὶ συλλογισμὸν
Εὐτυχῆς ἂν διαγέρω τῆς ὠραίας τῆς καρδίας
Ἐνα τρυφερόν παλμόν.

[Τῷ φίλῳ Δημ. Φωτοπούλῳ
ὑπολοχαγῷ κτλ.]

ΝΙΚ. ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ.

ΑἴΩΝΑ Ζ' Ἡ ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΣ ΤΟ ΡΟΔΟΝ ΩΡΑΝ ΜΙΑΝ.

(Κατὰ τὸ Γαλλικόν).

Γλυκεῖα τῆς καρδίας μου ποῦ εἶσαι παρθενία;
Τῆς εὐτυχίας σχέδια καὶ ὄνειρα ἐρώτων,
Ἄπεται, πόθοι, χίμαιραι τῶν χρόνων μου τῶν πρώτων,
Γαλέσσα τοῦ βίου μου ποῦ σήμερον πρῶτα;

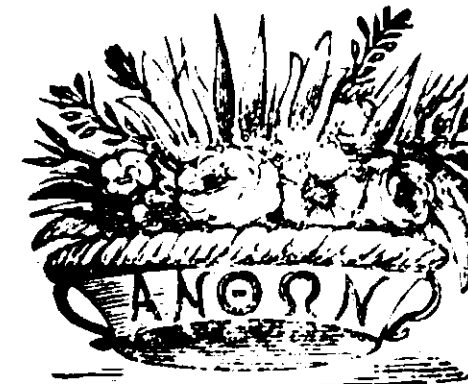
Φεῖ! ὅταν φύγῃ ἡ αὐγὴ δὴν στέφ' ἡ δρόσος πλέον
Μὲ τ' ἀργυρὰ τῆς δάκρυα τὴν κόμπη τῶν ἀνθίων
Ἢ ἀνεμῶν' εἰς τὸν ψυχρὸν βορρᾶν ἐκταθειμένη
Πρὸ τῆς ἐσπέρας ἔρημος τῶν καλλονῶν τῆς μένει.

Τὸ ὕδωρ ἔπερ ἄδολον ἐκ τῶν βουνῶν πηγάζει.
Ἐκ τοῦ βορβόρου διαλθὸν ὡς πρὶν δὴν διαυγάζει.

Τοῦ οὐρανοῦ τὴν πρότερον γαλήνην καὶ αἰθρίαν
Σκοτίζει διερχόμενον ἐν σύννεφον μὲ βίαν.

Ὁ κόσμος οὕτω ἔγινε· τσιγῶν' ἡ εἰμαρμένη.
Μὲ πτῆσιν ὡς παρέρχονται τὰ ὄνειρα ταχεῖαν
Οὕτω πᾶν φεύγει θλιγῆτρον' ἢ λύπη μόνη μένει.
Αἴωνα ζ' ἡ κυπαρίσσοσ, τὸ ῥόδον ὦραν μίαν.

Π. Μ.

Ἡ Ἀφροδίτη γεννηθεῖσα ἐκ τῆς θα-
λάσσης σημαίνει ὅτι ἡ ἐντελεστερα ὠ-
ραιότης ἔχει ἀνάγκη ἀλάτος ἐν
τῷ πνεύματι καὶ τρικυμιῶν ἐν τῇ καρδίᾳ.

Arsène Houssaye

Αἱ γυναῖκες ὁμοιάζουσι τὴν γαλῆν, ἢ-
τις ἀνταποδίδει τὰς θωπείας διὰ τσαγ-
κρουισμάτων.

Ἐριέττα Καρακίλλου.

Ἡ γυνὴ εἰς τὸ βλέμμα τῆς ἔχει τὴν
μαγνητικὴν δύναμιν τινῶν ὄψεων, οἱ ὁ-
ποῖοι προσελκύουσιν τὰ θύματα τῶν διὰ νύ-
τὰ σπαράξουσι.

Ν. Μ.

Ἡ καρδία τῆς γυναικὸς ὁμοιάζει τὸν
καθαρὸν οὐρανὸν τοῦ θέρους. Ἰδέτε οὐδ'
ἐν νέφος, οὐδὲ πνεῦμα ἀέρος. Ἰδέτε πάλιν.
Ἐπὶ κωφὸς τρόμος ταράσσει τὴν φύσιν. Ὁ
ἥλιος ἐκρύβῃ ὕπισθεν μελανῶν νεφῶν ἢ
καταιγὶς ἐγγίξει· ὁ κεραυνὸς ἐκρήγνυται.

Ν. Μ.

Ἡ φιλάρεστος γυνὴ εἶναι γραμματίων
εἰς κυκλοφορίαν, τὸ ὁποῖον τόσον περισσο-
τέραν ἀξίαν λαμβάνει, ὅσον πλειότερας ὑ-
πογραφᾶς φέρει.

Arsène Houssaye.

Ἡ γυνὴ δὲν παρηγορεῖται διὰ τὴν πρῶ-
την τῆς παρεκτροπῆν ἢ διὰ δευτέρας.

Ὁ αὐτὸς

Οὐδὲ δύνανται αἱ τιμωρίαι ἀπέναντι τῶν ἐπιθυμιῶν δεκαπενταετοῦς καρδίας.

Ἐρίττα Καρακιοῦλου

Αἱ ὀδύνηαι τοῦ ἔρωτος καὶ μάλιστα τοῦ πρώτου, εἶναι ἀνεκφράστου ἡδύτητος· μία καὶ μόνη στιγμή εὐτυχίας ἀμείβει μυρίας θλίψεις.

Ἡ αὐτή.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Ὀμιλοῦντος ἱεροκλήρουκός τινος ἐν τινι χωρίῳ παθητικώτατα ἅπαντες οἱ χωρικοὶ ἐκτὸς ἑνὸς ἔχυνον ποταμοὺς δακρῶν. — Πέτρε, διατί δὲν κλαίεις ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ γείτων του; — Διότι δὲν με ἀποβλέπουν ταῦτα, ἀπεκρίνατο ὁ χωρικός· ἤξεύρεις καλῶς ὅτι δὲν ἀνήκω εἰς αὐτὴν τὴν ἐνορίαν.

Παίζοντος ποτὲ τοῦ Ναπολέοντος ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἐλένη τὸ ζατρίκιον καὶ καταπεσόντος ἐκ τῶν χειρῶν του τοῦ βασιλεως;

— Ἄ ἐφώνησε, πτωχέ μου Λουδοβίκε III. ἰδοὺ κατέπεσας!

Καὶ κύψας ἀνέλαβεν αὐτόν. Ἰδὼν δ' ὅτι ἦν τεθλασμένος,

— ὦ ἐπέφερεν αὐθις, τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἀποδέχομαι τὸν οἰωνόν. Δὲν νύχόμην βεβαίως νὰ συμβῇ τὸ τοιοῦτον αὐτῷ . . . οὐδ' ἐπεθύμουν μέχρι τοσοῦτου τὴν καταστροφὴν του.

Ἡ Ἀσπασία εἶπεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὸν Πλάτωνα, ὅστις εἶχε περιαγάγει αὐτὴν εἰς πάσας τὰς ἀπολεσθεσας ἀτραποὺς τῆς αἰσθηματικότητος. — Πόσον δρόμον διετρέξαμεν! — Διὰ νὰ φθάσωμεν ποῦ; ἠρώτησεν ὁ Πλάτων. — Εἰς τὴν ἀρχὴν, ἀπεκρίνατο ἡ ἑταίρα.

Εὐγενής τις ἐζήτει πληροφορίας ἐκ τῆς πατρίδος του καὶ ἂν ἦσαν ἀκόμῃ πολλοὶ τρελλοὶ — Ὅχι τόσοι, τῷ ἀπεκρίθη ὁ χωρικός, ὅσοι ἦσαν ὅταν εἴσθε ὑμεῖς ἐκεῖ.

Ὁ Διδερῶτος μεταβάς πρὸς τῷ Παγκουκίῳ, διασήμῳ ἐκδότῃ γάλλῳ, διὰ τυπογραφικὰς διορθώσεις τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας του εὗρεν αὐτὸν ἀσχολούμενον εἰς τὸ

νὰ ἐνδυθῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἐβράδυνεν ἕνεκα τῆς προβεβηκυίας ἡλικίας του, ὁ Διδερῶτος, ἔλαβε τὸ ἐνδυμὰ του καὶ τὸν ἐβόθθησε νὰ τὸ φορέσῃ. Ὁ Παγκουκίος ἤθελε νὰ τὸν ἀποτρέψῃ. — Μὴ μὲ ἐμποδίζῃς, τῷ εἶπεν ὁ φιλόσοφος, δὲν εἶμαι ὁ πρῶτος συγγραφεὺς ὅστις ἐνδύσασα βιβλιοπώλην.

Ἦραία κυρία ἔλεγεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσίας: Πῶς μετὰ τοσαύτην δόξαν δύνασαι νὰ ζητῆς νέαν; Ἄ! κυρία, τῇ εἶπεν, πῶς ἐνῶ εἶσαι τόσον ὠραία βάλλεις εἰς τὸ πρόσωπόν σου καὶ ψιμμύθιον;

Τέσσαρες ἀγύρται, ἀφοῦ εὐωχῆθησαν ἐν τινι καπηλείῳ προσεκάλεσαν τὸν ὑπρέτην καὶ διεπραγματεύοντο μετ' αὐτοῦ τὴν πληρωμὴν τοῦ γεύματος. Ὁ πρῶτος προσεποιήθη ὅτι ἔθετε τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιον, ἀλλ' ὁ δεύτερος τὸν ἐμπόδισεν εἰπὼν ὅτι αὐτὸς θὰ πληρώσῃ· ὁ τρίτος ἔδειξε τὴν αὐτὴν προθυμίαν ἐπὶ τέλους ὁ τέταρτος, ὅστις δὲν ἠθέλησε νὰ φανῇ κατώτερος τῶν ἄλλων κατὰ τὴν γενναιοδωρίαν, εἶπεν ὅτι: «διὰ νὰ συμφωνήσωμεν πρέπει νὰ ἐπιθέσωμεν κάλυμμα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ὑπρέτου καὶ ὄν τινα οὗτος συλλάβει νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ πληρώσῃ». Τὴν ιδέαν ταύτην παρεδέχθησαν πάντες μετ' ἐπευφημιῶν. Ἐνῶ δὲ ὁ ὑπρέτης ἐψηλάφει ἐν τῷ σκότει, ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἀπῆλθον. Μετ' οὐ πολὺ εἰσέρχεται ὁ ξενοδόχος, ὁ δὲ παζωὶ τὴν τυφλομυῖαν ἐκλαβὼν αὐτόν ὡς ἕνα τῶν δαιτυμόνων ῥίπτεται ἐπ' αὐτοῦ τὸν συλλαμβάνει καὶ κρατῶν αὐτόν σφιγκτὰ ἅ! τετέλεσται τῷ εἶπε, σὺ θὰ πληρώσῃς τὸ γεῦμα. Δὲν ἠπατάτο.

ΛΥΣΙΣ

τοῦ ἐν τῷ Γ. φυλλαδίῳ αἰνίγματος
Ἄτυχία.

ΑΙΝΙΓΜΑ Δ'.

Ἐγὼ σοὶ δίδω τὴν ζωὴν, τὸν νοῦν τὰς διαχύσεις ὅταν γελῶ εἰρχεσαι τὸν χρόνον μ' εὐτυχίαν Τοῦ ἀλφαβήτου γράμματα ἂν δύο ἐκφωνήσῃς Θὰ μ' εὔρης εἰς δισύλλαβον ἀμείως λέξιν μίαν.